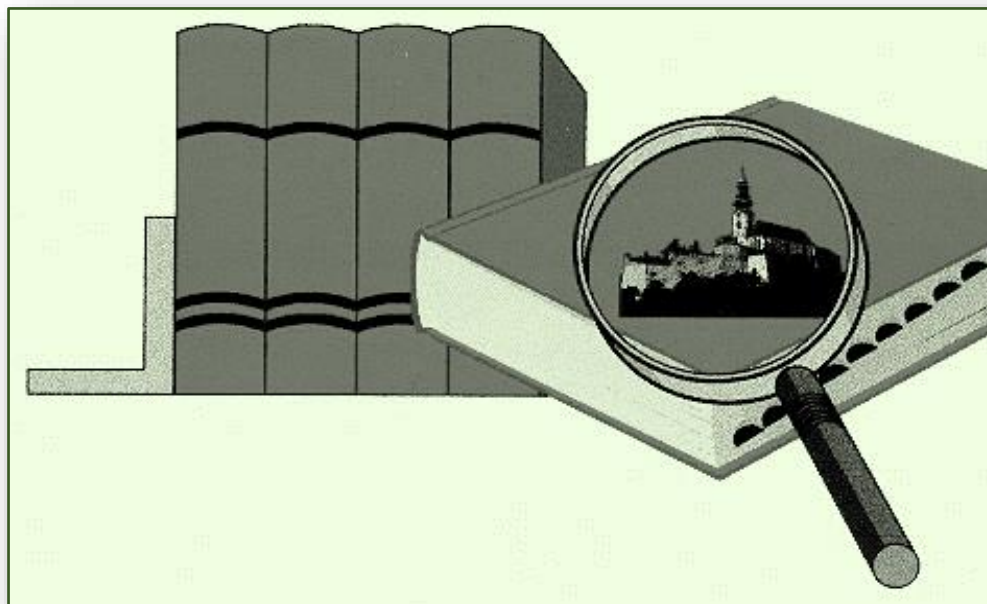

Nitriansky samosprávny kraj

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre

Kalendár výročí

osobností a udalostí

okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce

na rok 2023

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre

KALENDÁR VÝROČÍ

osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce na rok 2023

Súpis jubilujúcich osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce

Nitra 2022

OBSAH

Obsah	4
Úvod	6
Menný register	8
Miestny register	10
I. Osobnosti	14
II. Udalosti	84

ÚVOD

Vážení čitatelia,

Kalendár výročí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce na rok 2023, ktorý Vám prekladáme, je výberovým súpisom osobností životom a dielom spätých s týmito okresmi. Nájdete v ňom mená významných vedcov, umelcov, lekárov, pedagogických a kultúrnych pracovníkov, národných dejateľov a cirkevných predstaviteľov jubilujúcich v tomto roku. Jeho súčasťou sú aj výročia udalostí, ktoré sa udiali v spomínaných okresoch.

Heslá osobností obsahujú priezvisko a meno, dátum a miesto narodenia, úmrtia, stručnú charakteristiku osobnosti, základné životopisné údaje vo vzťahu k regiónu a výročie. Pri nejednotnosti prameňov o dátach narodenia alebo úmrtia sme použili údaje uvádzané v Slovenskom biografickom slovníku zv. I – VI (1986 – 1944). Heslá udalostí obsahujú dátum, ich stručnú charakteristiku a výročie. U oboch typov hesiel sú uvedené literárne pramene, umožňujúce používateľovi získať podrobnejšie informácie o osobnosti alebo udalosti, ktorá ho zaujíma.

Záznamy o osobnostiach sú uvádzané chronologicky podľa mesiacov a dní, udalosti sú radené chronologicky podľa rokov.

Pri spracovaní tohto súpisu bola použitá elektronická databáza regionálnych osobností a udalostí a ďalšie kartotéky Oddelenia metodiky, bibliografie, koordinácie a fondov Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre, fond regionálnej literatúry a všeobecné i špecializované encyklopedické diela. Prehľad o nich poskytuje bibliografia použitej literatúry, ktorá je súčasťou tohto kalendára. Všetky v nej uvedené informačné pramene sú záujemcom k dispozícii na oddelení metodiky, bibliografie, koordinácie a fondov.

Pre ľahšiu orientáciu je kalendár doplnený menným a miestnym registrom. V registroch sa uvádzajú čísla záznamov o príslušnej osobnosti a údaje o miestach, ktoré sa vzťahujú k jej životu.

Materiál je určený kultúrno-osvetovým pracovníkom, pedagógom, študentom a všetkým tým, ktorí sa zaujímajú o dejiny okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce.

Zostavovateľka

MENNÝ REGISTER

(číslo uvedené pri mene znamená číslo záznamu)

ADAMOVSKÁ (Mitická), Liliana	144	GERLEI (Hrdlička), Matej	3
AMBRÓZY-MIGAZZI, Štefan	127	GRESNÁRYK (Gresznárik), Ladislav	67
ANTOŠ, Michal	180	GRIESBACH, Štefan	54
BARTAKOVIČ, Vojtech	85	GROMOVÁ, Zdenka	98
BÁRTFAY, Július	136	GROSSMANN, Izrael	142
BARTOŇ, Vladimír	119	GRUBY, Dávid	161
BARTOSIEWICZ, Dominik	143	HADNAGY (Hadnad'), Ján	147
BEDNÁRIK, Jozef	123	HAVETTA, Jonáš	178
BELÁK (Čučo), Jozef	22	HERMAN, František	48
BELICOVÁ, Marína	69	HLAVATÝ, Jozef	49
BIJACOVSKÝ (Biatzovský), Ján	21	HLBINA, Pavol Gašparovič	78
BOLDIŠ, Jozef	188	HÖLLRIGL, Jozef	83
BOLEČEK, Michal	37	HOLLÝ, Juraj (Jur)	19
BOROS, Peter	190	HORVÁT, Pavol (Pavel)	8
BOŠŇÁK, Peter	68	HORVATH, Emil Jozef	125
BOTKA, Teodor (Theodor)	149	HORVÁTH, Pavol	87
BRESTOVSKÝ, Juraj	126	HOZLPEK, Ignác František	92
CSÖSZ, Michal Imrich	138	HRIVŇÁKOVÁ-Jesenská, Soňa	183
ČÁDY, Pavol	173	HUDÁK, Ivan	74
ČAJDA, Jozef	150	HUDEC, Ján	25
ČÁNKY, Viliam	26	CHOREŇI, Jozef	12
ČERENEI (Cserenyey), Štefan Anton	5	CHRENÓCI-NAGY, Jozef	107
ČUPKA, Václav	71	JANSKÝ, František Vojtech	39
DAVIDEK-Dežň, Adolf	141	JARÁBEK, Karol	66
DEDEK-CRESCENS, Ľudovít	133	JAVOR, Pavol	171
DEKAN, Ján	108	JENIS, Július	146
DEMO, Milan	158	JESENSKÝ, Jozef	91
DÉRI, Aladár	157	JOHANIDES, Ján	88
DEVÍNSKY, Fraňo	100	JURÍK, František	102
DIDI, Ľudovít	134	KALIX, Eugen	181
DÓCZY, Jozef	15	KAPSZ, Viktor Karol	65
DODEK, Andrej	162	KAZÍK, Rudolf	84
DOLINSKÝ, Jozef	59	KEŤČOVSKÝ, Štefan	153
DRLÍK, Peter	18	KLUCH, Jozef	47
DUALSKÝ, Ján	4	KMETKO, Karol	182
DUBAY, Dezider Anton	145	KNAPP, Jozef Armín	80
DUBČEK, Štefan	60	KOHÚT, Ľudovít	94
DUDEŠEK, Jan	31	KOLLMAN, Dávid	58
ĎURČEK, Ján	131	KONŠTANTÍN Preslavský	189
DUŠINSKÝ, Leopold	179	KOREC, Rudolf	33
DVOŘÁK, František	81	KOSPER, Andrej	73
ELIÁŠ, Michal	51	KOVÁČOVÁ, Margita	43
ESTERHÁZI, Gašpar	10	KOŽUCHOVÁ (rod. Számelová), Mária	77
ESTERHÁZI, Imrich	165	KRÁLIK, Štefan	20
ETHEY, Gyula (Július)	163	KRUTÝ, Rudolf	155
FARKAŠ, Jozef	193	KUBICA, Anton	34
FEDOR, Viliam	2	KUBOLKA, Aurel	111
FIELES, Henrich	121	KÜHNOVÁ, Katina	122
FILO, Elemír	89	KUNST, Teodor	63
FOLTÁN, Ľubomír	46	LACA, Ján	176
FORGÁČ, Peter	36	LANG (Láng), Adolf František	168
FRAŠTACKÝ, Štefan	177	LIESKOVSKÝ, Andrej	166
FRIED, Karol	32	LITOBORSKÝ, Bohumil	175
GAÁL, Tibor	86	LÖGER, Gustáv	148
GÁBRIŠ, Július	172	LONGAUEROVÁ, Marta	140

LÓWY, Anton	167	SLAVKOVSKÝ, Benedikt	62
LUKNIŠ, Karol	184	SLIVKOVÁ, Hana	120
MALOVEC, Jozef	44	SMIDA, Karol	139
MALÝ, Vincent	16	SOKOLOVEC (Szokoló, Szokoloczy), Ján Václav	118
MANKOVECKÝ, Peter	30	SOLÁR, Štefan	105
MARKHOT, Július (Gyula)	192	SOUCHES, Louis Rattuit	117
MARKOVIČ, Karol	124	STEER, Martin František	130
MASÁRIK, Jozef	29	STRNISKOVÁ, Viera	128
MAŤAŠOVSKÝ (Mattyášovsky), Ladislav	82	STRUHÁR, Alojz	72
MELICHER, Jozef	7	ŠČASNÝ (Scsaszny), Jozef	55
MEŇHARTOVÁ, Emerencia	79	ŠEDIVÝ, Vladimír	11
MERCADER, Kamil	191	ŠVELLA, Ladislav	129
MĚRKA, Vojtech	23	ŠPALDON, Emil	76
MEŠŤANČÍK, Ján	101	ŠVEC, Marián	174
MIGAZZI, Krištof Bartolomej Anton	57	ŠVIHEL, Ladislav	50
MIGAZZIOVÁ-Marczibányiová, Antónia	186	TAGÁNYI, Karol	40
MILO, Štefan	64	TATARKA, Dominik	38
MILOV (Milo), Ján	28	TERLANDAI, Ján	154
MINICHOVÁ, Anna	169	TOČÍK, Anton	17
NÉCSEY, Eduard	93	TOPOĽCIANSKY-Turkobijec, Ján	110
OLÁH (Olahus), Mikuláš	9	TÓTHOVÁ-KAŇOVÁ, Teodora	114
ONDREJKOVIČ, Ján	42	TRUHLÍKOVÁ, Viola	97
OZÁBAL, Jozef	14	TYRŠEL, Ľudovít	45
PÁLFY, Tomáš	185	URBANEC, Bartolomej	159
PALUGYAY (Palucký), Imrich	106	VAGNER, Jozef	95
PARTOS, Alexander	75	VALENT, Štefan	109
PÁSZTOR, Ján	156	VAŠKO, Alexander	53
PATKA, Andrej	164	VOJDA, Ľudovít	56
PETROVIČ, Jozef	27	VONTORČÍK, Jozef	52
PODHORNÝ, Július	115	VRABLEC, Jozef	41
POLÓNYI, Viliam	99	VRBA, Karol	61
POLÓNYOVÁ-ŽALUDOVÁ, Ružena	103	VURUM (Warum, Wurum), Jozef	170
PORUBSKÝ, Štefan	116	WEIL, Shraga	135
PRÍLESKÝ (Príleszky, Prileczky), Michal	13	WEISSMANDL, Michael	151
PULLMANN, Ján	132	ZÁHOREC, Emil	96
RÁCKOVÁ, Theresia Veronika	6	ZACHAR, Jozef	1
RARKAŠ, Ivan	104	ZÁTURECKÝ, Peter	152
RÉVAI, Anton (Antal)	35	ZAYMUS, Romuald	24
RIŠŇOVSKÝ (Risnyovszky), Ján	112	ZEMANOVIČ, Koloman	70
ROSINSKÝ, Jozef	160	ŽILÍK, Marián	90
SAMASSA, Jozef	137		
SCHEIMER, Emil	187		
SCHRONK, Alojz	113		

MIESTNY REGISTER

(číslo uvedené pri mieste znamená číslo záznamu, resp. záznamov)

Arad (Rumunsko)	148	Dolné Obdokovce	226
Argenteuil (Francúzsko)	96	Dolné Štitáre	199
Bánov	6	Dolný Kubín	88
Bánovce nad Bebravou	64,160,179	Dolný Ohaj	7
Banská Bystrica	62,139,184	Domažlice (Česká republika)	11
Banská Štiavnica	8,187	Dömös (Maďarsko)	163
Beckov	4,10,118	Dražovce	5,29,55,200
Beladice	91,144	Drnava	190
Beluša	177	Dubnica nad Váhom	147,156
Benát	171	Dubová pri Modre	162
Berlín (Nemecko)	75	Dunajská Streda	169
Bihor (Rumunsko)	171	Dvorníky pri Hlohovci	37
Biňa	158	Eger (Maďarsko)	85,137,168
Bobot	78	Frydlant nad Ostravicí (Česká republika)	141
Bobrovec	140	Gáčov (Neverice)	48
Bojnice	67	Galanta	58,104
Borský Peter (súčasť Borského Mikuláša)	55	Garmisch-Partenkirchen	139
Bratislava	1,2,7,8,16,17,18,20, 25,26,28,30,33,34,36,38,41,44,45,49,50,51,54,55,59,60, 61,63,64,68,69,70,74,81,84,86,89,90,91,93,94,97,99, 100,102,104,108,109,115,116,119,120,123,128,135,136, 140,145,147,149,151,152,153,155,159,166,169,172,173, 176,177,184,185,187,188	Grenoble (Francúzsko)	11
Bratislava-Prievoz	63	Hájske	201
Bratislava-Trnávka	16	Handlová	114
Brezno	13	Haogen (Izrael)	135
Brno (Česká republika)	32,117,152	Hetmín (Šaľa)	202
Brusnica	180	Hlohovec	21,128,143, 145,166,167
Budapešť (Maďarsko)	5,95,40,53,75, 83,127,132,133,157,161,162,163,168,181,182,193	Hodruša	187
Buffalo (USA)	69	Hontianske Nemce	171
Bušince	56	Horná Kráľová	203
Bytča	156	Horné Orešany	49
Bytčica (súčasť Žiliny)	24	Horovce	12
Cabaj-Čápor	26,132	Hostie	187
Cífer	14	Hôrka nad Váhom	32
Čadca	76	Hranice na Morave (Česká republika)	53
Čachtice	29,163	Hronské Kľačany	7
Čápor (dnes Cabaj-Čápor)	132	Hronský Beňadik	66
Častá	162	Hurbanovo	44
Čechynce	229	Chynorany	154
Čeladice	196	Ilava	12,154
Černík	63	Innsbruck (Rakúsko)	93
Čierna Dolina (Zlaté Moravce)	150	Istebník	169
Čierne Kľačany	16	Ivanka pri Nitre	6,46,140, 192
Debrecín, Debrecen (Maďarsko)	13,151	Jacovce	3
Detva	20	Jáger (Maďarsko)	85
Dlhá nad Váhom	197	Janíkovce	205
Dolná Krupá	27	Jarok	206
Dolné Držkovce-Veľké Držkovce	182	Jedľové Kostolany	187
		Jela (Maďarsko)	127
		Jelenec	207
		Jelšovce	113
		Jesenica	156
		Jur nad Hronom	7

Kecskemét (Maďarsko)	13,138	Močenok (Sládečkovce)	24,35,41,47,55,
Kibuc Haogen (Izrael)	135	95,106,115,147,156,164,165,170,214	
Kláštor pod Znievom	42,47	Modra	66
Klátová Nová Ves	115	Mojmírovce	60,90,92,95,
Klíž	33	147,236,238	
Kluža	163	Moravský Svätý Ján	14
Kojetín (Česká republika)	20	Mount Kisco (USA)	151
Kolín (Nemecko)	128	Mužla	158
Kolíňany	134,208	Nagybánhegyes (Maďarsko)	77
Komárno	63,75,105,	Nagykároly (Rumunsko)	13
108,110,158		Nairobi (Keňa)	6
Komjatice	39	Námestovo	101
Kostoľany pod Tribečom	53,209	Nemšová	164
Košice	23,32,33,	Nevidzany	188,215
74,98,121		New York (USA)	69
Kovarce	5	Nice (Francúzsko)	127
Kráľová nad Váhom	210	Nitra	2,3,4,5,6,7,8,11,
Krásno nad Kysucou	17	12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,28,29,30,32,34,	
Krompachy	159	35,37,38,39,40,41,42,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,	
Krupina	62,99	55,56,59,60,61,62,63,64,65,66,70,71,72,73,74,75,76,77,	
Krušovce	115	78,79,80,81,82,83,84,87,89,90,92,93,94,95,96,97,98,99,	
La Rochelle (Francúzsko)	117	100,101,103,106,107,108,109,112,113,114,115,117,118,	
Lefantovce-Dolné Lefantovce	85,198	119,120,121,122,123,125,126,128,129,130,131,132,133,	
Lefantovce-Horné Lefantovce	63,85,204	135,136,137,138,141,142,143,144,146,148,150,151,153,	
Lehota	232	154,155,156,158,160,161,163,164,165,166,167,168,169,	
Leopoldov	97	170,171,173,174,175,176,177,179,180,181,182,183,185,	
Letohrad (Česká republika)	179	189,191,193,194,227,228,237,240,241,246,247,248,251,	
Levice	7,8,16,66,	252,253,254,256,259,260,261,262,264,265,266,267,268	
86,97,110,117,137,162		Nitra-Čermáň	61,114
Liptovská Osada	140	Nitra-Dolné Krškany	61,80,174
Liptovské Matiašovce	82	Nitra-Dolné mesto	37,41,95,143,156
Liptovský Mikuláš	140	Nitra-Horné Krškany	29
Louvain (Belgicko)	127	Nitra-Chrenová	29
Lovce	233	Nitra-Janíkovce	64
Lozorno	52	Nitra-Kyneč	29
Lučenec	184	Nitra-Mlynárce	37
Lúčnica nad Žitavou	211	Nitrianske Hrnčiarovce	29,143,216
Ludanice	116	Nižná	43
Ľudovítova	234	Nové Mesto nad Váhom	29,61,153,163
Lukáčovce	1	Nové Zámky	22,68,110,
Lužianky	16,212	121,155	
Machulince	70	Nový Smokovec	155
Majcichov	116	Nový Tekov	150
Malacky	145	Obyce	102
Malanta	50,158	Olomouc	8,41
Malé Vozokany	149	Opatovce nad Žitavou (Žitavany, dnes súčasť	
Malý Cetín	213	Zlatých Moraviec)	42
Maňa	116	Oponice	34,95
Maracaibo (Venezuela)	181	Oradea (Rumunsko)	170
Martin	30,38,51,	Orávka	52
108,122,125,		Orechové (pri Trenčíne)	131
Martinová	86	Orovnica	36
Michal nad Žitavou	124	Oslany	93
Michalovce	121	Ostrava (Česká republika)	23

Ostrihom (Maďarsko)	42,47,133,137	Svit	125
Pačejov (Česká republika)	11	Székesfehérvár (Stoličný Belehrad, Maďarsko)	136
Palárikovo	61	Szombathely (Maďarsko)	165
Palúdzka (súčasť Liptovského Mikuláša)	106,114	Šahy	121
Paríž (Francúzsko)	38,75,135, 136,161	Šaľa	9,49,58, 67,68,72,85,88,111,157,190,220,235,239,255,258
Partizánske	46	Štefanovičová	249
Pavlovce nad Uhom	98	Štiavnik	87
Pešť (dnes Budapešť, Maďarsko)	80,91,107, 131,137,193	Šurany	75,105, 121,124
Pezinok	116,185	Šúrovce	116
Philadelphia (USA)	191	Tajná	176
Piešťany	39,148	Tana	127
Plavecký Mikuláš	113	Tekovské Nemce	162
Plevník-Drienové	38	Teplička nad Váhom	73
Podhorany	217	Tesárske Mlyňany	127,172
Poľný Kesov	114,218	Tisovec	139
Praha (Česká republika)	6,11,23, 26,38,44,50,78,81,100,103,120,121,135,139,143,145, 156,159,175,177,179,181,183	Tlmače	7
Preslav (Bulharsko)	189	Topoľčany	5,90,121
Prešov	2,120,174	Topoľčianky	70,84,87, 110,150,187,230,257
Pribeta	16	Trenčianska Teplá	73,93,169
Prievidza	13,62,94,156	Trenčianska Teplá-Priles	13
Prílepy (dnes súčasť Zlatých Moraviec)	48	Trenčianska Turá	87
Příbram (Česká republika)	103	Trenčianske Teplice	73
Púchov	19,134,154, 156,186	Trenčín	33,38,98, 126,132,154,175
Pustý Chotár	65	Trident (Taliansko)	57
Radvanka (Rusko)	142	Trnava	9,10,16,21, 34,43,47,74,89,114,116,130,137,151,154,170,172,183, 190
Rajec	24,34,120	Trnovec nad Váhom	219
Rím (Taliansko)	49,50,75,115, 136,190	Turá Lúka (dnes súčasť Myjavy)	27
Rimavská Sobota	152	Turčianska Štiavnička	35
Rišňovce	66	Turčiansky Svätý Martin (dnes Martin)	122
Rohožník	145	Turzovka	87
Rostock (Nemecko)	80	Uherské Hradište (Česká republika)	31
Sarnia (Kanada)	53,101	Ústie nad Oravou	94
Segedín (Szeged, Maďarsko)	68	Vacov (Maďarsko)	13
Selice	195	Vadičov	87
Senica	4	Važec	20
Sereď	151	Veča (Šaľa)	220
Sibiu (Rumunsko)	9	Velčice	51,108
Skalica	45,92,185	Veľké Chlievany	5
Skýcov	187,231	Veľké Janíkovce	28,192
Sľažany	163	Veľké Kostofany	116
Slovenská Ľupča	111	Veľké Kršteňany	78
Smolník	2	Veľké Leváre	116
Sobotište	148	Veľké Vozokany	10,66,178
Solčany	37	Veľké Zálužie	27,187
Spišská Stará Ves	71	Veľký Cetín	61
Spišské Bijacovce	21	Veľký Lapáš	221
Stoličný Belehrad (Maďarsko)	170	Veľký Varadín (Rumunsko)	9
Svätý Jur	13,118		

Verona (Taliansko)	149
Veselé	89
Vesprém (Maďarsko)	13
Viedeň	12,32,57, 69,75,80,82,91,107,127,130,145,154,157,161,170,181, 185
Víglaš	71,110
Viktring (Rakúsko)	149
Vinodol	54,116,222
Vlčany	223
Voderady	53
Vráble	3,31,42,86, 105,113,124,134,144,263
Vřesovice (Česká republika)	23
Vsetín na Morave (Česká republika)	18
Výčapy-Opatovce	242
Východná	147
Zákopčie	34
Závod	41
Závodie (dnes súčasť Žiliny)	20
Zeleneč	123
Zemianske Sady	37
Zlaté Moravce	14,16,25, 30,33,36,42,48,51,57,63,66,69,87,96,102,104,108,115, 116,137,139,145,150,152,150,172,186,187,224,243,244, 245,250,269
Zlatno	91,184
Zlatno (časť Českého Brezova)	125
Zlín (Česká republika)	31
Zohor	72
Zrenjanin (Srbsko a Čierna Hora)	138
Zvolen	20,28,99, 128
Žabokreky nad Nitrou	34
Želiezovce	7
Žikava	145
Žilina	38,56,144, 145,170
Žirany	165,225
Žitavany	14
Žitavce	86

I. OSOBNOSTI

JANUÁR

1.

ZACHAR, Jozef – 10. výročie úmrtia

23. marec 1925 Lukáčovce – 1. január 2013 Bratislava

Lekár, fyziológ, univerzitný profesor, akademik ČSAV a SAV. V roku 1950 absolvoval štúdium na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Po skončení štúdia pracoval ako vedecký pracovník na rôznych lekárskech ústavoch. Autor mnohých monografií a vedeckých článkov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6 : T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 486.

Hrdinovia dneška : (Regionálna bibliografia nositeľov najvyšších štátnych vyznamenaní Nitrianskeho okresu) / Zostavila : Eva Nosáľová. - Nitra : Okresná knižnica, 1984. - S. 20.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2 : P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 606.

2.

FEDOR, Viliam – 110. výročie narodenia

3. január 1913 Smolník – 28. november 1979 Bratislava

Zbormajster a hudobný pedagóg. Študoval na učiteľskom ústave v Prešove, v r. 1943 – 1948 na konzervatóriu v Bratislave a v r. 1949 – 1952 hudobnú výchovu a pedagogiku na SU v Bratislave. V r. 1966 – 1978 pôsobil ako vedúci Katedry hudobnej výchovy na Pedagogickej fakulte v Nitre. Venoval sa hlavne metodike vyučovania hudby a hudobnej výchove. Napísal viacero metodických príručiek a učebníc z oblasti metodiky hudobnej výchovy. Štúdie publikoval v domácich a zahraničných muzikologických zborníkoch a časopisoch.

Literatúra:

Hudobný život v Nitre (Sondy do novšieho a súčasného obdobia) / Helena Červeňová. In: Nitra, naša Nitra- : literáti, divadelníci, hudobníci a výtvarníci jubilujúcemu mestu / [z príspevkových materiálov zostavil, predslov, sprievodné texty a poznámky o autoroch napísal alebo upravil Ján Kopál]. - 1. vyd. - Nitra : Nitrianske tlačiarne, 1998. - S. 195.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 244.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 39-40.

3.

GERLEI (Hrdlička), Matej – 110. výročie úmrtia

23. február 1840 Jacovce – 4. január 1913 Nitra

Hudobný skladateľ, organista a učiteľ. V r. 1870 – 1902 pôsobil ako organista a učiteľ vo Vrábľoch. Je autorom niekoľkých omší, tancov, pochodov, rozlúčkových a smútočných piesní. Vo Vrábľoch založil spevokol. V literatúre sa uvádza jeho pomad'arčené priezvisko Gerlei (čo v preklade znamená Hrdlička).

Literatúra:

Vráble / Jozef Trubíni. - Vráble : Mesto Vráble, 1994. - S. 63.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 167.

4.

DUALSKÝ, Ján – 215. výročie narodenia

6. január 1808 Senica – 22. marec 1881 Nitra

Cirkevný hodnostár, národovec a regionálny historik. Študoval na gymnáziu v Nitre. V roku 1830 absolvoval štúdium teológie. Dlhé roky pôsobil v Beckove. V roku 1862 bol nitrianskym biskupom A. Roškovaným vymenovaný za čestného kanonika. Od r. 1871 pôsobil ako sídelný kanonik v Nitre a ako hradniansky archidiakon. Zaoberal sa miestnymi dejinami a v roku 1875 vydal knihu "Nyitra vár és város történelmi vázlata" (Historický náčrt hradu a mesta Nitry). Opisuje v nej stručné dejiny hradu, mesta i profily viacerých svätcov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 592.

Lexikón katolíckych kňazských osobností. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 262.

Nitra arany könyve / Filip Faith. - Nitra : Lówy Antal és Fiai nyomdája, 1940. - S. 25.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1 : A - D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 508.

Významné osobnosti / Pavol Takáč. In: Nitra. - Bratislava : Obzor, 1978. - S. 216-217

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 33-34.

Historik, nitriansky kanonik - Ján Dualský / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 21, č. 3 (1997), s. 20-22.

5.

ČERENI (Cserenyey), Štefan Anton – 145. výročie narodenia

7. január 1878 Topoľčany – 16. august 1947 Kovarce

Katolícky kňaz a cirkevný historik. Študoval v Nitre, teológiu v Budapešti. Ako kaplán pôsobil vo Veľkých Chlievanoch, v r. 1901 – 1916 v Nitre ako katechét, profesor pedagogiky a katechetiky a súčasne prefekt v Malom seminári. V roku 1917 bol administrátorom farnosti v Dražovciach, neskôr farárom v Kovarciach. V r. 1926 pápežský komorník. Bol členom Okresného výboru a Hospodárskej a lesníckej jednoty v Nitre. Autor životopisov nitrianskych biskupov v 16. – 19. storočí a monografií, v ktorých spracovával cirkevné dejiny.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 182-183.

Reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 119.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 415-416.

6.

RÁCKOVÁ, Theresia Veronika – 65. výročie narodenia

8. január 1958 Bánov – 20. máj 2016 Nairobi (Keňa)

Lekárka, misionárka, sestra Misijnej kongregácie služobníc Ducha Svätého (verbistka). Vyštudovala medicínu v Prahe. Ako mladá lekárka emigrovala do Talianska. V Nemecku začala svoju formáciu, pokračovala v noviciáte v Holandsku a v Rakúsku, kde zložila aj doživotné sľuby. Pôsobila v Indonézii, v Ghane, dva roky bola v Írsku a v Anglicku na štúdiách. Po ukončení bola zvolená za provinciálnu predstavenú v Ivanke pri Nitre. Pôsobila tam dve obdobia. V roku 2010 dostala určenie do Južného Sudánu. V máji 2016, keď sa vracala z nemocnice, na jej zdravotnícke auto zaútočili ozbrojenci a vážne ju zranili. Zomrela o niekoľko dní, na následky týchto zranení, v Nairobi (Keňa).

Literatúra:

Lekárka a rehoľná sestra Veronika pomáha ľuďom chorým na AIDS / Miriam Hojčušová. - Fotogr. In: Nitrianske noviny. - Roč. 16, č. 50-51 (2007). Príl. My-Krajské noviny. - Roč. 16, č. 50-51 (2007), s. 5.

Spomienky na sestru Veroniku Theresiu Ráckovú SSpS / Text Sr. Alena Košťalová SSpS. - Fotogr. In: Hlasy z domova a misií. - Roč. 63, č. 7-8 (2019), s. 24-25.

V Bánove odhaľovali obraz rodáčky, ktorá obetovala svoj život službe druhým. - Fotogr. In: Žurnál z našich obcí... - Roč. VI, č. 2 (2021), s. 9.

7.

MELICHER, Jozef – 15. výročie úmrtia

20. marec 1929 Hronské Kľačany – 9. január 2008 Nitra

Literárny historik, kritik, bibliograf, prozaik, vysokoškolský pedagóg a folklorista. Po absolvovaní Učiteľskej akadémie v Leviciach pôsobil najskôr ako učiteľ v Jure nad Hronom, Dolnom Ohaji, v Želiezovciach a v Tlmačoch. Externe študoval na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave odbor slovenský jazyk a literatúra. V r. 1960 – 1966 pracoval v Okresnom archíve v Leviciach, v r. 1966 – 1973 ako odborný asistent na Katedre slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty v Nitre. Neskôr pôsobil ako knihovník v Archeologickom ústave Slovenskej akadémie vied v Nitre. V roku 1990 sa vrátil na Univerzitu Konštantína Filozofa v Nitre, kde pôsobil až do odchodu do dôchodku. Publikovať začal v roku 1944 v mesačníku Spolku svätého Vojtecha Dobrý pastier. Celý svoj tvorivý život sa zaoberal literárnym regionalizmom, interpretáciou folklórnych textov a zamlčovanou literatúrou, najmä katolíckou modernou. K jeho najznámejších dielam patria Tekovské povesti, Poézia katolíckej moderny, Zamlčovaná literatúra, Hontianske povesti, Požitavské povesti, Od Zobora po Sitno, Literárne stopy pod Zoborom, Literárne stopy pod Slovenskou bránou. Ako spoluautor sa podieľal na publikáciách Nitra, naša Nitra, Významné osobnosti Nitry a svoju tvorbu uverejnil v Almanachoch Nitra. Spracoval desať ročníkov Bibliografie slovenskej archeológie.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 84-85.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]- Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 308.

Jozef Melicher / Marta Mikitová. In: Hlas knižnic: regionálny knihovnícky časopis. - Roč. 13, č. 1 (1999), s. 9-10.

Literárne stopy Jozefa Melichera. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXIII, č. 3 (2008), s. 30.

Spisovateľ a pedagóg Melicher vie osloviť všetky generácie / Silvia Struhárová. In: Nitrianske noviny. - Roč. 12, č. 7 (2003), s. 8.

8.

HORVÁT (Horváth), Pavol (Pavel) – 110. výročie narodenia

10. január 1913 Banská Štiavnica – 18. február 1995 Nitra

Výtvarný pedagóg, maliar. Študoval na Učiteľskom ústave v Leviciach, v r. 1955 – 1957 na Vyššej pedagogickej škole v Bratislave a v r. 1963 – 1967 na Filozofickej fakulte Univerzity Palackého v Olomouci. Pôsobil na školách rôzneho typu. V roku 1947 sa presťahoval do Nitry. Pôsobil ako odborný asistent a docent na Katedre výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty v Nitre, kde vyučoval disciplíny kresba, maľba a didaktika výtvarnej výchovy. Venoval sa komornej maľbe – krajinomaľbe v technike oleja a akvarelu. Vo výtvarnej činnosti sa zameriaval najmä na dekoratívne práce (insignie, plakety) a voľnú komornú tvorbu. Usporiadal aj viacero samostatných výstav. Stál pri zakladaní bábkového divadla a založil aj výtvarný odbor na Ľudovej škole umenia v Nitre.

Literatúra:

Malý slovník slovenských výtvarných umelcov. - Bratislava : Slovenský fond výtvarných umení, 1981. - S. 178.
Bývalí nitrianski výtvarníci svojmu mestu / Štefan Valent. In: Nitra. - Roč. 22, č. 8, 9 (1998), s. 26-28, s. 30-32.
Očarovala ho slovenská príroda / R. Čermáň. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 7, č. 1 (1988), s. 26-27.
Z diela P. Horváta / (red.). In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 6, č. 12 (1982), s. 26.
Za Pavlom Horvátom / - os -. In : Nitra. - Roč. 19, č. 5 (1995), s. 22.

9.

OLÁH (Olahus), Mikuláš – 530. výročie narodenia
455. výročie úmrtia

10. január 1493 Sibiu (Rumunsko) – 14. jún 1568 Trnava

Ostrihomský arcibiskup, krajinský a cirkevný hodnostár, humanistický vzdelanec. Študoval vo Veľkom Varadíne (Rumunsko). Za kňaza bol vysvätený v roku 1518. Ako cirkevný hodnostár zastával funkcie v kráľovskej kancelárii. Po bitke pri Moháči odišiel z Uhorska a usadil sa v Nemecku. V roku 1542 sa vrátil do Uhorska a stal sa kancelárom Ferdinanda I. Bol prvým predstaviteľom protireformačného hnutia na území Uhorska. V Trnave usídlil rád jezuitov a založil seminár pre výchovu kňazov. Podarilo sa mu rekatolizovať asi 300 rodín najmä na Žitnom ostrove a v Šali.

Literatúra:

Slávni Slováci sveta / Laco Zrubec. - Nitra: Garmond, 2000. - S. 105-108.
Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 206.
Nitrianski humanisti / Štefan Milo. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 6, č. 5 (1982), s. 24-27.
Uhorsko v 16. storočí : prisahy vernosti a poslušnosti cirkevných osôb / Jaroslav Nemeš. In: Studia Historica Nitriensia. - Roč. 17, č. 2 (2013), s. 64-79.

10.

ESTERHÁZI, Gašpar – 395. výročie narodenia

13. január 1628 Beckov – 26. august 1652 Veľké Vozokany poch. v chráme sv. Jána Krstiteľa
v Trnave

Protiturecký bojovník. Navštevoval jezuitské gymnázium v Trnave. Počas korunovácie kráľa Ferdinanda III. v roku 1647 mu udelili titul Rytiera Zlatej ostrohy. V bitke pri Veľkých Vozokanoch bol veliteľom, ktorý pripravoval ochranný val. Jeho telo bolo poznačené mnohými sečnými ranami. Bol najmladší zo zabitých Esterházyovcov.

Literatúra:

Zabudnutí hrdinovia protitureckých bojov / Miroslav Eliáš. - 1. vyd. - [S.l.] : Miroslav Eliáš, vlastným nákladom, 2013. - S. 151-159, 160-162.
Hýbali monarchiou, no pohli Európou : šľachtické rody na Slovensku: Esterháziovci / Viera Legerská. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 12 (2018), s. 10.
Vozokanský lev / Daniel Kollár. - Fotogr. In: Krásy Slovenska. - Roč. 87, č. 9-10 (2010), s. 24-25.

11.

ŠEDIVÝ, Vladimír – 135. výročie narodenia
40. výročie úmrtia

17. január 1888 Pačejov (Česká republika) – 7. marec 1983 Praha (Česká republika)

Jazykovedec, spisovateľ, prozaik a učiteľ. Po maturite na gymnáziu v Domažliciach (Česká republika) študoval na filozofickej fakulte v Prahe a na univerzite v Grenobli (Francúzsko). V r. 1919 – 1932 pôsobil na gymnáziu v Nitre. Pre stredné školy zostavil niekoľko učebníc slovenskej a francúzskej gramatiky a cvičebnice slovenčiny. Prispieval do pedagogických jazykovedných časopisov a pôsobil ako redaktor divadelnej a kultúrnej rubriky. Do novín prispieval aj poviedkami, prekladmi a satirickými veršami. Autor dobrodružných kníh pre mládež zo školského a skautského prostredia.

Literatúra:

I. Výročná zpráva štátneho rl. gymnázia Tom. Červena v Nitre za školský rok 1919-20. - Nitra : nákl. školy, 1920. - S. 2-3.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 320.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 179.

12.

CHORÉNI, Jozef – 90. výročie úmrtia

19. máj 1855 Horovce – 17. január 1933 Ilava

Kňaz, cirkevný historik, publicista. Študoval teológiu v Nitre a vo Viedni. V r. 1882 – 1891 pôsobil ako profesor dogmatiky na bohosloveckom učilišti v Nitre. Zaoberal sa cirkevnou históriou. Vydával publikácie a časopisecky publikoval štúdie a články o dejinách fár.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 413.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 555-556.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 468.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 64-65.

Zberateľ a historik / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 19, č. 5 (1995), s. 21-23.

13.

PRÍLESKÝ (Prileszky, Prileczky), Michal – 260. výročie úmrtia

16. august 1716 Trenčianska Teplá-Príles – 18. január 1763 Nitra

Piarista, pedagóg, filozof, cirkevný a osvetový pracovník. Filozofiu študoval v Brezne a zároveň prednášal syntax i gramatiku v nižších triedach gymnázia. O rok neskôr odišiel do Svätého Jura (1741), kde vyučoval rétoriku a poetiku. V r. 1742 – 1744 študoval teológiu v Nitre. Pôsobil v Debrecíne (Maďarsko), vo Vacove (Maďarsko), Vespréme (Maďarsko), v Nagykároly (Rumunsko), Kecskeméte (Maďarsko) a v Prievidzi. V roku 1752 vyučoval teológiu v Nitre. O rok nato sa stal prefektom školy, v r. 1761 – 1763 bol rektorom a provinciálnym radcom. V roku 1761 Nitru-Dolné mesto zachvátil veľký požiar, ktorému padol za obeť komplex piaristických budov a značne sa poškodil kostol, kláštor i škola. Má veľkú zásluhu na znovuobnovení kostola, školy a kolégia.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1122-1123.

Kalendár nám pripomína / -ž-. In: Katolícke noviny. - Roč. 113, č. 4 (1998), s. 14.

14.

OZÁBAL, Jozef – 70. výročie úmrtia

10. september 1880 Moravský Svätý Ján – 18. január 1953 Cífer

Osvetový pracovník, didaktický spisovateľ a pedagóg. V r. 1919 – 1923 pôsobil ako školský inšpektor v Nitre a v r. 1923 – 1939 v Zlatých Moravciach. Dirigent speváckeho zboru tekovských učiteľov Žitavan a zakladateľ Miestneho odboru Matice slovenskej v Nitre a v Zlatých Moravciach. Bol organizátorom prvého slovenského divadelného predstavenia po roku 1918 v Nitre.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 361.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 177.

Listovanie v starých kronikách / Ľudmila Synaková. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXVIII, č. 1 (2013), s. 14-15.

V Nitre pred sto rokmi... / podľa kroniky mesta Nitry spracovala: (SY). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXXIII, č. 1 (2019), s. 20-21.

15.

DÓCZY, Jozef – 10. výročie úmrtia

19. november 1929 Nitra – 21. január 2013 Nitra

Divadelný a filmový herec, významná herecká osobnosť slovenského divadelníctva a dramatického umenia. Začínal ako divadelný ochotník. V r. 1956 – 1992 člen umeleckého súboru Divadla Andreja Bagara v Nitre a jedna z jeho najvýraznejších hereckých osobností. Účinkoval aj vo filmoch a vo viacerých televíznych inscenáciách. Do povedomia divákov sa dostal najmä ako skvelý komediálny herec. V N-rádiu moderoval reláciu Hráme jubilantom. Je držiteľom ocenenia zaslúžilý umelec, dostal i Cenu Jozefa Kronera za celoživotné dielo, Cenu mesta Nitry za celoživotný prínos (1995) a stal sa aj čestným občanom Nitry (2009). V roku 2010 získal najvyššie štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra II. triedy.

Literatúra:

Divadlo Andreja Bagara v Nitre 70 : 1949 - 2019 / [Miroslav Ballay...[et.al.] ; zostavila Slavka Civiánová]. - 1. vyd. - Nitra ; Bratislava : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Divadelný ústav v Bratislave, 2019. - S. 232.

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 450.

90 rokov by oslávil Jozef Dóczy, legenda nitrianskeho herectva / (DC). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 28, č. 47 (2019), s. 20.

Dóczy dostal najvyššie štátne vyznamenanie / (EB). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 19, č. 2 (2010), s. 12.

Jozef Dóczy je Čestným občanom Nitry / (SY/SI). In: My-Nitrianske noviny : Noviny Juhozápadu. - Roč. 18, č. 49 (2009), s. 10.

Nitranmi milovaný Jožko Dóczy už "hrá" v nebi / Jana Černáková. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 22, č. 4 (2013), s. 6.

16.

MALÝ, Vincent – 15. výročie úmrtia

3. september 1922 Čierne Kľačany – 26. január 2008 Nitra

Cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ a vysokoškolský pedagóg. Po maturite v Zlatých Moravciach absolvoval štúdium teológie v Bratislave. Pôsobil ako kaplán v Pribete, Leviciach, ako administrátor v Bratislave-Trnávke, a v Trnave na Kopánke. Od roku 1969 pôsobil v Lužiankach. Od roku 1982 bol dekanom nitrianskeho dištriktu a od roku 1997 apoštolským protonotárom. Pracoval ako člen diecéznej kňazskej rady. Od roku 1987 podpredseda, od r. 1990 tajomník Slovenskej liturgickej komisie, šéfredaktor časopisu Liturgia. Ako popredný odborník v liturgike od roku 1990 pôsobil ako pedagóg na Cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave,

neskôr ako vedúci tamojšej katedry liturgie. Autor a spoluautor mnohých liturgických kníh a príspevkov. V roku 2002 získal Čestné občianstvo obce Lužianky, v roku 2007 Cenu obce Lužianky.

Literatúra:

Čierne Kľačany : 800. výročie prvej písomnej zmienky 1209-2009 / Sprac. Zuzana Miháľková. - Čierne Kľačany : Obecný úrad, 2009. - S. 36.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 872-873.

Lužianky : dejiny obce : [Šarlušky : Kajsa] / Peter Keresteš. - 1. vyd. - Nitra : Enars, [2013]. - S. 274.

Čestný doktor filozofických vied / M. Bašo. In: Katolícke noviny.- Roč. 112, č. 21 (1997), s. 3.

Mons. Vincent Malý očami Otca biskupa Štefana Vrablca / Štefan Vrablec. In: Lužianske novinky. - Roč. XII, č. 1 (2009), s. 4-5.

Posledná rozlúčka s Mons. Vincentom Malým. In: Požitavie - Širočina. - Roč. IV, č. 1 (2008), s. 17.

17.

TOČÍK, Anton – 105. výročie narodenia

28. január 1918 Krásno nad Kysucou – 15. jún 1994 Nitra

Archeológ. Študoval archeológiu na Univerzite Komenského v Bratislave a na univerzite v Lipsku. Od roku 1952 pôsobil v Archeologickom ústave SAV v Nitre, v r. 1953 – 1970 vo funkcii riaditeľa. Bol členom niekoľkých európskych vedeckých spoločností. Zaoberal sa výskumom pohrebísk a sídlisk z doby bronzovej na Slovensku. Zaslúžil sa o rozpracovanie kľúčových období pravekého a včasnodedajného vývoja Slovenska v kontexte stredoeurópskeho vývoja. Vedec svetového formátu, autor mnohých monografických prác, štúdií a článkov publikovaných doma i v zahraničí. Nositeľ významných ocenení.

Literatúra:

Anton Točík legenda slovenskej archeológie : publikácia vznikla ako dopadový ukazovateľ udržateľnosti projektu Centrum výskumu najstarších dejín stredného Podunajska financovaného zo Štrukturálnych fondov Európskej únie a s podporou operačného programu Výskum a vývoj. S finančnou podporou Agentúry na podporu výskumu a vývoja a Vedeckej grantovej agentúry Ministerstva školstva SR a Slovenskej akadémie vied (projekt VEGA 2/0091/16) ; Jozef Bárta, Rudolf Kujovský, Matej Ruttkay, Jozef Vladár ; [preklady Ľubomír Novotný, Martin Bača, Viera Tejbusová]. - 1. vyd. - Nitra : Archeologický ústav SAV, 2018. - 220 s. - (Archaologica Slovaca Monographiae, Communicationes ; tomus XX).

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 87.

Objaviteľ Venuše : Anton Točík objavil krásku zobrazenú na dvojkorunáčke / Jozef Vladár. - In: Nitra. - Roč. XXXIII, č. 2 (2008), s. 28-29.

Zostáva natrvalo v našej pamäti : (Spomienka na tvorcu a dlhoročného riaditeľa Archeologického ústavu SAV v Nitre doc. PhDr. Antona Točíka, Dr.Sc) / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 18, č. 9 (1994), s. 28-31.

18.

DRLÍK, Peter – 70. výročie narodenia

28. január 1953 Vsetín na Morave (Česká republika) – 12. máj 2002 Nitra

Vysokoškolský profesor. Vysokoškolské štúdium absolvoval na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Od roku 1977 pôsobil na Fakulte prírodných vied Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, od roku 1993 bol vedúcim katedry informatiky. Venoval sa problematike informatiky a teórii jej vyučovania. Podieľal sa tvorbe študijnej literatúry a tvorbe učebníc pre základné školy. Vedecké práce publikoval v časopisoch a vedeckých zborníkoch.

Literatúra:

Za doc. Petrom Drlíkom / Ondrej Šedivý. In: Náš čas. - Roč. 6, č. 3 (2002), s. 9.

Za Petrom Drlíkom / (ki). - Fotogr. In: Vrábelské regionálne noviny. - Roč. XI, č. 21 (2002), s. 4.

19.

HOLLÝ, Juraj (Jur) – 205. výročie úmrtia

13. február 1760 Púchov – 28. január 1818 Nitra

Cirkevný hodnostár, bernolákovec, náboženský spisovateľ a zberateľ cirkevných piesní. Od roku 1776 študoval v Nitre. V r. 1790 – 1795 a od r. 1814 pôsobil ako profesor pastorálky a morálky na teológii. Od roku 1814 riadny kanonik, aktívny člen Pobočného stánku Slovenského učeného tovarišstva v Nitre. Je autorom diela *Náboženské katolícke pesničky* (1804), ktoré biskup František Fuchs nariadil ako notovaný spevník používať v celej Nitrianskej diecéze. Svojou publikačnou činnosťou prispel k šíreniu bernolákovskej slovenčiny.

Literatúra:

Bibliografia bernolákovcov / Imrich Kotvan. - Martin : Matica slovenská, 1957. - S. 178-180.

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 69-70.

Kapitoly z dejín Nitry. - Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1963. - S. 76.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 503.

20.

KRÁLIK, Štefan – 40. výročie úmrtia

8. apríl 1909 Závodie (teraz súčasť Žiliny) – 30. január 1983 Bratislava

Lekár, spisovateľ a dramatik. V r. 1919 – 1927 študoval na štátnom reálnom gymnáziu v Nitre. Lekárske štúdiá absolvoval v r. 1927 – 1933 na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Lekársku prax vykonával vo Važci, Kojetíne (Česká republika), potom bol obvodným lekárom v Detve a vo Zvolene. Po návrate do Bratislavy pôsobil ako revízny lekár Sociálnej poisťovne a závodný lekár Československej plavby dunajskej. Patrí medzi výrazných predstaviteľov modernej slovenskej dramatickej tvorby. V jeho dielach sa objavujú obrázky z dedinského života, historické námety, ale aj osobné a spoločenské problémy. Autor memoárových próz, televíznych poviedok a hier. V roku 1967 získal čestný titul zaslúžilý umelec a v r. 1974 národný umelec.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 219.

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 334-336.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 236-237.

Slovník slovenských spisovateľov. - Praha : Libri, 2000. - S. 250.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 254.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 174.

FEBRUÁR

21.

BIJACOVSKÝ (Biatzovský), Ján – 175. výročie úmrtia

1772 Spišské Bijacovce – 2. február 1848 Nitra

Lekár, ľudovýchovný pracovník. Medicínu študoval v Trnave. Pôsobil ako praktický lekár v Hlohovci, od roku 1825 v nemocnici na oddelení nakažlivých chorôb v Nitre. Bol hlavným lekárom Nitrianskej stolice. Z jeho iniciatívy stoličný úrad postavil župnú nemocnicu, pre ktorú vypracoval prevádzkový

poriadok a dozeral na jej činnosť. V čase cholerovej epidémie vydal tlačou spis, v ktorom navrhol spôsob liečenia cholery.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 421.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 251.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 19.

Lekárske osobnosti z počiatkov nemocnice / Štefan Kukan. In: My Schránkové Nitrianske noviny. - Roč. 1/13, č. 5 (2005), s. 8.

Významný lekár a ľudovýchovný pracovník / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 16, č. 7 (1992), s. 31.

22.

BELÁK (Čučo), Jozef – 90. výročie narodenia

3. február 1933 Nové Zámky – 31. december 2014 Nitra

Športovec, futbalista. Študoval na gymnáziu v Nitre. Pôsobil ako vedúci Okresného útvaru územného plánovania v Nitre. V 50. rokoch 20. storočia bol známym nitrianskym futbalistom a československým futbalovým reprezentantom. Prešiel celou futbalovou školou a v každej vekovej triede reprezentoval bývalú Československú republiku. Na akademických hrách v Budapešti v roku 1953 bol kapitánom mužstva. Bol známy pod futbalovou prezývkou "Čučo".

Literatúra:

Nitra : ako si ňa pamätáme. 1 / Vladimír Bárta a kolektív. - [1. vyd.]. - Slovenská Ľupča : AB ART press, [2016]. - S. 90-91.

Sedemdesiat rokov nitrianskeho futbalu 1909 - 1979 / Galgánek, Tibor - Hübsch, Zoltán. - Nitra : Plastika, 1979. - 99 s.

Čučo Belák má na čo spomínať! : legenda nitrianskeho futbalu naďalej žije v spomienkach / Emil Vontorčík. In: Nitra. - Roč. XXVIII, č. 6 (2003), s. 30-31.

23.

MĚRKA, Vojtech – 135. výročie narodenia

5. február 1888 Vřesovice (Česká republika) – 24. december 1974 Ostrava (Česká republika)

Pedagóg, publicista, prekladateľ a hudobný skladateľ. Na pražskej univerzite absolvoval slavistiku a hudobné vedy. V r. 1919 – 1931 pôsobil ako profesor na Obchodnej akadémii v Košiciach a súčasne v r. 1927 – 1931 bol šéfom hudobného oddelenia košického rozhlasu. V r. 1931 – 1938 riaditeľ Obchodnej akadémie v Nitre kde založil a viedol študentský orchester. V 30. rokoch 20. stor. v Nitre založil Juhoslovanskú knižnicu, prvú slovenskú edíciu juhoslovanských literatúr, v ktorej vydával preklady aj svoje literárnovedné práce. Mal bohatú prednáškovú, prekladateľskú, publikačnú a edičnú činnosť. Zaoberal sa prekladom slovinskej literatúry do češtiny i slovenčiny.

Literatúra:

Nitra za prvej Československej republiky / Ida Zubácka. - 1. vyd. - Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, Fakulta humanitných vied, 1997. - S. 85-86, 97.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 153.

Slovník prekladateľov s bibliografiou prekladov z macedónčiny, srbčiny, chorvátčiny a slovinčiny / Ján Jankovič. - Bratislava : Veda, 2005. - S. 109-110.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 176.

Z hudobného života Nitry v minulosti a súčasnosti / Stančeková, Helena - Rybářič, Richard. In : Kapitoly z dejín Nitry. - Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1963. - S. 12-31.

Významné osobnosti : pozdvihol kultúrny život / Ján Struhár. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 9, č. 1 (1985), s. 27-28.

24.

ZAYMUS, Romuald – 195. výročie narodenia

7. február 1828 Rajec – 19. júl 1902 Bytčica (súčasť Žiliny)

Národný a ľudovýchovný pracovník, kňaz, redaktor, publicista, ovocinár. V r. 1845 – 1850 študoval teológiu v kňazskom seminári v Nitre. Pôsobil ako kaplán na viacerých miestach, v r. 1850 – 1851 v Močenku (Sládečkovciach), od roku 1863 farár v Bytčici. Spolupracoval s o Štefanom Závodníkom v boji proti alkoholizmu a v zakladaní čítacích spolkov. Zaoberal sa agronómiou, venoval sa botanike, pomológii, chovu hovädzieho dobytku, včelárstvu, rybárstvu. V r. 1882 – 1888 redigoval časopis Obzor a uverejňoval Včelársky kalendár.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 534.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1519-1520.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž.- Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 420-421.

Romuald Čestmír Zaymus - 170. výročie narodenia / František Bizub. In: Včelár. - Roč. 72, č. 2 (1998), s. 32.

25.

HUDEC, Ján – 110. výročie narodenia
35. výročie úmrtia

8. február 1913 Zlaté Moravce – 17. jún 1988 Bratislava

Dramatik. Po štúdiách pracoval ako úradník, neskôr elektromontér v Bratislave. Napísal množstvo televíznych, rozhlasových, a divadelných hier. V historických hrách spracovával tematiku našich národných dejín, v rozhlasových hrách čerpal námety zo súčasnosti. V rozhlase debutoval v roku 1971 hrou zo súčasnosti Pavúčia nožička. Jeho doménou však boli historické hry – z čias Samovej ríše, Veľkej Moravy a zo stredoveku. Časť jeho divadelných drám vyšla aj knižne.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 251.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 168.

Túry do literatúry : po literárnych stopách Slovenska / Jaroslav Rezník. - Bratislava : Slovart, 2001. - S. 410.

26.

ČÁNKY, Viliam – 90. výročie narodenia

9. február 1933 Cabaj-Čápor – 27. október 1992 Bratislava

Filmový technik. Študoval na gymnáziu v Nitre a na FAMU (Filmová a televízna fakulta Akadémie múzických umení) v Prahe. V r. 1954 – 1959 pôsobil ako vedúci výroby v Česko-slovenskej televízii a v r. 1960 – 1992 v štúdiu hraných filmov Slovenského filmu v Bratislave. Pri výrobe filmov najčastejšie spolupracoval s režisérmi V. Bahnom, M. Hollým, J. Jakubiskom, J. Lihositom, P. Solanom, M. Ťapákom a inými. Zúčastnil sa na budovaní základného fondu klasickej slovenskej kinematografie.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 99-100.

27.

PETROVIČ, Jozef – 210. výročie narodenia
180. výročie úmrtia

12. február 1813 Dolná Krupá – 13. február 1843 Turá Lúka (dnes súčasť Myjavy)

Básnik, spolupracovník Jána Hollého. Pôsobil ako kaplán vo Veľkom Záluží. Od študentských čias sa zapájal do národného diania a literárneho života. Bol osobným priateľom a žiakom Jána Hollého. Je aj autorom jeho životopisu. Prekladal z nemčiny a do nemčiny. Veľmi cenná je jeho korešpondencia, ktorá umožňuje dôkladnejšie poznanie života a diela J. Hollého a viacerých oblastí bernolákovského hnutia.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1077-1078.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 454-455.

Veľké Zálužie : obec s históriou : monografia dejín obce / Peter Keresteš ; [Peter Vince ; fotografie Ján Huňady, Peter Rafaj, Róbert Žilík]. - 1. vyd. - Nitra : Enars, [2012], s. 295-296.

28.

MILOV (Milo), Ján – 110. výročie narodenia
45. výročie úmrtia

13. február 1913 Veľké Janíkovce-Nitra – 9. marec 1978 Zvolen

Dramatik, básnik, prekladateľ, historik, kňaz. Základnú školu navštevoval vo Veľkých Janíkovciach. Študoval na gymnáziu a na bohosloveckom seminári v Nitre, právo na Univerzite Komenského v Bratislave. Príslušník katolíckej moderny a člen literárnej skupiny postupistov. Okrem poézie je autorom viacerých zborníkov a pamätník k výročiam výrobných družstiev a spracovával aj libretá k operám. Významná je jeho prekladateľská činnosť z latinčiny, nemčiny, francúzštiny a poľštiny.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 586.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 189.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 317.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 97-98.

Básnik, prekladateľ, historik, publicista / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 18, č. 2 (1993), s. 34-36.

29.

MASÁRIK, Jozef – 130. výročie narodenia
75. výročie úmrtia

15. február 1893 Čachtice – 15. február 1948 Nové Mesto nad Váhom

Osvetový a verejný pracovník, úradník, novinár. V r. 1933 – 1945 pôsobil ako vedúci notár v Nitre. Angažoval sa ako organizátor pri budovaní a obnove škôl, kostolov a kultúrnych domov v obciach Dražovce, Hrnčiarovce, Horné Krškany, Chrenová a Kynek.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 97.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 167.

30.

MANKOVECKÝ, Peter – 55. výročie narodenia
10. výročie úmrtia

16. február 1968 Zlaté Moravce – 2. máj 2013 Bratislava

Herec, režisér, dramaturg, hudobný skladateľ a pedagóg. Pochádza zo Zlatých Moraviec. Od svojich 20. rokov žil v Bratislave. Vyštudoval herectvo na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Tri sezóny pôsobil v Divadle SNP v Martine. Tu debutoval réžiou hry Dom na hranici. Od roku 1995 pôsobil ako umelec v slobodnom povolání. Bol tiež doktorandom, pedagógom hereckej tvorby a neskôr vedúcim katedry herectva na Divadelnej fakulte Vysokej školy múzických umení v Bratislave. Ako autor hudby spolupracoval s viacerými divadelnými režisérmi a skomponoval hudbu k 53 inscenáciám Činohry Slovenského národného divadla. Hudbu napísal k vyše 80 hrám pre slovenské, české a ďalšie zahraničné divadlá. Spolupracoval aj s Divadlom Andreja Bagara v Nitre.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 252.

Mankovecký je bývalý Zlatomoravčan / Silvia Struhárová. In: Nitrianske noviny. - Roč. 13, č. 16 (2004), s. 7.

Skladá aj hudbu k filmom / - sď -. In: Vrábeľské noviny (Nitrianske noviny). - Roč. 15, č. 16 (2006), s. 21.

31.

DUDEŠEK, Jan – 35. výročie úmrtia

11. máj 1926 Vráble – 19. február 1988 Zlín (Gottwaldov, Česká republika)

Režisér, animátor, kostýmový výtvarník a pedagóg. Bol absolventom Baťovej školy práce a umelecko-priemyselnej školy v Zlíne. Najprv pracoval ako animátor a výtvarník v ateliéri Hermíny Týrlovej. Neskôr pracoval samostatne ako režisér a autor bábkových filmov. V r. 1961 – 1972 pôsobil ako pedagóg na umelecko-priemyselnej škole v Uherskom Hradišti (návrh obuvi a módných doplnkov). Pracoval aj ako kostýmový výtvarník.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-1998. - 2.: D-G. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 1998. - S. 123.

32.

FRIED, Karol – 25. výročie úmrtia

16. jún 1922 Hôrka nad Váhom – 21. február 1998 Košice

Veterinár, veterinárny historik a pedagóg. Veterínu študoval na univerzite vo Viedni a na Vysokej škole veterinárnej v Brne. Pracoval ako asistent na Vysokej škole veterinárnej v Brne, od roku 1950 pôsobil na Vysokej škole veterinárnej v Košiciach. V r. 1952 – 1959 zastával funkciu prorektora Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Venoval sa veterinárnej historiografii. Výsledky svojej vedecko-výskumnej práce publikoval vo vedeckých a odborných časopisoch doma i v zahraničí.

Literatúra:

Dvadsaťpäť rokov Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. - Bratislava : Príroda, 1971. - S. 23.

Osobnosti vedy trenčianskeho regiónu / Milan Mikuš - Ľudmila Strohnerová. - V Trenčíne : Verejná knižnica Michala Rešetku, 2003. - S. 80.

33.

KOREC, Rudolf – 20. výročie úmrtia

13. február 1921 Klíž – 23. február 2003 Trenčín, poch. v Zlatých Moravciach

Lekár, zakladateľ experimentálnej diabetológie, prvý predseda Slovenskej diabetickej spoločnosti. V r. 1932 – 1940 študoval na Gymnázium Janka Kráľa v Zlatých Moravciach. Po ukončení lekárskej fakulty sa venoval vedeckej činnosti. Bol zakladateľom a čestným predsedom Slovenskej diabetologickej spoločnosti a členom významných odborných komisií. Vedecky sa orientoval na oblasť experimentálnej patológie a fyziológie. Viedol pracoviská na lekárskech fakultách Univerzity Komenského v Bratislave a Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, kde v r. 1990 – 1991 pôsobil ako rektor. Bol členom viacerých zahraničných vedeckých diabetologických spoločností.

Literatúra:

Konferencia s medzinárodnou účasťou : Prvá vedecká konferencia na počesť MUDr. Rudolfa Korca, DrSc. / A. Mondočková. In: Tekovské noviny. - Roč. 14, č. 7 (2004), s. 3.

Posledná rozlúčka s prof. R. Korcom. In: Požitavské noviny. - Roč. 8, č. 5 (2003), s. 4.

Pripomíname si / -r-. In: Tekovské noviny. - Roč. 15, č. 4 (2005), s. 4.

Rozlúčili sme sa / M. Tomajko. In: Tekovské noviny. - Roč. 13, č. 5 (2003), s. 7.

MAREC

34.

KUBICA, Anton – 220. výročie úmrtia

6. júl 1762 Rajec – 2. marec 1803 Žabokreky nad Nitrou

Náboženský spisovateľ, filológ. V r. 1780 – 1784 študoval teológiu v Nitre. Už počas štúdia mal niekoľko verejných dišpút z filozofie a kozmológie. Teológiu doštudoval v r. 1784 – 1788 v generálnom seminári v Bratislave. V čase bratislavských štúdií prispel k národným a jazykovým kodifikačným úsiliam Antona Bernoláka ako spoluzostavovateľ Dizertácie (1787). V r. 1799 – 1802 pôsobil ako kaplán v Nitre. Neskôr pôsobil na viacerých miestach, v r. 1791 – 1796 v Oponiciach. Ako oponický farár bol členom nitrianskeho stánku Slovenského učeného tovarišstva. V rokoch 1797 – 1799 bol farárom v Zákopčí, r. 1799 – 1802 v Nitre, r. 1802 – 1803 v Žabokrekoch n. Nitrou. Z jeho uverejnených prác sa zachovala iba jedna jeho kázeň : O dôvernosti v Pánu Bohu a o udatnosti kresťanskej. Vyšla v Trnave u V. Jelínka roku 1797 a vydal ju i M. Rešetka vo svojich Kázňach príhodných roku 1834. Vlastnil knižnicu so vzácnou spoločenskovednou literatúrou, najmä jazykovednou.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 265.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 772.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 287.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitry a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 175.

35.

RÉVAI, Anton (Antal) – 305. výročie narodenia
240. výročie úmrtia

6. marec 1718 Turčianska Štiavnička – 26. december 1783 Močenok, poch. v Nitre

Cirkevný hodnostár. Pochádzal zo šľachtického rodu. Od roku 1780 bol nitrianskym biskupom. Neprijal funkciu nitrianskeho župana, ktorú od 14. storočia zastávali nitrianski biskupi. Bol milovníkom umenia. Zveľaďoval kostoly, podporoval výstavbu kaštieľov a výstavbu škôl. V Nitre založil školu-normálku. Vydával biskupské listy, písal pamäti a neúnavne podporoval slovenských intelektuálov. Zomrel v letnom sídle nitrianskych biskupov v Močenku.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1151-1152.

Močenok : monografia obce : príroda, história, súčasnosť, pamiatky, tradície / Peter Keresteš a kolektív. - 1. vyd. - Nitra : En Ars, 2020. - S. 526.

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 186-187.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 73.

36.

FORGÁČ, Peter – 40. výročie úmrtia

25. október 1924 Orovnica – 8. marec 1983 Bratislava

Meteorológ. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach. Pôsobil ako letecký meteorológ v Štátnom hydrologickom a meteorologickom ústave, v r. 1956 – 1969 ako zástupca vedúceho synoptickej a leteckej služby a súčasne vedúci odboru leteckej meteorológie. Od r. 1969 vedúci Útvaru synoptickej meteorológie v Hydrometeorologickom ústave v Bratislave. Vo výskume sa sprvu zamerával na leteckú, potom synoptickú meteorológiu. Autor a spoluautor odborných a popularizačných prác. Prispieval do odborných časopisov a novín a zúčastňoval sa na príprave televíznej relácie Aké bude počasie.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 616-617.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S.110.

37.

BOLEČEK, Michal – 40. výročie úmrtia

23. október 1897 Zemianske Sady – 9. marec 1983 Solčany, poch. v Dvorníkoch pri Hlohovci

Kňaz, pedagóg, publicista, redaktor a prekladateľ. Pôsobil v Nitre, v r. 1925 – 1936 ako špirituál malého seminára, katechéta a väzenský duchovný. V r. 1932 – 1940 bol riaditeľom novozaloženého Rímsko-katolíckeho ženského učiteľského ústavu v Nitre, v r. 1940 – 1950 bol farárom na farnosti Nitra-Dolné mesto. Zaslúžil sa o postavenie Chrámu svätého Cyrila a Metoda v Nitre-Mlynárčiach a o zreštaurovanie kostolov vo farnosti Nitra-Dolné mesto. Založil a viedol Jednotu katolíckych mužov na Slovensku, podporoval činnosť katolíckeho skautingu. V Nitre založil, redigoval a vydával časopis Úsvit, Naša nedeľa, Svornosť. Vydal informačnú brožúru Karita v Nitre (1944) a i.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 53-54.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 129-130.

Apoštol Nitry - Mons. Michal Boleček (1897 - 1983) / Viliam Judák. In: Katolícke noviny. - Roč. 112, č. 45 (1997), s. 11.

38.

TATARKA, Dominik – 110. výročie narodenia

14. marec 1913 Plevník-Drienové – 10. máj 1989 Bratislava

Spisovateľ, prekladateľ a redaktor. Jeden z najvýznamnejších predstaviteľov slovenskej literatúry a kultúry 20. storočia. Študoval na gymnáziách v Nitre a v Trenčíne. V r. 1934 – 1938 študoval na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe odbor slovenčina-francúzština a neskôr na Sorbonne v Paríži. Pôsobil ako stredoškolský profesor v Žiline a v Martine, krátky čas ako úradník v štátnych službách. Pôsobil aj ako redaktor, dramaturg a spisovateľ. Venoval sa aj prekladateľskej činnosti z francúzštiny.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 2.: P-Ž.- Bratislava : Obzor, 1984. - S. 185-187.
Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 105.
Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 463-464.
Sto slávnych Slovákov / Zost. Milan Ferko. - Martin : Matica slovenská, 1995. - S. 185.
Dominik Tatarka / Magdaléna Barányiová, Hana Guzmická. In: Náš čas. - Roč. XIX, č. 3 (2015), s. 66.
Z duchovného odkazu Dominika Tatarku / Ján Chryzostom Korec. In: Slovenské národné noviny. - Roč. 2 (6), č. 5 (24.12. 1991), s. 5.

39.

JANSKÝ, František Vojtech – 60. výročie úmrtia

8. marec 1891 Komjatice – 16. marec 1963 Piešťany

Osvetový pracovník, prekladateľ. V r. 1897 – 1903 absolvoval ľudovú školu v Komjaticiach a v Nitre. V r. 1903 – 1911 študoval na gymnáziu, v r. 1911 – 1915 teológiu v kňazskom seminári v Nitre. Organizátor a herec ochotníckeho divadla, zakladateľ a funkcionár športových a sociálnych spolkov, predseda Jednoty katolíckych žien. Bol literárne činný ako publicista a prekladateľ. Písal články z oblasti cirkevnej a náboženskej, sociálnej a spoločenskej. Prekladal z maďarčiny.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 595.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 533.
Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 172.

40.

TAGÁNYI, Karol – 165. výročie narodenia

19. marec 1858 Nitra – 9. september 1924 Budapešť (Maďarsko)

Historik a archivár. Študoval na gymnáziu v Nitre. Je autorom diela o dejinách pôdneho spoločenstva v Uhorsku a zbierky dokumentov o minulosti lesníctva. Napísal viacero prác z oblasti hospodárskych dejín a sprievodcov po uhorských archívoch.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 22-23.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 15-16.
Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 179-180.

41.

VRABLEC, Jozef – 20. výročie úmrtia

4. marec 1914 Závod – 19. marec 2003 Nitra, poch. v Závode

Teológ, cirkevný hodnostár, univerzitný profesor, náboženský spisovateľ a homiletik. Po maturite vstúpil do kňazského seminára v Nitre. Teologické štúdiá absolvoval v Olomouci. V rokoch 1943 – 1945 pôsobil ako kaplán a zároveň riaditeľ meštianskej školy v Močenku. V r. 1945 – 1950 bol kaplánom v Nitre-Dolnom Meste, v r. 1945 – 1948 riaditeľom meštianskej školy v Nitre, v r. 1948 – 1952 profesorom na Obchodnej akadémii a biskupskom seminári v Nitre. Od roku 1959 profesor, neskôr dekan Cyrilometodskej bohosloveckej fakulty UK, r. 1973 generálny vikár a kanonik nitrianskej kapituly, r. 1979 veľprepošt, r. 1990 pápežský prelát. Bol nositeľom viacerých cirkevných i spoločenských ocenení, v r. 1995 ocenený Cenou mesta Nitra. Autor viacerých monografických diel a článkov publikovaných v časopisoch.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska . - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 368.
Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1480-1482.
Schematizmus Nitrianskej diecézy. - Nitra : Biskupský úrad ; Bratislava : Lúč, 1996. - S. 184.
Odišiel nositeľ Ceny mesta Nitra / Dr. L. B. - Fotogr. In: Nitra.- Roč. 28, č. 5 (2003), s. 29.

42.

ONDREJKOVIČ, Ján – 210. výročie narodenia

20. marec 1813 Kláštor pod Znievom – 16. september 1895 Ostrihom (Maďarsko)

Náboženský spisovateľ. Študoval v Nitre. Ako kaplán pôsobil v Zlatých Moravciach a Opatovciach nad Žitavou. V roku 1880 bol členom hrnskobeňadického hodnoverného miesta a sudcom stolice arcibiskupských predialistov vo Vrábl'och. Písal hlavne homiletickú literatúru.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1013.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q.- Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 334.

43.

KOVÁČOVÁ, Margita – 30. výročie úmrtia

17. jún 1901 Nižná – 22. marec 1993 Trnava, poch. v Pate

Spisovateľka pre deti a mládež, prozaička, učiteľka. V r. 1915 – 1919 študovala na učiteľskom ústave v Trnave. Pôsobila ako učiteľka na základných školách, po roku 1950 ako úradníčka v rôznych podnikoch. Z príspevkov, publikovaných v r. 1919 – 1920 v časopise Knižnica školákov, vydala r. 1923 realisticko-fantastické rozprávky pre mládež i dospelých s názvom Drobné poviedky. V r. 1925 – 1926 uverejňovala v časopise Priateľ dietok príbehy o malom nezbedníkovi Ičkovi (knížne vyšiel r. 1942 a r. 1946). Prispievala do časopisov Posol Božského Srdca Ježišovho, Serafínsky svet, Svätá rodina, Mariánska kongregácia, Nová žena a Priateľ dietok, kde v r. 1946 – 1950 redigovala detskú rubriku Kút pre deti na úvratí. Neskôr redigovala detskú rubriku aj v Roľníckych novinách. Niektoré jej diela zostali v rukopise.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maňovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Eudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 128-129.
Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / Ondrej Sliacky ... [et al.]. - Bratislava : Mladé letá, 1978. - S. 148.
Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor : Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 173-174.

44.

MALOVEC, Jozef – 90. výročie narodenia
25. výročie úmrtia

24. marec 1933 Hurbanovo – 7. október 1998 Bratislava

Hudobný skladateľ. Stredoškolské štúdiá absolvoval v Nitre. Popri gymnáziu študoval súkromne harmóniu, kontrapunkt a hudobné formy u J. Zimmera. Študoval na Konzervatóriu v Bratislave, v r. 1952 – 1954 kompozíciu na VŠMU (Vysokej škole múzických umení) v Bratislave, v r. 1954 – 1957 na Akadémii múzických umení v Prahe. V r. 1957 – 1981 pôsobil ako redaktor a dramaturg v Československom rozhlase v Bratislave. V r. 1977 – 1981 ako redaktor Elektroakustického štúdia Československého rozhlasu v Bratislave. Patril k významným osobnostiam slovenskej Novej hudby. Komponoval elektroakustickú hudbu, vytvoril symfónie, filmovú a scénickú hudbu a hudbu k poézii. Zložil niekoľko skladieb i pedohier. Okrem toho komponoval aj šansóny. Nositeľ významných ocenení.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 29.

Jozef Malovec / [Jarmila Sýkorová ; Katarína Lakotová ; anglický preklad Elena Podracká]. - [1. vyd.]. - Bratislava : Hudobné informačné stredisko Slovenského hudobného fondu, [1992]. - [10 s.]

100 slovenských skladateľov / kol. aut. - Bratislava : Národné hudobné centrum, 1998. - S. 178-181.

Za hudobným skladateľom Jozefom Malovcom / A. P. - Fotogr. In: Matičné zvesti. - Roč. II, č. 11 (2016), s. 13.

45.

TYRŠEL, Ľudovít – 150. výročie narodenia

25. marec 1873 Skalica – 17. október 1925 Nitra

Redaktor, kníhtlačiar a verejný činiteľ. Od roku 1920 vlastnil kníhtlačiareň v Nitre. Bol zodpovedným, majiteľom, redaktorom a vydavateľom týždenníka Nitrianske noviny. Napísal pravopisnú príručku slovenčiny. Aktívne pracoval vo viacerých slovenských kultúrnych a živnostenských spolkoch. Bol zástupcom obchodnej a priemyselnej komory v Bratislave a člen kuratória Štátnej obchodnej školy v Nitre.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 161.

Tlačiarne na Slovensku 1477-1996 / Vojtech Breza. - Bratislava : Univerzitná knižnica, 1997. - S. 89-92.

Bohaté dejiny nitrianskych tlačiarov / Pavol Takáč. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. II, č. 1 (1978), s. 18-19, 22.

Z dejín nitrianskych tlačiarň a typografov : tlačiareň Jozefa Neugebauera a jeho potomkov / Vladimír Černák. In: Nitra. - Roč. XXXV, č. 1 (2010), s. 26-27.

46.

FOLTÁN, Ľubomír – 75. výročie narodenia

26. marec 1948 Partizánske – 10. december 2014 Nitra

Novinár, redaktor a publicista. autor poviedok, fejtónov a príbehov. Od roku 1953 žil a pracoval v Nitre, neskôr sa presťahoval do obce Ivanka pri Nitre. Ako novinár pôsobil takmer 40 rokov. Najskôr bol redaktorom okresných novín Nitriansky hlas, potom pôsobil ako redaktor podnikového časopisu Plastikár, neskôr ako redaktor - spravodajca Tlačovej agentúry SR v Nitre. Desať rokov pôsobil ako externý pedagóg na Katedre žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Od roku 1974 sa venoval aj literárnej tvorbe, písaniu poviedok. Publikoval v denníkoch Sme, Pravda, Literárnom týždenníku, v rakúskej literárnej revue Klub, Almanachu Nitra, v zborníkoch literárnych súťaží a regionálnych týždenníkoch a i.

Literatúra:

Najväčšou inšpiráciou Ľubomíra Foltána sú vnučky / (LAZ). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 18, č. 5 (2009), s. 12.

Novinár Ľubomír Foltán napísal knižku vnučke Markétke / Ľudmila Synaková. In: Nitra. - Roč. XXXV, č. 2 (2010), s. 27-28.

Pikino si získal srdcia porotcov : nitriansky novinár Ľubo Foltán laureátom literárnej súťaže Poviedka / (sy). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXIX, č. 5 (2004), s. 22-23.

Zomrel Ľubomír Foltán / (ČE). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 23, č. 50-51 (2014), s. 12.

47.

KLUCH, Jozef – 275. výročie narodenia

30. marec 1748 Kláštor pod Znievom – 31. december 1826 Močenok, poch. v Nitre

Cirkevný hodnostár. Študoval na gymnáziu v Ostrihome a na univerzite v Trnave filozofiu a teológiu. Trnavský, od roku 1808 nitriansky biskup a mecén chudobných. Podporoval bernolákovcov, venoval sa rozvoju školstva a obnove cirkevných stavieb. Vynaložil veľké sumy na umeleckú úpravu biskupského sídla a v Nitre dal v klasicistickom slohu postaviť kapitulný dom. Veľkú pozornosť venoval rozvoju cirkevných škôl a štedro podporoval chudobných. V roku 1822 inicioval vydanie slovenského prekladu Biblie. Pôsobil aj v Močenku.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 92.

História a súčasnosť obce Močenok / [Igor Hochel (konceptia, štylistika textu, editorstvo)]. - Močenok : Obecný úrad Močenok, 2003. - S. 49-50.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 682.

Močenok : monografia obce : príroda, história, súčasnosť, pamiatky, tradície / Peter Keresteš a kolektív. - 1. vyd. - Nitra : En Ars, 2020. - S. 522.

Skvosty Močenka / Gabriela Borzová ; Peter Buday, Michal Lašut; [preklad Jana Káčerová]. - 1. vyd. - Martin : Fomi, 2013. - S. 44-45 a 151.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 113.

48.

HERMAN, František – 100. výročie narodenia

30. marec 1923 Gačov (obec Neverice) – 3. september 2011 Prílepy (súčasť Zlatých Moraviec)

Výtvarník, básnik, scenárista, herec, športovec a organizátor kultúrneho života. Študoval na piaristickom gymnáziu a na Vysokej teologickej fakulte v Nitre. V roku 1957 pracoval v Zlatých Moravciach v Calexe. Bol dlhoročným členom výtvarného krúžku pri ZKO Calex a organizačným pracovníkom. Vo výtvarnej tvorbe na súťažných a prezentačných výstavách doma i v zahraničí získal mnoho ocenení. Hlavnou oblasťou jeho tvorby boli kompozičné motívy na staroveké kultúry, v ktorých hľadal symboliku človeka. Venoval sa aj športu a získal 45 medailí v hode oštepom a štyrikrát prekonal slovenský rekord. K jeho záľubám patrilo aj divadlo, v ktorom dlhé roky hrával a písal tiež scenáre pre malé javiskové formy.

Literatúra:

Fantazijný svet Františka Hermana / Gálik. In: Tekovské noviny. - Roč. 13, č. 13 (2003), s. 3.

František Herman / Oľga Grečnárová. - Fotogr. In: Tekovské noviny. - Roč. XXI, č. 14 (2011), s. 4-5.

Život a dielo Františka Hermana / Anton Kaiser. - Fotogr. In: Tekovské noviny. - Roč. XXXI, č. 11 (2021), s. 06.

APRÍL

49.

HLAVATÝ, Jozef – 125. výročie narodenia

1. apríl 1898 Šaľa – 6. máj 1966 Šaľa

Hudobný pedagóg, kritik, kňaz, organizátor skautingu. Študoval teológiu v Nitre, neskôr na Instituto di Musica Sacra v Ríme. Pôsobil v Bratislave ako profesor náboženstva, hudby, gregoriánskeho chorálu a estetiky. V r. 1950 – 1960 pôsobil ako farár v Horných Orešanoch, od roku 1961 žil na dôchodku v Šali. Autor spevníka, organizátor Slovenského katolíckeho skautingu a redaktor časopisu Skaut. Písal divadelné hry a bol dopisovateľom mnohých novín a časopisov. Bol znalcom gregoriánskeho spevu a propagátorom cirkevnej hudby. Generačný kritik skladateľov slovenskej moderny.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 336.

Šaľa / [autor textu Július Morávek]. - [1. vyd.]. - Šaľa : Focesa, 2017. - S. 68.

Spomienka na pedagóga a hudobného pracovníka / H. Kapitulský. In: Katolícke noviny. - Roč. 108 (144), č. 13 (1993), s. 13.

50.

ŠVIHEL, Ladislav – 85. výročie narodenia

1. apríl 1938 Nitra – 6. november 2020 Nitra

Výtvarník, maliar, akademický architekt, inžinier. Študoval na Strednej priemyselnej škole stavebnej v Nitre, na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave a v Prahe absolvoval Akadémiu výtvarných umení, odbor výstavná tvorba, výstavníctvo. V roku 1972 vstúpil do vznikajúcej organizácie Agrokomplex, kde do roku 1990 pôsobil vo funkcii námestníka riaditeľa. V tom istom roku sa stal generálnym riaditeľom výstaviska. Je autorom výtvarno-architektonického riešenia slovenskej izby vo FAO v Ríme. Spolupracoval aj na architektonicko-urbanistickom riešení areálu Agrokomplex a na architektonickom stvárnení fontány pri kaštieli v Malante. Je autorom výtvarno-architektonického riešenia osadenia kríža na Nitrianskom hrade a mnohých iných projektov. Veľké úspechy dosiahol svojou maliarskou tvorbou. Jeho obrazom dominuje Nitra, predovšetkým však hrad a okolie. Vystavoval vo viacerých krajinách Európy. Nitru reprezentoval aj vo volejbale a bol členom reprezentačného dorasteneckého tímu Slovenska. Organizátor kultúrnych akcií najmä benefičného koncertu Hoj, vlast' moja. Je nositeľom mnohých ocenení, udelených na Slovensku aj v zahraničí.

Literatúra:

Encyklopédia osobností Českej a Slovenskej republiky = Encyklopedie osobností České a Slovenské republiky. 4. - 1. vyd. - [S.l.] : British Publishing House, 2018. - S. 1264-1265.

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2006. - 17.: Šte-Tich. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2006. - S. 212-213.

Opustil nás dlhoročný riaditeľ nitrianskeho výstaviska. In: Radničné noviny. - Roč. 2, č. 12 (2020), s. 25.

Zomrel dlhoročný šéf Agrokomplexu / (MH). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 29, č. 45 (2020), s. 7.

51.

ELIÁŠ, Michal – 5. výročie úmrtia

19. september 1934 Velčice – 2. apríl 2018 Martin

Literárny vedec, kultúrny historik, archivár, editor a pedagóg. V r. 1951 – 1954 študoval na Gymnázium Janka Kráľa v Zlatých Moravciach, v r. 1954 – 1958 slovenčinu a dejepis na Vysoké škole pedagogickej v Bratislave. Pôsobil ako stredoškolský profesor, v r. 1961 – 1965 ako odborný asistent na Pedagogickej fakulte v Nitre, kde prednášal staršiu slovenskú literatúru. Potom sa stal pracovníkom Matice slovenskej v Martine a pôsobil ako odborný pracovník v Literárnom archíve. Od roku 1983 vykonával funkciu riaditeľa Pamätníka slovenskej literatúry. Člen Spolku slovenských spisovateľov. Pod jeho vedením sa v roku 1973 uskutočnilo prvé medzinárodné Sympóziu o literárnom archívniectve. Vo svojej literárnohistorickej činnosti sa venoval hlavne výskumu staršej slovenskej literatúry a dejinám Matice slovenskej. Je autorom a zostavovateľom mnohých publikácií, zborníkov i fotosúborov slovenských spisovateľov a národných dejateľov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 32.

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 124-125.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 92.

Spomienka na Michala Eliáša / Pavol Parenička. - Fotogr. In: Slovenské pohľady. - Roč. 1335-7786, Roč. IV.+134, č. 6 (2018), s. 137-139.

Zomrel Michal Eliáš. - Fotogr. In: Literárny týždenník. - Roč. XXXI, č. 13-14 (2018), s. 15.

52.

VONTORČÍK, Jozef – 10. výročie úmrtia

13. január 1937 Orávka – 3. apríl 2013 Nitra

Polnohospodársky inžinier, dlhoročný riaditeľ Slovenského poľnohospodárskeho múzea v Nitre. Po absolvovaní Vysoké školy poľnohospodárskej v Nitre v roku 1961 krátko pracoval ako zooteknik na Jednotnej roľníckej družstve v Orávke a Lozorne. Od roku 1965 pracoval ako odborný pracovník a v r. 1967 – 2004 ako riaditeľ Slovenského poľnohospodárskeho múzea v Nitre a Nitrianskej poľnej železnice. Zaslúžil sa o vybudovanie skanzenu a Nitrianskej poľnej železnice. Od roku 1990 pôsobil ako externý pedagóg na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre. Člen redakčnej rady zborníka Agrikultúra. Bol autorom mnohých publikácií a odborných článkov v oblasti poľnohospodárstva, expozícií a výstav. Bol predsedom poľnohospodárskej sekcie Spoločnosti pre dejiny vied a techniky pri SAV a členom predsedníctva AIMA (Medzinárodná asociácia poľnohospodárskych múzeí).

Literatúra:

Riaditeľ Slovenského poľnohospodárskeho múzea Ing. Jozef Vontorčík, CSc., sa dožíva 65 rokov / Jozef Rekoš. In: Agriculture (Poľnohospodárstvo). - Roč. 48, č. 6 (2002), s. 329-330.

Spätý s poľnohospodárstvom / Ivan Liday. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXVI, č. 5 (2002), s. 28.

Zo 60 rokov života 30 rokov vo funkcii riaditeľa : náš jubilant Ing. Jozef Vontorčík / O.S. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXI, č. 2 (1997), s. 10-12.

Zomrel bývalý riaditeľ SPM Jozef Vontorčík / (HRI). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 22, č. 14 (2013), s. 9.

53.

VAŠKO, Alexander – 45. výročie úmrtia

24. február 1901 Budapešť (Maďarsko) – 5. apríl 1978 Sarnia (Kanada)

Spisovateľ, prozaik, dôstojník slovenskej armády. Po maturite na gymnázium v Nitre v r. 1921 študoval na vojenskej akadémii v Hraniciach na Morave (Česká republika). Pôsobil v Nitre ako dôstojník

v delostreleckom pluku. Od roku 1934 pracoval ako učiteľ v Kostol'anoch pod Tribečom (Gýmešské Kostol'any) a vo Voderadoch. Počas druhej svetovej vojny sa zúčastnil bojov na východnom fronte. V roku 1968 emigroval s celou rodinou do Kanady, kde žil v meste Sarnia. Je najproduktívnejším autorom slovenskej sci-fi. Okrem detektívno-dobrodružných próz pre dospelého čitateľa vydal viacero dobrodružných románov pre mládež.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 109.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 368-369.

Slovenskí autori sci-fi a fantasy : Alexander Vaško (24. 2. 1901 - 5. 4. 1978) / Jozef Svitek. In: Kométa. - Roč. 2, č. 6 (2000), s. 31.

54.

GRIESBACH, Štefan – 25. výročie úmrtia

30. apríl 1915 Vinodol – 5. apríl 1998 Nitra

Lekár-urológ. Absolvoval Lekársku fakultu na Univerzite Komenského v Bratislave. Pôsobil v Bratislave, od r. 1948 v nemocnici v Nitre. V roku 1950 založil v nitrianskej nemocnici samostatné urologické oddelenie, na ktorom zaviedol nové diagnostické a liečebné metódy. V r. 1963 – 1981 bol prednostom oddelenia. Pod jeho vedením sa nitrianske urologické oddelenie vypracovalo na jedno z popredných našich zdravotníckych pracovísk. Ako pedagóg pôsobil aj na Strednej zdravotníckej škole v Nitre. Je nositeľom mnohých ocenení. V roku 1972 mu švédске ministerstvo zdravotníctva udelilo plaketu Alfréda Nobela a v roku 1996 mu Mesto Nitra udelilo čestné občianstvo.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 50-51.

Čestní občania mesta Nitry / - r - . - Fotogr. In: Nitra . - Roč. XXI, č. 1 (1997), 2. str. tit. str.

Odišiel MUDr. Štefan Griesbach / - mh -. - Fotogr. In: Vrábelské regionálne noviny. - Roč. III, č. 14 (1998), s. 4.

55.

ŠČASNÝ (Scsaszny), Jozef – 210. výročie narodenia

10. apríl 1813 Borský Peter (súčasť Borského Mikuláša) – 1. december 1889 Bratislava

Národný pracovník, bernolákovec, mecén, čelný predstaviteľ najmladšej generácie bernolákovského obrodeneckého hnutia. Študoval a pôsobil v Nitre, neskôr ako farár v Dražovciach (1847 – 1850) a v Močenku (1850 – 1868). Priateľ Ludovíta Štúra, člen Tatrína, Spolku miernosti, Hanuljakovho spolku milovníkov reči a literatúry slovenskej, zakladajúci člen Matice českej (1846) a Matice slovenskej (1863). V r. 1870 sa spolupodieľal na založení Spolku sv. Vojtecha. Podporoval chudobných študentov. Okrem finančných hotovostí daroval Diecéznej knižnici v Nitre 500 zväzkov kníh. Počas pôsobenia v Močenku nechal v roku 1852 vybudovať miestnu Kalváriu. Prispieval aj do Katolíckych novín.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 689.

História a súčasnosť obce Močenok / [Igor Hochel (konceptcia, štylistika textu, editorstvo)]. - Močenok : Obecný úrad Močenok, 2003. - S. 50-52.

Skvosty Močenka / Gabriela Borzová ; Peter Buday, Michal Lašut; [preklad Jana Káčerová]. - 1. vyd. - Martin : Fomi, 2013. - S. 151.

Zásluhy dražovského farára Jozefa Ščasného / Štefan Košovan. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXV, č. 12 (2010), s. 24.

56.

VOJDA, Ľudovít – 140. výročie narodenia

11. apríl 1883 Bušince – 29. december 1946 Žilina

Kníhtlačiar. V rokoch 1920 – 1921 majiteľ Prvej slovenskej tlačiarne v Nitre. Tlačil drobné regionálne tlače, úradné župné Nitrianske noviny a týždenník Katolícke noviny.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 304.

Tlačiarne na Slovensku 1477-1996 / Vojtech Breza. - Bratislava : Univerzitná knižnica, 1997. - S. 89-92.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 181.

Bohaté dejiny nitrianskych tlačiarov / Pavol Takáč. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. II, č. 1 (1978), s. 18-19 a 22.

57.

MIGAZZI, Krištof Bartolomej Anton – 220. výročie úmrtia

20. október 1714 Trident (Taliansko) – 14. apríl 1803 Viedeň, poch. v Dóme sv. Štefana (Rakúsko)

Gróf z Wallu a Sonnenturmu, cirkevný hodnostár, biskup, kardinál. V roku 1779 získal panstvo Zlaté Moravce. Ako majorátny pán Zlatých Moraviec upravil kaštieľ, začal budovať park a v roku 1785 úplne prestaval a zväčšil rímsko-katolícky svätého Michala archanjela. Svedčí o tom aj tabuľa na priečelí kostola a pamätná doska v chráme. Cez letné mesiace navštevoval svoj kaštieľ v Zlatých Moravciach a farský chrám.

Literatúra:

Štitáre : v zrkadle 900-ročnej histórie / Beáta Pintérová ; Hilda Kramáreková, Alena Dubcová, Eva Gajdošová Spevárová. - [1. vyd.]. - Štitáre : Obecný úrad, 2013. - S. 92-94.

Krištof Bartolomej Anton / Marián Tomajko. In: Tekovské noviny. - Roč. 18, č. 8 (2008), s. 4.

Pred 215 rokmi zomrel kardinál Krištof Bartolomej Anton Migazzi / Peter Klimant. In: Tekovské noviny. - Roč. XXVIII, č. 5 (2018), s. 7.

58.

KOLLMAN, Dávid – 85. výročie úmrtia

1859 Galanta – 16. apríl 1938 Šaľa

Tlačiar. Majiteľ šalianskej tlačiarne v r. 1911 – 1938. Vydával drobnú tlač, plagáty, letáky, pozvánky, oznámenia, výročné správy, spevníky a i. v čiernobiely aj farebnom vydaní. V r. 1913 – 1914 v tlačiarňi tlačili aj týždenník Vágsellye és járása (Šaľa a jej okres).

Literatúra:

Tlačiarne na Slovensku 1477-1996 / Vojtech Breza. - Bratislava : Univerzitná knižnica, 1997. - S. 116.

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.]; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 112 a 203.

Pripomínáme si / Judita Kontárová. In: Slovo šaľanov. - Roč. 8, č. 4 (2003), s. 38.

59.

DOLINSKÝ, Jozef – 100. výročie narodenia

18. apríl 1923 Nitra – 22. júl 1987 Bratislava

Poľnohospodársky odborník, včelár a vysokoškolský učiteľ. Študoval v Bratislave a v r. 1953 – 1958 na Vysokéj škole poľnohospodárskej v Nitre. V rokoch 1953 – 1956 pôsobil ako odborný asistent na Katedre mechanizácie VŠP (dnes Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre), v r. 1960 – 1978 vedúci Katedry základov priemyselnej výroby na Pedagogickej fakulte v Nitre. Spočiatku sa venoval poľnohospodárskej mechanizácii, neskôr sa zaoberal metodikou pracovného vyučovania a prípravou jeho nových koncepcií. Vo včelárskej praxi propagoval moderné prvky a smery pri chove včiel. Venoval sa najmä kočovaním včelstiev. Odborné a metodické články uverejňoval v zborníkoch a odborných časopisoch. Autor monografických prác a vysokoškolských učebných textov. Nositeľ viacerých ocenení.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 297-298.

60.

DUBČEK, Štefan – 20. výročie úmrtia

1930 Mojmirovce – 18. apríl 2003 Mojmirovce

Novinár, regionálny historik, filatelista. Študoval na Piaristickom gymnáziu v Nitre, žurnalistiku na Univerzite Komenského v Bratislave. Od roku 1950 spolupracoval so Slovenským rozhlasom, pôsobil ako redaktor, dramaturg, neskôr vedúci literárnej redakcie, tajomník hlavnej redakcie literárno-dramatického vysielania a od roku 1970 bol vedúcim redakcie aktualít a zaujímavostí. Počas svojej praxe vytvoril asi 600 životopisných pásiem a profilov o významných osobnostiach, napísal série životopisov menej známych osobností a množstvo autorských prác. V roku 1994 bol spoluautorom publikácie Mojmirovce, v r. 1995 stál pri zrode zvesti Mojmirovčan, v r. 1998 zostavil publikáciu Urmín-Mojmirovce. Patril k zakladajúcim členom Spoločenstva kresťanskej filatelie Svätý Gabriel.

Literatúra:

Odišiel jeden zo zakladateľov našich zvesti Štefan Dubček (1930 - 2003). In: Mojmirovčan. - Roč. 9, č. 5 (2003), s. 1.
Za Štefanom Dubčekom / (PO). In: Zberateľ. - Roč. 9, č. 5 (2003), s. 11.

61.

VRBA, Karol – 35. výročie úmrtia

4. november 1932 Nové Mesto nad Váhom – 19. apríl 1988 Bratislava, poch. v Nitre

Hydinársky odborník. V r. 1952 – 1957 študoval na Zootechnickej fakulte Vysokéj školy poľnohospodárskej v Nitre. Od roku 1956 pracoval ako zootechnik na Jednotnom roľníckom družstve Dolné Krškany, od r. 1957 ako prevádzkový technik na Štátnom majetku Palárikovo, od r. 1958 na Štátnom majetku Nitra-Čermáň. Krátko bol zootechnikom na Jednotnom roľníckom družstve vo Veľkom Cetíne. V r. 1959 – 1971 zootechnik a podpredseda Jednotného roľníckeho družstva v Dolných Krškanoch. Zakladateľ a v rokoch 1971 – 1986 riaditeľ podniku Branko v Nitre, v r. 1987 – 1988 generálny riaditeľ Hydinárskeho priemyslu v Bratislave. Odborník v šľachtení a inšeminácii moriek. Propagoval veľkochovnú technológiu chovu moriek, perličiek a králikov a venoval sa záchrannému chovu hlucháňa a divej morky. Článkami prispieval do odborných časopisov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 324-325.
Odišiel inž. Karol Vrba. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 12, č. 6 (1988), s. 19.

62.

SLAVKOVSKÝ, Benedikt – 340. výročie narodenia
275. výročie úmrtia

20. apríl 1683 Banská Bystrica – 11. september 1748 Krupina

Básnik, dramatik, pedagóg a hudobný skladateľ. Bol profesorom na gymnáziu v Nitre a od roku 1727 aj jeho riaditeľom. Predstaviteľ piaristickej barokovej literatúry, autor veršovaných drám a latinských oslavných básní. Písal oslavné verše v latinčine i školské drámy, ku ktorým skladal aj hudobný doprovod. Bol riaditeľom gymnázií a predstaveným kláštorov v Nitre, Prievidzi a Krupine.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1247-1248.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 289-290.

Významné osobnosti / Pavol Takáč. In: Nitra. - Bratislava : Obzor, 1978. - S. 212.

63.

KUNST, Teodor – 125. výročie narodenia
60. výročie úmrtia

20. apríl 1898 Lefantovce-Horné Lefantovce – 28. august 1963 Bratislava

Prozaik, spisovateľ pre deti a mládež, učiteľ. Študoval na učiteľskom ústave v Nitre. Učil na ľudových školách v Černíku, Komárne, Bratislave-Prievoze, v r. 1939 – 1950 v Zlatých Moravciach. V r. 1951 – 1952 pracoval na hospodárskom odbore Krajského národného výboru v Nitre. Autor rozprávkových hier pre detské ochotnícke súbory a pre bábkové divadlo, poviedok a próz. Ako učiteľ bol známy aj svojím záujmom o ovocinárstvo. Dospelým ho sprostredkoval osvetovými prednáškami a deťom adresoval náučnú publikáciu Jožkov rok v ovocnej záhrade (1942).

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 649.

Reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 186-187.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 310.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 193.

64.

MILO, Štefan – 25. výročie úmrtia

18. apríl 1924 Nitra-Janíkovce – 24. apríl 1998 Nitra-Janíkovce

Pedagóg, publicista, regionálny historik. V r. 1937 – 1946 študoval na gymnáziu v Nitre. Po štúdiách na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave pôsobil na Pedagogickom gymnáziu v Bánovciach nad Bebravou a v r. 1953 – 1954 na jedenásťročnej strednej škole v Nitre. V r. 1954 – 1961 pracoval na Krajskom pedagogickom ústave v Nitre, v r. 1961 – 1989 na Pedagogickej fakulte v Nitre. Zaoberal sa dejinami rodných Janíkoviec. Vydal zbierku ľudových piesní z nitrianskeho regiónu, najmä Janíkoviec a okolia, zborník o janíkovských futbalistoch a napísal publikáciu Janíkovský kostol jubiluje. Autor a spoluautor pedagogických knižných publikácií, autor odborných štúdií a populárnych článkov.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 98-99.

Janíkovský kostol jubiluje 1397-1997 / Štefan Milo. - Nitra : Nitraprint, 1997. - S. 59-62.

65.

KAPSZ, Viktor Karol – 160. výročie narodenia

25. apríl 1863 Nitra – 15. december 1926 Nitra

Tlačiar. Vyučil sa v Nitre v tlačiarni Anny Neugebauerovej. V r. 1902 – 1903 bol spolu s Viliamom Kramárom spolumajiteľ, v r. 1903 – 1909 spoluvodúci bývalej Reichelesovej tlačiarne. Do roku 1918 zamestnanec tlačiarne Corvin v Nitre, potom pracoval u statkára na Pustom Chotári. Tlačil knihy nitrianskych a iných autorov, maďarské časopisy a drobné tlače.

Literatúra:

Tlačiarne na Slovensku 1477-1996 / Vojtech Breza. - Bratislava : Univerzitná knižnica, 1997. - 213 s.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 173.

66.

JARÁBEK, Karol – 35. výročie úmrtia

17. január 1921 Modra – 25. apríl 1988 Nitra, poch. v Hronskom Beňadiku

Učiteľ, vysokoškolský pedagóg. Po absolvovaní učiteľskej akadémie v Modre učil na viacerých základných školách (v Rišňovciach, Hronskom Beňadiku, vo Veľkých Vozokanoch, na Pedagogickej škole v Zlatých Moravciach, v Leviciach). V r. 1961 – 1981 pôsobil na Pedagogickej fakulte v Nitre. Zaoberal sa otázkami pedagogickej teórie a praxe, postgraduálnemu štúdiu učiteľov a dejinám pedagogiky. Je autorom viacerých odborných článkov a štúdií uverejňovaných v pedagogických periodikách. Je spoluautorom učebnice Teória vyučovania.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 67.

Nestor pedagogickej teórie doc. PhDr. Karol Jarábek, CSc. / Anton Pažitný. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXV, č. 2 (2001), s. 22-23.

Zomrel obetavý pedagóg / Š. M. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. XII, č. 6 (1988), s. 34-35.

67.

GRESNÁRYK (Gresznárik), Ladislav – 50. výročie úmrtia

21. november 1881 Bojnice – 29. apríl 1973 Šaľa

Poľovnícky kynológ. Po stredoškolských štúdiách pracoval ako úradník Živnostenského úverného ústavu v Šali. Ako poľovník sa už pred 1. svetovou vojnou na Žitnom ostrove venoval chovu a výcviku poľovných psov. Pričinil sa o dovoz čistokrvných poľovných psov zo zahraničia. V roku 1923 založil chovnú stanicu Šaľa, v ktorej postupne choval takmer všetky plemená poľovných psov. Výraznou mierou prispel k rozšíreniu čistokrvných plemien na Slovensku, najmä k vyšľachteniu maďarských drôtosrstých stavačov. Pravidelne publikoval v poľovníckych časopisoch. V roku 2009 mu inštalovali pamätnú tabuľu na budove Mestského úradu v Šali.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 227.

68.

BOŠŇÁK, Peter – 20. výročie úmrtia

3. február 1929 Segedín (Maďarsko) – 29. apríl 2003 Šaľa

Ochranca prírody a pedagóg. Študoval na Gymnázium v Nových Zámkoch, zemepis a biológiu na Prírodovedeckej fakulte v Bratislave. Pôsobil na gymnázium v Šali ako profesor biológie, v r. 1976 – 1989 zastával funkciu riaditeľa. Počas pôsobenia v tejto funkcii sa zaslúžil o vybudovanie prístavby školy. Niekoľko rokov viedol kroniku mesta Šaľa. Popri pedagogickej práci bol aj veľkým ochrancom prírody. Zaslúžil sa o záchranu šalianskeho jezuitskeho kaštieľa, založil niekoľko mestských parkov, zachránil stromy pred výrubom v Šali a revitalizoval viacero parkov v regióne.

Literatúra:

Naša zelená Šaľa by sa mu páčila... : spomienka na učiteľa, riaditeľa a milovníka prírody Petra Bošňáka. - Fotogr. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XXIII, č. 4 (2018), s. 9.

Posolstvo Petra Bošňáka / Gabriela Lacková. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XVIII, č. 4 (2013), s. 11.

Zachraňujú nemocničný park a ožívujú lesopark : OZ Petra Bošňáka / ivn. - Fotogr. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XVIII, č. 4 (2013), s. 11.

69.

BELICOVÁ, Marína – 100. výročie narodenia
50. výročie úmrtia

30. apríl 1923 Zlaté Moravce – 24. máj 1973 New York (USA)

Hudobníčka, speváčka, klaviristka. Študovala na gymnázium a na Konzervatóriu v Bratislave a vo Viedni. Už ako študentka konzervatória bola členkou speváckeho tria Včielka, vystupovala v Československom rozhlase v Bratislave a koncertovala v mnohých mestách na Slovensku i v zahraničí (najmä vo Viedni). V roku 1948 emigrovala do Buffala v USA. Pôsobila v televízii, účinkovala i v rozhlase, vystupovala na koncertoch a bola učiteľkou hudby v Briar Cliff Manor. Organizovala kultúrne večierky Slov.-amerického klubu a Slovenskej ligy v Amerike, na ktorých i sama vystupovala. Nahrala aj gramofónové platne.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 311-312.

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica ; Národný biografický ústav, 2003. - S. 24.

MÁJ

70.

ZEMANOVIČ, Koloman – 20. výročie úmrtia

7. marec 1934 Machulince – 1. máj 2003 Topoľčianky

Výtvarník, učiteľ. Absolvoval Vyššiu školu umeleckého priemyslu v Bratislave. Bol žiakom akademického maliara Vincenta Hložníka. Neskôr študoval výtvarnú výchovu aj na Pedagogickej fakulte v Nitre. V r. 1957 – 1994 pôsobil ako učiteľ výtvarnej výchovy na Základnej škole v Topoľčiankach. Bol členom výtvarného krúžku pri Závodnom klube odborov Calex. Jeho výtvarné diela vznikli v 60. a 70. rokoch minulého storočia. Jeho práce získali mnohé ocenenia na výstavách na Slovensku i v zahraničí.

Literatúra:

Pocta učiteľovi - výtvarníkovi / Ondrej Valach. In: Požitavské noviny. - Roč. 8, č. 13 (2003), s. 3.

71.

ČUPKA, Václav – 100. výročie narodenia

2. máj 1923 Spišská Stará Ves – 4. júl 1991 Nitra

Poľnohospodársky inžinier, pedagóg, vedecký pracovník. V r. 1955 – 1974 pôsobil ako pracovník Výskumného ústavu živočíšnej výroby vo Vígľaši, potom v Nitre v oddelení výživy a krmenia hospodárskych zvierat. Od roku 1974 pôsobil ako pedagóg Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre (dnes Slovenská poľnohospodárska univerzita). Zaoberal sa otázkami fyziológie výživy ošípaných. Autor vedeckých a odborných prác a spoluautor knižných publikácií.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 158.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 480.

Malá encyklopédia Slovenska. - A-Ž. - Bratislava : Veda, 1987. - S. 92.

72.

STRUHÁR, Alojz – 55. výročie úmrtia

29. apríl 1892 Zohor – 4. máj 1968 Šaľa

Maliar, grafik, pedagóg. Študoval na učiteľskom ústave v Modre a na výtvarnej akadémii v Budapešti. Učil na strednej škole a po založení výtvarného oddelenia pracoval od roku 1941 na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave. Od roku 1962 pôsobil v Šali. V r. 1977 – 1988 ako pedagóg na Pedagogickej fakulte v Nitre na Katedre výtvarnej výchovy. Popri pedagogickej práci sa intenzívne venoval umeleckej činnosti. Venoval sa grafike, technike leptu, suchej ihle a ilustrácii. Napísal učebné texty *Náuka o farbách*, *Kreslenie stromov* a *Kreslenie aktu*. Predstaviteľ tradície akademického realizmu a impresionizmu. Člen Spolku slovenských umelcov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 372.

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2005. - 15.: St-Šam / editorka Alena Malá. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2005. - S. 162.

Alojz Struhár / Judita Kontárová. In: Slovo Šaľanov. - Roč. 8, č. 5 (2003), s. 38.

73.

KOSPER, Andrej – 235. výročie narodenia

5. máj 1788 Nitra – 5. január 1841 Trenčianske Teplice (Teplička nad Váhom)

Ľudovýchovný pracovník, šľachtiteľ, propagátor ovocinárstva a včelárstva, pedagóg. Teológiu študoval pravdepodobne v Nitre a neskôr pôsobil ako profesor teológie v biskupskom lýceu v Nitre. Bol farárom v Trenčianskej Teplej a zároveň tabulárnym sudcom Trenčianskej stolice. Zaoberal sa pestovaním a šľachtením pšenice. Bol propagátorom ovocinárstva a včelárstva. Organizoval nedeľné prednášky a večerné školenia, širil slovenskú tlač a usporadúval divadelné predstavenia. Pestovaním šľachtených odrôd pšenice stal sa uznávaným doma i za hranicami Uhorska.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 727.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 190.

74.

HUDÁK, Ivan – 55. výročie narodenia

7. máj 1968 Košice – 28. august 2000 Bratislava

Scénograf. Študoval na Strednej umeleckopriemyselnej škole v Košiciach. V roku 1996 absolvoval štúdium na Vysokej škole múzických umení v Bratislave odbor scénické a kostýmové výtvarníctvo u profesora Jozefa Cillera. V r. 1993 – 1998 scénický výtvarník Trnavského divadla, v r. 1996 – 2000 Starého divadla v Nitre. Spolupracoval s viacerými slovenskými i zahraničnými divadlami. Vytvoril vyše 60 scénických a kostýmových návrhov a získal viaceré ocenenia.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 6.: His-Im. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2010. - S. 269-270.

Odišiel večný optimista : scénograf Ivan Hudák v pondelok podľahol ťažkej chorobe / Alexandra Tinková. In: Pravda. - Roč. 10, č. 200 (30.8.2000), s. 9.

Za Ivanom Hudákom. In: Sme. - Roč. 8, č. 201 (31.8.2000), s. 8.

Zomrel scénograf Ivan Hudák. In: Národná obroda. - Roč. 11, č. 201 (31.8.2000), s. 12.

75.

PARTOS, Alexander – 125. výročie narodenia

10. máj 1898 Šurany – 18. október 1937 Nitra

Lekár, výskumník, vedecký pracovník. Stredoškolské vzdelanie získal na gymnáziu v Komárne. Medicínu vyštudoval v Budapešti a vo Viedni. V r. 1920 – 1923 pôsobil ako asistent na viedenskej klinike, potom pôsobil až do roku 1937 v Nitre v nemocnici. V Nitre si otvoril súkromnú ambulanciu i laboratórium. Okrem lekárskej praxe sa vedecky zaoberal biológiou, chemickou terapiou, liečbou cukrovky. Napísal približne 180 odborných prác. O výsledkoch svojich výskumov prednášal na viacerých lekárskejších kongresoch v Berlíne, v Budapešti, v Paríži a v Ríme.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 111-112.

In memoriam Dr. Alexander Partos (1898-1937) / Štefan Valent. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. 22, č. 12 (1998), s. 29-30.

Ordinoval v čiernom plášti : MUDr. Partos bol osobných lekárom príslušníkov šľachtických rodov / Jana Stopková. - Fotogr. In: Nitrianske noviny : krajské. - Roč. VII, č. 50-51 (1998), s. 13.

76.

ŠPALDON, Emil – 105. výročie narodenia

12. máj 1918 Čadca – 16. september 2015 Nitra

Agrobiológ, vysokoškolský profesor, akademik ČSAV a SAV. V r. 1947 – 1951 a 1952 – 1985 zastával funkciu vedúceho Katedry rastlinnej výroby, v rokoch 1952 – 1958 dekan Agronomickej fakulty, v r. 1958 – 1966 rektor Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Zaslúžil sa o vybudovanie poľnohospodárskej vedecko-výskumnej základne na Slovensku a o rozvoj Vysokej školy poľnohospodárskej (dnes Slovenská poľnohospodárska univerzita) v Nitre. Vo vedecko-výskumnej činnosti

sa zaslúžil o presadzovanie biologickej koncepcie rastlinnej výroby. Autor odborných publikácií, vedeckých, odborných a vedecko-popularizačných článkov. Nositeľ viacerých významných ocenení.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 720.

Vysoká škola poľnohospodárska v polstoročí svojho vývoja 1946 - 1996. - Nitra : Vysoká škola poľnohospodárska, 1996. - S. 21-22.

Mesto ocenilo troch Nitranov / (DM). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 17, č. 26 (2008), s. 17.

Poľnohospodár telom i dušou / -si-. In: Nitrianske noviny. - Roč. 12, č. 20 (2003), s. 7.

Univerzita sa rozlúčila s akademikom Emilom Špaldonom / rch. - Fotogr. In: Poľnohospodár. - Roč. 60, č. 3-4 (2015), s. 2.

77.

KOŽUCHOVÁ (rod. Számelová), Mária – 100. výročie narodenia

12. máj 1923 Nagybánhegyes (Maďarsko) – 15. apríl 2012 Nitra

Bábkoherečka. V r. 1953 – 1983 členka Bábkového divadla v Nitre. Výrazná osobnosť slovenského bábkohereckého majstrovstva, popredná predstaviteľka nitrianskej bábkovodičskej školy.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 612.

78.

HLBINA, Pavol Gašparovič – 115. výročie narodenia

13. máj 1908 Veľké Kršteňany – 21. október 1977 Bobot, poch. vo Veľkých Kršteňanoch

Kňaz, básnik, prekladateľ a literárny kritik. V r. 1922 – 1929 študoval na gymnáziu v Nitre, v r. 1929 – 1934 na teológii v Prahe. Bol výrazným predstaviteľom slovenskej katolíckej moderny. Už počas štúdií v Nitre pravidelne prispieval do študentských časopisov. Bol významným literárnym kritikom a teoretikom. Autor mnohých časopisecky publikovaných príspevkov. Venoval sa aj prekladateľskej činnosti z francúzštiny.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 487-488.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 337.

Pavol Gašparovič Hlbina / Tomáš Winkler. In: Slovenské národné noviny. - Roč. 5 (9), č. 18 (1994), s. 12.

Pavol Gašparovič Hlbina: Katolícky spisovateľ v službe súčasnosti (1948) / Jozef Brunclík. In: Litikon. - Roč. 3, č. 1 (2018), s. 247-255.

79.

MEŇHARTOVÁ, Emerencia – 10. výročie úmrtia

6. február 1912 Nitra – 13. máj 2013 Nitra

Záchrankyňa Židov počas druhej svetovej vojny. Cez druhú svetovú vojnu nezištne zachránila okolo 20 ľudí židovského pôvodu. V roku 2001 dostala titul Spravodlivý medzi národmi. Jej meno je vytesané do Múru cti v Záhrade spravodlivých Jad Vašem v Jeruzaleme.

Literatúra:

Hrdinka zo Zobora oslávila 100 rokov / Andrej Jančovič. - Fotogr. In: Nitrianske echo. - Roč. 7, č. 6 (2012), s. 4.

Spomienky, poďakovania. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 22, č. 20 (2013), s. 25.

80.

KNAPP, Jozef Armín – 180. výročie narodenia

14. máj 1843 Nitra-Dolné Krškany – 31. marec 1899 Viedeň (Rakúsko)

Prírodovedec, botanik, múzejník. Študoval na gymnáziu v Pešti a v Nitre a na univerzite vo Viedni a Rostocku. Od roku 1890 pôsobil ako pracovník botanického oddelenia Dvorského múzea vo Viedni. Bol prírodovedcom-výskumníkom svetového mena, skúmal faunu v rozličných častiach sveta. Autor vedeckých publikácií, odborných štúdií a článkov. Preskúmal rastlinstvo Zobora, Šindolky, Kalvárie, Krškán a širšieho okolia mesta a vydal štúdiu o flóre mesta Nitry a jej okolia (1836).

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 93.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3 : K - L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 119.

Stopäťdesiate výročie narodenia botanika a múzejníka / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 18, č. 5 (1993), s. 35.

81.

DVOŘÁK, František – 90. výročie narodenia

16. máj 1933 Praha (Česká republika) – 1. apríl 2021 Nitra

Lekár. Po maturite študoval na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. V r. 1959 – 1994 pôsobil v Krajskej tuberkulóznjej liečebni TaRCH Nitra-Zobor ako lekár, od roku 1967 primár oddelenia klinickej biochémie, v r. 1985 – 1994 riaditeľ. Autor a spoluautor 60 odborných publikácií, inštruktážnych filmov, vyše 50 prednášok z oblasti pneumológie, klinickej biochémie, fyziológie a patológie dýchania. Významne sa podieľal na riešení výskumných úloh s medzinárodným dosahom. Za svoju činnosť získal množstvo ocenení a boli mu udelené čestné členstvá viacerých odborných lekárskejších spoločností. V roku 2013 mu bola udelená Cena primátora mesta Nitry.

Literatúra:

Služba v bielom plášti : jubileum primára MUDr. Františka Dvořáka / Jozef Biza, Daniel Magula, Štefan Petříček. In: Nitra. - Roč. 28, č. 5 (2003), s. 24.

Zomrel doktor František Dvořák. In: Radničné noviny. - Roč. 3, č. 4 (2021), s. 25.

Zomrel František Dvořák / Daniel Magula, Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 30, č. 14 (2021), s. 4.

82.

MAŤAŠOVSKÝ (Mattyašovský), Ladislav – 380. výročie narodenia

17. máj 1643 Liptovské Matiašovce – 10. máj 1705 Viedeň (Rakúsko)

Cirkevný a krajinský hodnostár, mecén. V r. 1696 – 1705 zastával funkciu nitrianskeho biskupa a župana. Zároveň bol uhorským kancelárom a vnútorným tajným radcom. V roku 1702 založil v Nitre piaristické gymnázium, ktoré sa stalo prvým gymnáziom severozápadného Uhorska a kňazský seminár. Bol ochrancom umelecko-historických pamiatok a zakladateľom spolkov svornosti a miernosti.

Literatúra:

Nitrianske biskupstvo v dejinách / Viliam Judák. - Nitra : Kňazský seminár sv. Gorazda, 1996. - S. 28-29.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 102-103.

Premeny seminára svätého Ladislava v Nitre v archívnych prameňoch 18. storočia / Marek Ďurčo. In: Konštantínove listy. - Roč. 6, (2013), s. 140-160.

83.

HÖLLRIGL, Jozef – 70. výročie úmrtia

19. marec 1879 Nitra – 26. máj 1953 Budapešť (Maďarsko)

Pedagóg, historik umenia, zberateľ. Po absolvovaní ľudovej školy a gymnázia v Nitre študoval v ústave stredoškolských učiteľov kreslenia v Budapešti. V r. 1904 – 1919 pôsobil ako profesor kreslenia na gymnáziu v Nitre. Už počas štúdia sa venoval štúdiu umeleckých pamiatok a ich ochrane a zberateľskej činnosti. V r. 1919 – 1937 pôsobil v Národnom múzeu a v r. 1937 – 1939 v umelecko-priemyselnom múzeu v Budapešti. Napísal aj viacero monografií a štúdií uverejnených v odborných časopisoch. Spoluzakladateľ župného múzea v Nitre.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umelcov 1950-1999. - 3.: H. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 1999. - S. 227.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 62-63.

Zakladateľ múzea / Ladislav Martinček. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 6, č. 3 (1982), s. 30-31.

84.

KAZÍK, Rudolf – 15. výročie úmrtia

18. január 1931 Topoľčianky – 26. máj 2008 Topoľčianky

Dramaturg, dramatik. Študoval na hudobnom konzervatóriu v Bratislave. Debutoval veselohrou Chvost v Krajevom divadle v Nitre (1955), knižne pod názvom Na chvoste. Pôsobil v Slovenskej televízii ako dramaturg kultúrno-zábavnej redakcie a napokon dramaturg literárno-dramatickej redakcie. Je spoluautorom slávneho televízneho prepisu románu Mila Urbana Živý bič so Štefanom Kvietikom a Emíliou Vášáryovou v hlavných úlohách. Spolupracoval so Slovenským rozhlasom, písal poviedky, rozhlasové hry detektívneho žánru, ale aj historicko-dokumentárne relácie. Celé tvorivé obdobie prežil v Bratislave, na dôchodok sa vrátil späť do rodných Topoľčianok.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv.1: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 562.

Za Rudolfom Kazíkom / R.K. In: Naše Topoľčianky. - Č. 3 (2008), s. 3.

85.

BARTAKOVIČ, Vojtech – 150. výročie úmrtia

9. apríl 1792 Lefantovce-Horné Lefantovce – 30. máj 1873 Eger (Maďarsko), poch. v Dolných Lefantovciach

Náboženský spisovateľ a cirkevný hodnostár. Pôsobil ako kaplán v Šali, v r. 1844 – 1850 rožňavský biskup, od r. 1850 arcibiskup v Jágri. Podporoval šírenie bernolákovskej slovenčiny v záujme rozvoja pastoračnej činnosti. Autor náboženských prác, hlavne kázni. Nositeľ Veľkokríža radu svätého Štefana a skutočný tajný radca.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 1.: A-Belk. - Bratislava : Encyklopedický ústav SAV a Veda, 1999. - S. 630.

Horné Lefantovce : deväťstoročné : 1113 - 2013 : k 900. výročiu prvej písomnej zmienky o obci ; [zostavil Anton Bódi ; fotografie Schwarz Juraj...[et.al.]]. - [1. vyd.]. - Horné Lefantovce : Obecny úrad, [2013]. - S. 15.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 62-63.

JÚN

86.

GAÁL, Tibor – 110. výročie narodenia

5. jún 1913 Žitavce – 4. júl 2001 Vrábľa, poch. v Žitavciach

Výtvarník a pedagóg. Ľudovú školu vychodil v obci Martinová, mešťianku vo Vrábľoch. Absolvoval výtvarný kurz v Bratislave. V roku 1929 nastúpil na Pedagogickú školu v Leviciach, kde viedol výtvarný krúžok. Bol riaditeľom Základnej školy v Žitavciach. V obci bol dirigentom miestnej dychovky, režisérom ochotníckeho divadla a kronikárom. Viedol nielen výtvarný krúžok, ale vyučoval aj esperanto. Maľoval najmä okolie Žitavy, ale aj prírodu celého Slovenska. Jeho portréty, zátišia, krajinky, ale aj drevorezby z neho urobili známeho maliara vo vrábeľskom regióne.

Literatúra:

História požitavských mlynov : vandrovnica po vodných mlynoch na Žitave a jej prítokoch / Jozef Trubíni. - 1. vyd. - Vrábľa : Fontis - občianske združenie, 2016. - S. 320.

Jeho obrazy znázorňujú miesta na Požitaví / Eva Dóriová. - Fotogr. In: Naše Vrábľa. - Roč. VIII, č. 4 (2011), s. 1.

87.

HORVÁTH, Pavol – 55. výročie úmrtia

12. november 1911 Topoľčianky – 5. jún 1968 Trenčianska Turná, poch. v Topoľčiankach

Katolícky kňaz, včelár. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach, teológiu v Nitre. Ako diakon pôsobil v Štiavniku a po vysviacke bol dočasným správcom fary v Turzovke. V r. 1940 – 1960 farár vo Vadičove, potom v Trenčianskej Turnej. Bol uznávaným včelárom. V Turnej sa staral o viac ako 60 včelstiev. Článkami prispieval do Duchovného pastiera a do odborných časopisov.

Literatúra:

Osobnosti vedy trenčianskeho regiónu / Milan Mikuš - Eudmila Strohnerová. - V Trenčíne : Verejná knižnica Michala Rešetku, 2003. - S. 118.

Aj keď spomedzi nás odišli, spomíname na nich / Ladislav Belás. In: Katolícke noviny. - Č. 32 (1984), s. 118.

88.

JOHANIDES, Ján – 15. výročie úmrtia

18. august 1934 Dolný Kubín – 5. jún 2008 Šaľa

Spisovateľ, prozaik a esejista. Popredný predstaviteľ modernej slovenskej prózy. Debutoval v roku 1963 zbierkou piatich noviel Súkromie. Od roku 1965 sa venoval prevažne slobodnému povolaniu. Písal tiež publicistiku pre tlač, rozhlas i televíziu, rozhlasové hry, televízne i filmové scenáre. Jeho tvorbu prekladali do viacerých cudzích jazykov a získal za ňu mnoho ocenení. V roku 2009 získal Čestné občianstvo mesta Šaľa in memoriam. Na jeho počesť sa od r. 2010 udeľuje Cena Jána Johanidesa.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 523.

Slovník slovenských spisovateľov. - Praha : Nakladateľstvo Libri, 2000. - S. 209-210.

Ján Johanides bol otvorená osobnosť : šalianska knižnica nesie meno významného spisovateľa / Lea Tóthová. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XIV, č. 4 (2009), s. 27.

89.

FILO, Elemír – 40. výročie úmrtia

26. marec 1919 Veselé – 11. jún 1983 Bratislava, poch. v Nitre

Náboženský spisovateľ a cirkevný hodnostár. Do roku 1939 študoval na gymnáziu, potom v bohosloveckom seminári v Nitre. V roku 1954 pôsobil ako ceremoniár, v r. 1956 – 1970 tajomník Biskupského úradu v Nitre, v r. 1970 generálny riaditeľ Ústrednej charity na Slovensku a správca Kostola svätého Ladislava v Bratislave, v r. 1977 nitriansky kanonik, v r. 1980 riaditeľ Spolku svätého Vojtecha v Trnave. Sprevádzal nitrianskeho biskupa Eduarda Nécseyho na zasadnutiach Druhého vatikánskeho koncilu a vydal knihu o koncilových rokovaníach. Venoval sa aj filozoficko-estetickým problémom, recenzoval diela nemeckých mysliteľov a pispieval do cirkevných časopisov.

Literatúra:

Farský kostol Najsvätejšej Trojice v Rišňovciach : 230 rokov od postavenia a vysvätenia chrámu / Anton Daniš. - 1. vyd. - Rišňovce : Farský úrad, Obecný úrad v Rišňovciach, 2005. - S. 62.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 341-342.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 88.

90.

ŽILÍK, Marián – 75. výročie narodenia

13. jún 1948 Mojmirovce – 18. október 2017 Nitra

Výtvarník a akademický maliar. Po skončení štúdia fotografie na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave študoval na oddelení krajinárskeho a figurálneho maliarstva na Vysokéj škole výtvarných umení v Bratislave. Striedavo pracoval vo voľnom povolání alebo ako pedagóg na Katedre výtvarnej výchovy v Nitre. Svojím umením sa podieľal na viacerých realizáciách mestského prostredia v Nitre. Podieľal sa na výtvarnom a sochárskom dotvorení architektúry zrekonštruovanej pešej zóny v Nitre a v priestore Nitrianskeho hradu. Podieľal sa aj na sochárskom dotvorení architektúry námestia v Topoľčanoch. Nositeľ viacerých významných ocenení. V roku 2018 bol ocenený Cenou mesta Nitry in memoriam – za výnimočné celoživotné dielo v oblasti slovenského výtvarného umenia. V roku 2019 získal in memoriam Cenu Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2010. - 21.: W-Ž. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2010. - S. 361-362.

Marián Žilík navždy odišiel, ostali jeho diela / Miriam Hojčušová. - Fotogr. In: Nitrianske noviny. - Roč. 26, č. 42 (2017), s. 4.

Mesto ocení osem osobností / (SITA). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 28 (2018), s. 4.

Na slávnostnom zastupiteľstve oceňovali / (RM). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 35 (2018), s. 2.

Zosnulému autorovi vzdali úctu výstavou / Dominika Cunevová. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 50-51 (2018), s. 9.

91.

JESENSKÝ, Jozef – 160. výročie úmrtia

15. september 1782 Beladice – 13. jún 1863 Zlatno

Priekopník slovenského ovocinárstva, zakladateľ ovocných sádov pod Tríbečskými horami v Zlatňanskej kotline. V roku 1826 dal na týchto miestach vysadiť vyše 20 tisíc ovocných stromčekov,

predovšetkým čerešní, višní, jabloní, orechov a gaštanov. Založil veľkú gaštanicu a orešnicu na Roskošiach a Dvanástej tablí, čerešňový sad v Čerešňovej, na Pasienkoch a Klčovine. Úrodu ovocia vyvážal aj do Bratislavy, Viedne i Pešti. Časť ovocia spracovával na mieste. Mal vlastnú konzerváreň na výrobu lekvárov, pálenicu i sušiareň.

Literatúra:

Priekopník slovenského ovocinárstva / Štefan Doskoč. In: Slovenské národné noviny. - Roč. 10, č. 27 (1999), s. 8.

Svoj sad neopustil ani po smrti : Jozef Jesenský - významná osobnosť nášho regiónu / (jp). In: Hlásnik plus. - Roč. 3, č. 3 (1998), s. 3.

V šľapajách Jozefa Jesenského. In: Tekovské noviny. - Roč. 2, č. 15 (1992), s. 7-8.

92.

HOZLPEK, Ignác František – 315. výročie narodenia

265. výročie úmrtia

16. jún 1708 Skalica – 12. august 1758 Nitra

Náboženský spisovateľ a cirkevný hodnostár. V roku 1741 pôsobil ako tajomník a ceremoniár nitrianskeho biskupa Imricha Esterháziho. V roku 1746 titulárny, r. 1748 nitriansky kanonik, r. 1758 titulárny prepošt. Je autorom niekoľkých náboženských a vieroučných článkov, kázni a úvah. Autor slovenskej pohrebnej kázne o nitrianskom podžupanovi Štefanovi Huňadym, ktorú predniesol vo farskom kostole svätého Ladislava v Urmíne (Mojmírovciach) v roku 1744.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 523.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J.- Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 399.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 62.

Kaplnka sv. Urbana v Močenku / Štefan Rác. In: Močenok. - Roč. 13, č. 6 (2006), s. 14.

93.

NÉCSEY, Eduard – 55. výročie úmrtia

9. február 1892 Oslany – 19. jún 1968 Nitra

Cirkevný hodnostár. Študoval na gymnáziu v Nitre. Po absolvovaní teológie v Innsbrucku pôsobil ako kaplán v Trenčianskej Teplej. Od roku 1921 pôsobil trvale v Nitre ako špirituál veľkého seminára, od r. 1922 profesor teológie na bohosloveckom seminári, tajomník a riaditeľ biskupskej kancelárie, v r. 1931 kanonik, r. 1940 pápežský prelát, r. 1941 generálny vikár, r. 1943 titulárny biskup, r. 1949 apoštolský administrátor nitrianskej diecézy, r. 1968 titulárny arcibiskup. Bol ústredným riaditeľom misijných spolkov na Slovensku. Patril k účastníkom 2. vatikánskeho koncilu a podieľal sa na príprave koncilových dekrétov. Ako popredný cirkevný predstaviteľ sa usiloval o zriadenie arcibiskupstva v Nitre. Napísal aj viacero štúdií s duchovnou tematikou.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 66.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 980-982.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 104-105.

Arcibiskup Eduard Nécsey - svedok viery a odvahy / Daniel Dian. In: Katolícke noviny. - Roč. 113, č. 26 (1998), s. 3.

Krypty na Nitrianskom hrade / Viliam Judák. - Fotogr. In: Katolícke noviny. - Roč. 125, č. 43 (2010), s. 10-11.

Miloval Nitru / Dr. Viliam Judák. In: Nový Nitriansky hlas. - Roč. 2, č. 6 (1992), s. 1 a 7.

94.

KOHÚT, Ľudovít – 15. výročie úmrtia

21. august 1920 Ústie nad Oravou – 20. jún 2008 Nitra

Vysokoškolský pedagóg. Po absolvovaní gymnázia v Prievidzi študoval na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave slovenský a nemecký jazyk. Od roku 1944 pôsobil ako učiteľ na viacerých stredných školách. Štúdiom na Univerzite Komenského v Bratislave si rozšíril aprobáciu o ruský jazyk. Od roku 1955 pôsobil ako odborný asistent na Katedre jazykov vtedajšej Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Popri výučbe jazykov venoval sa aj poľnohospodárskej terminológii, písaniu a redigovaniu učebných pomôcok, skript a zostavovaniu slovníkov. V roku 1956 bol poverený vypracovať štatút novín a stal sa tútorom a dlhoročným redaktorom školského periodika *Poľnohospodár*, v ktorom aj sám uverejnil množstvo článkov týkajúcich sa života na škole.

Literatúra:

Dvadsaťpäť rokov Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. - Bratislava : Príroda, 1971. - S. 232.

Nitra a Nitrania. 1 / Vladimír Bárta a kolektív ; [fotografie Lubo Balko, Vladimír Bárta]. - [1. vyd.]. - Slovenská Ľupča : Ab Art press, 2019. - S. 96-97.

Za Ľudovítom Kohútom. In: *Poľnohospodár*. - Roč. 52, č. 20 (2008), s. 2.

95.

VAGNER, Jozef – 190. výročie narodenia

23. jún 1833 Mojmirovce (Urmín) – 6. november 1910 Nitra

Cirkevný hodnostár a historik. Študoval na Piaristickom gymnáziu v Nitre a na Kňazskom seminári v Nitre. Teologické štúdiá ukončil na univerzite v Budapešti. Pôsobil ako kaplán v Močenku a v Nitre, pracoval v diecéznej kancelárii. Bol farárom v Oponiciach, v r. 1871 čestný kanonik, r. 1872 správca farnosti Nitra-Dolné mesto, r. 1875 nitriansky sídelný kanonik, r. 1879 titulárny prepošt, r. 1901 pápežský prelát. V r. 1879 sa stal prvým správcom novovytvorenej diecéznej knižnice v Nitre. S ňou sa spája jeho bohaté historické a bibliografické dielo. Prispieval do časopisov, vydal viaceré knižné publikácie a jeho dve práce zostali v rukopise.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 157-158.

Historik nitrianskej diecézy / Ladislav Belás. - Fotogr. In: *Život a kultúra mesta Nitry*. - Roč. 14, č. 11 (1990), s. 40-41.

Významné osobnosti Urmína / Štefan Kukan. In: *Mojmirovčan*. - Roč. 11, č. 3 (2005), s. 5.

96.

ZÁHOREC, Emil – 90. výročie narodenia

29. jún 1933 Argenteuil (Francúzsko) – 28. október 2001 Zlaté Moravce

Fotograf, publicista a športovec. Zaujímal sa o fotografiu. V roku 1960 založil fotografický krúžok a stal sa jeho prvým vedúcim. V jeho tvorbe dominuje krajinárska fotografia, zameriaval sa na rozsiahlejšie fotografické cykly, ktoré prezentoval na samostatných výstavách v Zlatých Moravciach a Nitre.

Literatúra:

K nedožitej sedemdesiatky / (r). In: *Požitavské noviny*. - Roč. 8, č. 13 (2003), s. 7.

Opustili naše rady. In: *Fototip*. - Roč. 9, č. 3 (2002), s. 7.

97.

TRUHLÍKOVÁ, Viola – 50. výročie úmrtia

17. február 1921 Leopoldov-Mestečko – 29. jún 1973 Bratislava

Spisovateľka pre deti a mládež, redaktorka. V r. 1936 – 1938 študovala na Odbornej škole pre ženské povolania v Nitre, neskôr na učiteľskom ústave v Leviciach a v Bratislave. Členka tvorivej skupiny okolo časopisu Rozvoj. Hlavnými témami jej básní boli matka, vzťah k rodičom, súrodencom, domovu, osudy ľudí počas vojny, humanizmus a i. V 50. rokoch 20 storočia sa venovala fejtónistike a reportáži, najmä v rozhlase a v Slovenke, neskôr sa zamerala na rozhlasovú dramatinizáciu románov, rozhlasové hry a rozprávky. Venovala sa aj publicistike pre deti a mládež. Články o tejto problematike uverejňovala v časopise Zlatý máj a v Československom rozhlase.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Eudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 252.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 131.

JÚL

98.

GROMOVÁ, Zdenka – 15. výročie úmrtia

1. marec 1931 Pavlovce nad Uhom – 3. júl 2008 Nitra

Vysokoškolská profesorka. Po absolvovaní gymnázia v Trenčíne pokračovala v štúdiu na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva v Košiciach a na Agronomickej fakulte Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Po absolvovaní vysokej školy začala pracovať na Katedre rastlinnej výroby Agronomickej fakulty VŠP v Nitre, v r. 1990 – 1994 bola vedúcou katedry. Od roku 1992 sa na jej podnet vyučuje na Katedre rastlinnej výroby predmet Liečivé rastliny. Je autorkou 60 vedeckých prác, spoluautorkou 15 publikácií, najmä skrípt, učebníc, odborných publikácií. Bola školiteľkou niekoľkých desiatok diplomantov, vedúcou autorských kolektívov a spoluautorkou viacerých titulov skrípt. Viedla kolektívy výskumných projektov zameraných na triticales, liečivé rastliny a najmä koreninovú papriku.

Literatúra:

Dvadsaťpäť rokov Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. - Bratislava : Príroda, 1971. - S. 87.
K životnému jubileu docentky Ing. Zdenky Gromovej, CSc. / M. Habán. In: Liečivé rastliny. - Roč. 39, č. 3 (2002), s. 103.
S pietou. In: Poľnohospodár. - Roč. 53, č. 1 (2008), s. 4.

99.

POLÓNYI, Viliam – 95. výročie narodenia

6. júl 1928 Krupina – 12. november 2012 Bratislava

Herec, zaslúžilý umelec. V mladosti hral ochotnícke divadlo, venoval sa hudbe, spevu aj športu. V roku 1949 ho prijali do Stredoslovenského divadla vo Zvolene, potom prešiel do Krajového divadla v Nitre, kde v r. 1976 – 1982 pôsobil ako riaditeľ. Neskôr hral v činohre na Novej scéne v Bratislave a v divadle pre deti a mládež. Pôsobil aj ako riaditeľ Divadla Nová scéna v Bratislave. Účinkoval v rozhlase, v televízii a venoval sa aj dabingu. Hral vo viacerých slovenských i zahraničných filmoch. Za svoj výkon vo filme Tango pre medveďa získal cenu Igric.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 202-203.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 416.

Zomrel Viliam Polónyi, bývalý riaditeľ nitrianskeho divadla / (RE). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 21, č. 46 (2012), s. 14.

100.

DEVÍNSKY, Fraňo – 125. výročie narodenia

9. júl 1898 Bratislava – 28. september 1946 Bratislava

Divadelný organizátor, operný spevák, barytonista a sólista. Po maturite v r. 1921 – 1926 študoval popri zamestnaní spev v Prahe a v Taliansku. Od roku 1927 pôsobil ako sólista opery Slovenského národného divadla v Bratislave. Bol zakladateľom a v r. 1939 – 1945 riaditeľom Slovenského ľudového divadla v Nitre. Bol iniciátorom rozvoja slovenského divadelníctva ľudového typu.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana : Slovenská všeobecná encyklopédia. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 334.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 238.

Zakladateľ profesionálnej scény v Nitre / L. Martinček. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 5, č. 11 (1981), s. 20-21.

101.

MEŠŤANČÍK, Ján – 115. výročie narodenia

10. júl 1908 Námestovo – 7. august 1981 Sarnia (Kanada)

Učiteľ, recenzent. Okrem recenzií kníh, historických štúdií, predstavoval v slovenských periodikách slovenských národných buditeľov. Pred Pribinovými oslavami v Nitre r. 1933 vydal knihu Slnce nad Nitrou. Je to príručka na usporiadanie slávností 1100-ročnej pamiatky založenia prvého kresťanského kostola slovenským kniežaťom Pribinom v Nitre. V Tatranskom Orle XIII. (1932) publikoval štúdiu Veľká pamiatka staroslávnej Nitry. Po vojne emigroval do Rakúska a v roku 1950 do Kanady.

Literatúra:

Stopy v čase : Ján Mešťančík / Jozef Janek. In: Slovenské národné noviny. - Roč. 9 (13), č. 27 (1998), s. 12.

102.

JURÍK, František – 100. výročie narodenia

10. júl 1923 Obyce – 11. júl 2006 Bratislava

Výtvarník, akademický maliar, pedagóg. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach, v r. 1946 – 1950 na Oddelení kreslenia a maľovania Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave, v r. 1956 – 1963 na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Pôsobil ako akademický maliar a profesor v Bratislave. Venoval sa maľbe a grafike aj básnickej tvorbe. Zúčastňoval sa na výstavných podujatiach doma i v zahraničí. Pôsobil ako výtvarný pedagóg. Často písal básne, ktoré neskôr uverejňoval v katalógoch pri výstavách svojich obrazov. V roku 1963 založil v Bratislave ľudovú školu umenia a na tejto škole pôsobil stále ako pedagóg na výtvarnom odbore. Výtvarnú činnosť začal stvárňovaním svojho rodného kraja a to okrem Obýc aj zo širšieho hľadiska, najmä Horného Požitavia, Pohronského Inovca a Tribečských hôr.

Literatúra:

Malý slovník slovenských výtvarných umelcov. - 1. diel : A-K. - Bratislava : Slovenský fond výtvarných umení, 1988. - S. 222.

Akvarely Františka Juríka / -ivo-. In: Život. - Roč. 38, č. 29 (1983), s. 58.

Album Slovenska: František Jurík. - Fotogr. In: Slovensko. - Roč. VI, č. 7 (1982), s. 31.

Krajinár a pedagóg / Miroslav Janek. In: Ľud. - Roč. 36, č. 160 (9.7.1983), s. 4.

Život a dielo akademického maliara Františka Juríka / Hilar Jurík. In: Obyčkový občasník. - Roč. X, č. 1 (2008), s. 8.

103.

POLÓNYOVÁ-ŽALUDOVÁ, Ružena – 115. výročie narodenia

11. júl 1908 Příbram (Česká republika) – 11. jún 1966 Nitra

Hudobná pedagogička. V r. 1919 – 1923 študovala na reálnom gymnáziu v Příbrame (Česká republika), neskôr študovala hru na klavíri, organe a husliach na Štátnom konzervatóriu v Prahe. V roku 1945 sa usadila natrvalo v Nitre. Vyučovala na učiteľskom ústave, potom v r. 1959 – 1966 pôsobila ako odborná asistentka Katedry hudobnej výchovy na Pedagogickom inštitúte v Nitre. Spolupracovala na tvorbe učebníc a metodických príručiek hudobnej výchovy pre základné školy a skript pre pedagogické inštitúty. V Sborníku Pedagogického inštitútu v Nitre publikovala odborné štúdie o improvizácii klavírneho sprievodu ľudových piesní, o harmonizácii slovenských ľudových piesní a ich orientácii na staré tonality. Napísala aj viacero odborných štúdií.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maňovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 196.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 511.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 114.

Hudobná pedagogička a metodička Ružena Polónyová / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 17, č. 7 (1993), s. 29.

104.

FARKAŠ, Ivan – 85. výročie narodenia

13. júl 1938 Galanta – 28. júl 2009 Zlaté Moravce

Geodet. Vyrastal v Zlatých Moravciach. Študoval na Gymnáziu Janka Kráľa v Zlatých Moravciach a na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave. Za svojich študentských čias bol bubeníkom v kapele, ktorú založil spoločne so spolužiakmi. Ako geodet pôsobil v Nitre a neskôr pracoval ako stavbyvedúci Mestského úradu v Zlatých Moravciach. Bol vášnivým fotografom. Fotografoval pre časopisy ako Krásy Slovenska, Život a Slovenka. Jeho známa fotografia s názvom Bozk vyhrala celoslovenskú súťaž. Založil prvý turistický spolok na Slovensku a vytvoril desiatky turistických chodníkov. Venoval sa lyžovaniu a včelárstvu.

Literatúra:

Prvý diel zo seriálu Spomienka na významných Zlatomoravčanov : Ivan Farkaš / LĎ. - Fotogr. In: Tekovské noviny. - Roč. XXVI, č. 1 (2016), s. 10.

105.

SOLÁR, Štefan – 110. výročie narodenia
55. výročie úmrtia

14. júl 1913 Vráble – 12. jún 1968 Komárno

Zberateľ ľudových piesní, učiteľ. Ľudovú školu navštevoval v rodnom meste. Po absolvovaní učiteľského ústavu sa stal učiteľom meštianskej školy vo Vrábľoch. Po roku 1938 učil na slovenskom gymnáziu v Šuranoch. Neskôr v r. 1945 vyučoval na strednej škole v Komárne. Zbieral ľudové piesne, zapisoval históriu, zvyky a tradície a zaujímal sa o miestny folklór. Pripravil rukopis Stručné dejiny Vrábľe od dôb najstarších do roku 1938.

Literatúra:

Trubíni, Jozef : Vrábľe. - Vrábľe : Mesto Vrábľe, 1994. - S. 105.

106.

PALUGYAY (Palucký), Imrich – 165. výročie úmrtia

31. október 1780 Palúdzka (súčasť Liptovského Mikuláša) – 23. júl 1858 Nitra

Cirkevný hodnostár. Po vyštudovaní filozofie a teológie pôsobil na rôznych miestach ako vysoký cirkevný a štátny hodnostár. Stal sa členom kráľovskej sudcovskej tabule a neskôr miestodržiteľským radcom. Od roku 1838 bol biskupom v Nitre, v r. 1849 skutočným vnútorným tajným radcom. Ako vynikajúci znalec medzinárodného práva bol poverený rôznymi štátnickými a diplomatickými úlohami, za čo si vyslúžil najvyššie štátne vyznamenania. V roku 1849 bol vyznamenaný stredným krížom Rádu svätého Štefana, v r. 1852 Rádcom železnej koruny 1. triedy a v r. 1854 Veľkokrížom Leopoldovho rádu. Podporoval rozvoj cirkevného školstva a národno-náboženské podujatia slovenských kňazov. V Nitre vybudoval dievčenský ústav a Malý seminár, v Močenku kaštieľ. Venoval sa cirkevnej histórii. Bol tiež literárne činný. Svoje novely a úvahy uverejňoval v ľudových publikáciách a slovenských časopisoch.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 254.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1042.

Nitrianske biskupstvo v dejinách / Viliam Judák. - Nitra : Kňazský seminár sv. Gorazda, 1996. - S. 35.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 110-111.

Stotridsiatepiate výročie úmrtia biskupa Imricha Paluckého / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 17, č. 7 (1993), s. 27-28.

107.

CHRENÓCI-NAGY, Jozef – 205. výročie narodenia

25. júl 1818 Nitra – 11. február 1892 Nitra

Prírodovedec a lekár. Študoval na gymnáziu v Nitre, medicínu v Pešti a vo Viedni. Pôsobil ako úradný župný, od roku 1848 bol hlavným lekárom Nitrianskej župy. Zakladateľ a prvý predseda Lekársko-lekárnického spolku Nitrianskej župy, založeného v roku 1888 v Nitre a člen Uhorskej prírodovednej a geologickej spoločnosti. V r. 1856 – 1858 spolu s nitrianskym lekárnikom Adolfom F. Langom založil a redigoval jeden z prvých prírodovedeckých časopisov v Uhorsku Priateľ prírody Uhorska. Napísal aj viacero prác o liečení epidemických chorôb, zdravotnom stave obyvateľstva a príručiek z humánnej a veterinárnej medicíny.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 24.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 475-476.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 65-66.

Na lekára a prírodovedca Józsefa Nagya - Chrenóczyo by sme nemali zabudnúť / Tibor Babó. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXXII, č. 7-8 (2018), s. 16-17.

Vynikajúci lekár a prírodovedec / Tibor Babó. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 4, č. 2 (1980), s. 28-30.

108.

DEKAN, Ján – 90. výročie narodenia

31. júl 1933 Velčice – 17. apríl 2017 Nitra

Básnik, dramatik, vysokoškolský pedagóg. Od roku 1948 študoval v Societas Verbi Divini (misionársky seminár na Kalvárii v Nitre). Po zrušení kláštorov (1950) pokračoval v štúdiu na Gymnáziu v Zlatých Moravciach, neskôr na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave. Po absolvovaní vysokej školy (1957) krátko pôsobil na slovenskom gymnáziu v Komárne. V r. 1962 – 1972 pracoval ako odborný asistent na Katedre slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty v Nitre, v r. 1973 – 1978 bol vedúcim Literárneho archívu Matice slovenskej v Martine. Od roku 1978 pôsobil na Univerzite Konštantína Filozofa. Je autorom vedeckých štúdií, filmových scenárov, dramatických diel, básnických zbierok a poviedok. Napísal monografiu Pedagogická komunikácia v teórii a v praxi (1995), básnické zbierky Láska a smrť (1998), Tanec nad priepasťou (2003), Rozbité ilúzie (2004), Clivé žalmy (2005) a i.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 58.

Reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 124-125.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - 208 s.

109.

VALENT, Štefan – 115. výročie narodenia

29. júl 1908 Nitra – 10. december 2007 Nitra

Výtvarný teoretik, športovec a právnik. Zakladateľ a v r. 1965 – 1979 prvý riaditeľ Krajskej galérie v Nitre. V Nitre pôsobil ako právnik na štátnom zastupiteľstve (prokuratúre). Popri právnickom povolání sa venoval športu a výtvarnému umeniu. Hokej hral v Skiclube Bratislava a AC Nitra. Pričinil sa o obnovenie hokeja v Nitre, kde bol dlhoročným hráčom, kapitánom, funkcionárom aj rozhodcom. V období medzi svetovými vojnami bol najlepším tenistom v Nitre. Za originálny prínos pre rozvoj kultúry a športu v meste, za presadzovanie práva a spravodlivosti a za príkladnú vernosť rodnému mestu mu bolo v roku 1993 udelené Čestné občianstvo mesta Nitry. V roku 2003 si prevzal vyznamenanie "Spravodlivý medzi národmi" a v roku 2018 dostal in memoriam za rozmach kraja v rámci kultúry, umenia i športu Cenu Nitrianskeho samosprávneho kraja za rok 2017.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 107-108.

JUDr. Štefan Valent : personálna bibliografia / Marta Pernická, Helena Mižáková. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka, 2008. - 45 s.

Spomienky na Štefana Valenta (1908-2007) / Marta Hučková. - Nitra : Nitrianska galéria, 2009. - 57 s.

Cena NSK významným osobnostiam / (op). - Fotogr. In: Župné ozveny. - Roč. IV, č. 12 (2018), s. 1-2.

Župa ocení tri osobnosti / (TASR). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 44 (2018), s. 2.

AUGUST

110.

TOPOĽČIANSKY-Turkobijec, Ján – 425. výročie úmrtia

1565 Topoľčianky – 1. august 1598, poch. v Topoľčiankach

Šľachtic z Topoľčianok, zemepán, tekovský župan a turkobijca. Stál na čele vlastných bojovníkov pri Nových Zámkoch, pri Komárne a v mnohých ďalších bitkách a významne sa podieľal na obrane krajiny proti Turkom. Po otcovej smrti zbúral starú topoľčiansku pevnosť a postavil novú s ústredným nádvorím. Dal zbúrať aj starú tehelníčku a postavil novú, ktorú rozšíril a vybavil novými pecami. Okrem toho dal postaviť aj kasárne a ubikácie pre dôstojníkov. Bol kapitánom bzovickej pevnosti, vo Víglaši a v Leviciach a v r. 1592 – 1595 bol vicegenerálom preddunajského kapitanátu.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 247.

Zabudnutí hrdinovia protitureckých bojov / Miroslav Eliáš. - 1. vyd. - [S.l.] : Miroslav Eliáš, vlastným nákladom, 2013. - S. 95-96, 136.

Turbobijec a krásna Dorota z Hrušovského hradu: Ján Topoľčiansky bol postrach Turkov... / Miroslav Pius. - Fotogr. In: Slovenské národné noviny. - Roč. 32, č. 28-29 (2017), s. 16.

111.

KUBOLKA, Aurel – 10. výročie úmrtia

14. február 1946 Slovenská Ľupča – 3. august 2013 Šaľa

Chemik, propagátor skautingu, dlhoročný vedúci Slovenského skautingu v Šali. V roku 1972 sa presťahoval do Šale, kde pracoval v podniku Duslo, a.s. Šaľa. Potom pôsobil na Strednom odbornom učilišti chemickom v Šali. Sedemnást' rokov pripravoval a realizoval skautské tábory, uskutočňoval a mal záštitu nad šírením Betlehemského svetla. Organizoval aj poznávacie expedície do zahraničia. Písal reportáže a články a uskutočňoval výstavy z expedícií a z činnosti skautingu.

Literatúra:

... a budú nám chýbať : odišli na iný svet / Milan Aľakša. - Fotogr. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XIX, č. 1 (2014), s. 23.

Spomienka na Ing. Aurela Kubolku. - Fotogr. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XVIII, č. 9 (2013), s. 22.

112.

RIŠŇOVSKÝ (Risnyovszky), Ján – 150. výročie narodenia

6. august 1873 Nitra – 8. február 1954 Pohranice, poch. v Nitre

Kníhtlačiar a novinár. Tlačiarstvo sa vyučil u F. Neugebauera v Nitre, typograf u Š. Huszára v Nitre. V r. 1906 – 1918 bol spolumajiteľ, v r. 1918 – 1919 majiteľ a v r. 1919 – 1943 zamestnanec tlačiarne Corvin v Nitre. Tlačil časopisy, noviny, knihy regionálnych autorov a i. Redaktor Nyítramegyei Szemle.

Literatúra:

Tlačiarne na Slovensku 1477-1996 / Vojtech Breza. - Bratislava : Univerzitná knižnica, 1997. - S. 89-92.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 119-120.

Bohaté dejiny nitrianskych tlačiarov / Pavol Takáč. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. II, č. 1 (1978), s. 18-19, 22.

Spojenie Rišňovského s Ronchettim : z dejín nitrianskych tlačiarň a typografov III / Vladimír Černák. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXV, č. 5 (2010), s. 24-25.

113.

SCHRONK, Alojz – 140. výročie narodenia

8. august 1883 Plavecký Mikuláš – 21. marec 1966 Nitra

Učiteľ, organista, hudobník a osvetový pracovník. Pôsobil ako učiteľ na ľudových školách v Jelšovciach, v r. 1908 – 1926 vo Vrábľoch. Bol zakladateľom a dirigentom vrábeľskej dychovky. Napísal aj viacero drobných skladieb.

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 222.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 239.

Vráble / Jozef Trubíni. - Vráble : Mesto Vráble, 1994. - S. 104.

Stodesať rokov od narodenia osvetového pracovníka Alojza Schronka / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 17, č. 8 (1993), s. 38-39.

114.

TÓTHOVÁ - KAŇOVÁ, Teodora – 80. výročie narodenia

10. výročie úmrtia

10. august 1943 Palúdzka (súčasť Liptovského Mikuláša) – 10. marec 2013 Nitra

Pedagogička a poetka. Vyštudovala hru na klavíri na Ľudovej škole umenia v Trnave. Po absolvovaní postgraduálneho štúdia na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre v r. 1964 – 1984 pôsobila na základnej škole v Handlovej. Po presťahovaní sa do Nitry, v roku 1983, pôsobila ako vedúca oddelenia na okresnom osvetovom stredisku, v r. 1985 – 1989 na ministerstve obchodu SR ako vedúca katedry vzdelávania na Inštitúte obchodu vzdelávania dospelých so sídlom v Nitre. V pedagogickej praxi pokračovala v Špeciálnej škole internátnej v Poľnom Kesove a neskôr do roku 2010 pôsobila v Špeciálnej škole internátnej na Čermáni v Nitre, kde sa venovala žiakom s Downovým syndrómom. Bola členkou Spolku slovenských spisovateľov. Vydala sedem básnických zbierok. Základnou témou jej básnických zbierok je láska ako najvyšší hodnotový stupeň. Jej básne vychádzali aj v literárnych časopisoch.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 74-75.

Opustila nás nitrianska poetka Teodora Kaňová / Jana Černáková. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 22, č. 11 (2013), s. 8.

Za poetkou T. N. Kaňovou / Pavol Janík. In: Literárny týždenník. - Roč. XXVI, č. 13-14 (2013), s. 2.

Žlté verše Teodory Kaňovej / Tatiana Némethová. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXVIII, č. 2 (2003), s. 9.

115.

PODHORNÝ, Július – 110. výročie narodenia

15. výročie úmrtia

15. august 1913 Močenok – 15. august 2008 Zlaté Moravce ?

Zbormajster, hudobník, dirigent a stredoškolský profesor. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Nitre, vysokoškolské na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde študoval filozofiu a slovenský jazyk. Na Gregoriánskej univerzite v Ríme študoval filozofiu. Od roku 1939 pôsobil na Gymnázium Janka Kráľa v Zlatých Moravciach, kde učil slovenský jazyk, spev a filozofiu. Bol vedúcim krúžku peknej slovenčiny, Samovzdelávacieho krúžku Janka Kráľa pri Gymnázium Janka Kráľa a režisérom divadelných hier, ktoré nacvičil so študentmi gymnázia. Založil a do r. 1983 viedol spevácky zbor Schola Cantorum. Dva roky učil na ľudových školách v Krušovciach a v Klátovej Novej Vsi. Nositeľ viacerých vyznamenaní. V roku 2007 bol ocenený za prínos kresťanských hodnôt do umenia, tzv. "Cena Fra Angelica" v kategórii hudobného umenia – za jeho celoživotný prínos pre kultúru. V roku 2018 mu v aule gymnázia odhalili pamätnú tabuľu.

Literatúra:

Július Podhorný 95-ročný / A. Mondočková. In: Tekovské noviny. - Roč. XVIII, č. 15 (2008), s. 3.

Močenský rodák profesor Július Podhorný / Jarolím Koprda, Anna Mondočková. In: Močenok. - Roč. XV, č. 12 (2008), s. 11.

Odhalenie pamätnej tabule prof. Júliusovi Podhornému / Jana Magdolenová. - Fotogr. In: Tekovské noviny. - Roč. XXVIII, č. 11 (2018), s. 14.

Pocta prof. Júliusovi Podhornému / Jana Magdolenová. - Fotogr. In: Župné ozveny. - Roč. IV, č. 10 (2018), s. 1-2.

Spomienka na vzácného človeka - profesora a dirigenta Júliusa Podhorného / Elena Ivanová. In: Tekovské noviny. - Roč. XVIII, č. 23-24 (2008), s. 7.

Vysoká pocta pre prof. Júliusa Podhorného / Cyril Lazúr. In: Tekovské noviny. - Roč. 17, č. 5 (2007), s. 2.

116.

PORUBSKÝ, Štefan – 255. výročie narodenia

16. august 1768 Pezinok – 11. september 1811 Vinodol

Kazateľ a bernolákovec. Teologické štúdiá absolvoval v Generálnom seminári v Bratislave. Ako kaplán pôsobil v Ludaniciach, v r. 1792 v Zlatých Moravciach, r. 1793 v Šúrovciach, r. 1794 vo Veľkých Levároch, r. 1802 vo Veľkých Kostofanoch, r. 1804 v Trnave, r. 1805 v Majcichove, r. 1808 v Mani. Od r. 1810 pôsobil ako farár vo Vinodole. Bol dobrým bernolákovským kazateľom. Venoval sa včelárstvu. Ako prejav uznania dostal r. 1787 do daru Papánkovu Historiu z roku 1780.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1109-1110.

117.

SOUCHES, Louis Rattuit – 415. výročie narodenia
340. výročie úmrtia

16. august 1608 La Rochelle (Francúzsko) – 6. september 1683 Brno (Česká republika)

Generál a poľný maršál. V službách rakúskeho cisára Leopolda I. bol vymenovaný za hlavného veliteľa cisárskych vojsk v Hornom Uhorsku. Zabránil rozširovaniu tureckej moci na území Slovenska. V r. 1664 oslobodil od Turkov mesto a hrad Nitru a aj mesto Levice.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 93.

Zabudnutí hrdinovia protitureckých bojov / Miroslav Eliáš. - 1. vyd. - [S.l.] : Miroslav Eliáš, vlastným nákladom, 2013. - S. 174-177, 182, 226.

Generál de Souches, osloboditeľ Nitry a Levíc / Miroslav Eliáš. - Fotogr. In: Historická revue. - Roč. XXXII, č. 8 (2021), s. 26-31.

Turkov z mesta vyhnali v roku 1664 / Jana Černáková. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 23, č. 37 (2014), s. 11.

118.

SOKOLOVEC (Szokoló, Szokoloczy), Ján Václav – 255. výročie úmrtia

19. október 1692 Beckov – 16. august 1768 Svätý Jur pri Bratislave

Učiteľ a náboženský spisovateľ. Pôsobil v Nitre ako učiteľ, v r. 1726 – 1729 ako riaditeľ gymnázia. Neskôr pôsobil ako učiteľ teológie a cirkevného práva na rehoľnom učilišti. Zaslúžil sa o postavenie piaristického kostola v Nitre a rozvoj piaristických gymnázií v Uhorsku.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 312.

Významné osobnosti Nítry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 178.

119.

BARTOŇ, Vladimír – 75. výročie narodenia
5. výročie úmrtia

19. august 1948 Bratislava – 16. január 2018 Nitra

Herec. Od roku 1971 člen Divadla Andreja Bagara v Nitre. Za vyše 40 rokov účinkovania v divadle stvárnil veľké množstvo postáv. V školskom roku 2006/2007 pôsobil aj ako učiteľ herectva na súkromnej umeleckej škole na Krčméryho ulici v Nitre. Je predstaviteľom nespočetného množstva dramatických, komediálnych, charakterovo aj psychologicky zložitých postáv. Bol majstrom dabingového umenia a výborným recitátorom. V roku 2010 dostal od Literárneho fondu Cenu za celoživotné dielo.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1. : A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 93.

Bartoňova cena za vedľajšiu úlohu / Ludmila Synaková. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXIII, č. 10 (2008), s. 34.

Zaznel posledný potlesk pre Vladimíra Bartoňa / Jana Černáková. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 4 (2018), s. 15.

Zomrel herec Vladimír Bartoň / (ČE). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 3 (2018), s. 11.

120.

SLIVKOVÁ, Hana – 100. výročie narodenia

21. august 1923 Rajec – 3. január 1984 Bratislava

Herečka. V r. 1942 – 1946 členka činohry Slovenského ľudového divadla v Nitre. Neskôr pôsobila vo viacerých miestach v Prešove, Prahe a v Bratislave. V r. 1972 – 1980 pôsobila ako pracovníčka Obvodného kultúrneho a spoločenského strediska v Bratislave. Herecký naturel a temperament uplatnila sprvu v epizódnych postavách operetného žánru, neskôr aj v náročnejších spevoherných kreáciách. V činohernej práci upútala najmä postavami komediálneho charakteru. V 70. a 80. rokoch 20. storočia stvárnila postavy starších dedinských žien v slovenských filmoch.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 330.

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maňovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ludmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 220-221.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 292.

121.

FIELES, Henrich – 110. výročie narodenia

22. august 1913 Košice – 5. január 2000 Nitra

Vysokoškolský pedagóg a výtvarník. Základné i stredoškolské vzdelanie získal v Košiciach. Potom do roku 1960 býval s rodinou v Šuranoch. V r. 1932 – 1937 študoval na Českej vysokej škole technickej v Prahe, odbor kreslenie a deskriptívna geometria. Od roku 1937 pôsobil ako stredoškolský profesor na Gymnáziu v Šahách, Šuranoch, Michalovciach, Topoľčanoch a Nových Zámkoch. Od roku 1960

pôsobil ako odborný asistent na Katedre výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty v Nitre (dnes Univerzita Konštantína Filozofa), kde vyučoval technické a praktické disciplíny. Popri krajinomalbe sa venoval i portrétnej tvorbe. Rád maľoval zátišia a kytice. Pracoval s rôznymi technikami - pastelom, temperou, olejom i akvarelom. Patril k najvýznamnejším výtvarným dokumentaristom kultúrno-historických pamiatok Nitry. Vystavoval na Slovensku aj v zahraničí.

Literatúra:

Fieles miloval Nitru celou dušou i srdcom / Jana Černáková. - Fotogr. In: Nitrianske noviny My. - Roč. 22, č. 30 (2013), s. 8.

Hrad očami výtvarníkov (12) / Štefan Valent. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 11, č. 4 (1987), s. 45-46.

122.

KÜHNOVÁ, Katina – 80. výročie narodenia

22. august 1943 Turčiansky Sv. Martin – 12. november 2014 Nitra

Spevákka, dirigentka a hudobná pedagogička. Študovala na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty (dnes Univerzita Konštantína Filozofa) v Nitre. Pôsobila ako hudobná pedagogička na Základnej umeleckej škole Jozefa Rosinského v Nitre, kde vyučovala hudobnú teóriu a hru na klavír. Zaviedla aj vyučovanie hry na keyboard a syntetizátor. Bola členkou porôt viacerých speváckych súťaží, v roku 1970 členkou festivalovej poroty na Bratislavskej lýre. Od roku 1979 bola 16 rokov sólistkou dychového orchestra Nitranka, ktorý pôsobil pri Parku kultúry a oddychu v Nitre. Takmer 20 rokov spolupracovala so Zborom pre občianske záležitosti mestského úradu v Nitre, spievala pri občianskych obradoch a slávnostných príležitostiach. Bola presbyterkou Cirkevného zboru ECAV v Nitre, od roku 1997 dirigentkou Nitrianskeho evanjelického spevokolu. V roku 2013 bola ocenená Cenou primátora mesta Nitry za významný prínos v oblasti kultúry.

Literatúra:

Cena primátora pre dirigentku Katinu Kühnovú / (jň). - Fotogr. In: Nitrianske echo. - Roč. 8, č. 45 (2013), s. 4.

Navždy nás opustila Katina Kühnová / (JE). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 23, č. 45 (2014), s. 15.

123.

BEDNÁRIK, Jozef – 10. výročie úmrtia

17. september 1947 Zeleneč – 22. august 2013 Bratislava

Režisér, herec a zaslúžilý umelec. Študoval herectvo na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. V r. 1971 – 1981 pôsobil ako člen, v r. 1981 – 1992 režisér Divadla Andreja Bagara v Nitre. Od r. 1991 bol režisérom spevohry Novej scény v Bratislave. Neskôr pracoval v slobodnom povolání. Spolupracoval aj s opernými divadlami a baletom. S jeho menom je spojená úspešná éra muzikálov na Slovensku aj v Čechách. Bol nositeľom viacerých významných ocenení a vyznamenaní. V roku 1986 dostal titul zaslúžilý umelec, v r. 2007 získal Cenu mesta Nitra za celoživotné dielo a v r. 2011 si prevzal Cenu Pavla Straussa a i.

Literatúra:

Divadlo Andreja Bagara v Nitre 70 : 1949 - 2019 / [Miroslav Ballay...[et.al.] ; zostavila Slavka Cíváňová]. - 1. vyd. - Nitra ; Bratislava : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Divadelný ústav v Bratislave, 2019. - S. 69-93.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 97-98.

Cena Pavla Straussa 2010 / Jozef Leikert. - Fotogr. In: Náš čas. - Roč. XV, č. 4 (2011), s. 3-4.

Spomienka na režiséra / (DN). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 22, č. 35 (2013), s. 11.

Spomínali na režiséra Jozefa Bednárika / (sy). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXVIII, č. 10 (2013), s. 13.

124.

MARKOVIČ, Karol – 45. výročie úmrtia

10. január 1912 Michal nad Žitavou – 23. august 1978 Šurany

Kňaz, historik, publicista, redaktor a pedagóg. Pôsobil ako kaplán vo Vrábľoch a súčasne pôsobil ako profesor náboženstva na gymnáziu v Šuranoch. V r. 1968 – 1970 bol šéfredaktorom Katolíckych novín. Bol publicisticky veľmi činný. Angažoval sa najmä v časopisoch, ale vydával aj monografické práce. Venoval sa najmä cirkevným dejinám, spracoval najstaršie dejiny zoborského kláštora, napísal štúdiu k Nitrianskemu evanjeliáru z 11. storočia. Svoj historický výskum zameril na regionálne dejiny a venoval sa aj témam zo slovenského cirkevného stredoveku i z počiatkov slovenského národného obrodzenia.

Literatúra:

Historik a publicista ThDr. Karol Markovič (1912 - 1978) / Ján Bobák. In: Historický zborník 12, č. 1-2 /2002/ zost. : Ján Bobák. - Martin : Matica slovenská, 2002. - S. 256-259.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 879-880.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 176.

125.

HORVÁTH, Emil Jozef – 100. výročie narodenia

27. august 1923 Zlatno (časť Českého Brezova) – 1. január 2001 Martin, poch. vo Svite

Divadelný a filmový herec, zaslúžilý umelec. Už v mladosti sa venoval sa ochotníckemu divadlu a hrával bábkové divadlo. V r. 1941 – 1944 pôsobil v Slovenskom ľudovom divadle v Nitre, kde sa z inšpicienta a šepkára vypracoval na platného člena hereckého súboru. Od roku 1946 pôsobil v Divadle SNP v Martine. Vytvoril rad postáv i žánrových typov v komických, tragikomických i tragických príbehoch. Hral vo filmoch, v televíznych inscenáciách a účinkoval aj v rozhlase.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv.6.: His-Im. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2010. - S. 191.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 476-477.

Divadelníctvo v Nitre v rokoch 1939-1945 / Miroslav Palárik. In: Studia Historica Nitriensia. - Roč. 21, č. 2 (2017), s. 366-430.

126.

BRESTOVSKÝ, Juraj – 60. výročie narodenia

28. august 1963 Nitra – 21. august 2016 Nitra

Športovec, bedmintonista. Získal štyridsať titulov majstra Slovenskej republiky v bedmintone a piate miesto na európskom šampionáte. Ako funkcionár zastrešoval v roku 1995 v Nitre majstrovstvá Európy. V roku 2014 v Trenčíne na 22. ročníku majstrovstiev SR veteránov - seniorov získal dve zlaté medaily. V roku 2015 si prevzal Cenu za prínos a rozvoj športu v meste Nitra.

Literatúra:

Bedmintonový veterán si užíva každý nový deň / Martin Kilian. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 24, č. 50-51 (2015), s. 41.

Brestovský dvakrát zlatý / (IK). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 23, č. 20 (2014), s. 34.

Zomrel Juraj Brestovský / Števo Korman. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 25, č. 34 (2016), s. 28.

127.

AMBRÓZY-MIGAZZI, Štefan – 90. výročie úmrtia

5. marec 1869 Nice (Francúzsko) – 31. august 1933 Tana, poch. v Jeli (Maďarsko)

Veľkostatkár, botanik a dendrológ. Študoval na viedenskom Tereziáne, neskôr na univerzitách vo Viedni, v Louvaine a Budapešti. Hospodáril na veľkostatku v Tesárskych Mlyňanoch, od roku 1914 v Tane. V r. 1892 založil a do r. 1914 budoval park cudzokrajných stále zelených rastlín (dnes Arborétum Mlyňany – Ústav dendrológie SAV). Zakladateľ a spoluzakladateľ ďalších botanických záhrad a parkov v Čechách, Maďarsku a v Rumunsku.

Literatúra:

Arborétum Mlyňany / Rastislav Bero, Ivo Tábor, Ivan Tomaško. - Bratislava : Veda, 1992. - 118 s.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 45.

Vieska nad Žitavou : 1406 - 2006 / Jarolím Koprda. - [1. vyd.]. - Vieska nad Žitavou : Obecný úrad, 2006. - S. 97-101.

Farebná prechádzka arborétom / Aneta Korcová. - Fotogr. In: Novinky Nitra. - Roč. 1, č. 2 (2011), s. 4.

128.

STRNISKOVÁ, Viera – 10. výročie úmrtia

30. október 1929 Hlohovec – 31. august 2013 Bratislava

Herečka, zaslúžilá umelkyňa. Vyštudovala Hudobné a dramatické konzervatórium v Bratislave a Filozofickú fakultu Univerzity Komenského, odbor divadelná a literárna veda. Od roku 1948 bola členkou Novej scény v Bratislave. Jednu sezónu tiež strávila v divadle v Kolíne (1950 – 1951). Hrala v divadlách vo Zvolene a v r. 1957 – 1962 v Krajevom divadle v Nitre. Od roku 1962 pôsobila v Slovenskom národnom divadle v Bratislave. Stvárnila desiatky predovšetkým divadelných, ale aj filmových úloh.

Literatúra:

Divadlo Andreja Bagara v Nitre 70 : 1949 - 2019 / [Miroslav Ballay...[et.al.] ; zostavila Slavka Civiňová]. - 1. vyd. - Nitra ; Bratislava : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Divadelný ústav v Bratislave, 2019. - S. 233-234.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 387-388.

SEPTEMBER

129.

ŠVELLA, Ladislav – 70. výročie narodenia
20. výročie úmrtia

2. september 1953 Nitra – 20. marec 2003 Nitra

Výtvarník, sochár. V r. 1972 – 1976 študoval na Katedre výtvarnej výchovy na Pedagogickej fakulte v Nitre. Spočiatku pracoval ako odborný pracovník v galérii v Nitre a ako grafik v podniku Plastika. Učil na Základnej umeleckej škole a napokon pôsobil v Divadle Andreja Bagara v Nitre. Venoval sa sochárskej tvorbe, voľnej a úžitkovej grafike.

Literatúra:

Malý slovník slovenských výtvarných umelcov. - 2. diel : L-Ž. - Bratislava : Slovenský fond výtvarných umení, 1988. - S. 458.

Opustili nás. In: Nitrianske noviny. - Roč. 12, č. 13 (2003), s. 15.

130.

STEER, Martin František – 225. výročie narodenia

6. september 1798 Trnava – 5. máj 1879 Nitra

Lekár, univerzitný profesor a podnikateľ. Študoval medicínu vo Viedni. Od r. 1848 pôsobil ako praktický lekár v Nitre. Zaoberal sa infektológiou, najmä vo vzťahu k cholere. V Nitre sa popri lekárskej praxi venoval aj chovu hodvábnika.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 343.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 137-138.

Výročia významných osobností Nitry v septembri 1993 : 195. výr. nar. lekára a univ. prof. Martina Františka Steera / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 17, č. 9 (1993), s. 41-42.

131.

ĎURČEK, Ján – 210. výročie narodenia

140. výročie úmrtia

12. september 1813 Orechové (pri Trenčíne) – 26. október 1883 Nitra

Kňaz, národovec. Po absolvovaní filozofických štúdií a v Nitre študoval teológiu na univerzite v Pešti. Od roku 1838 pôsobil v Nitre ako študijný prefekt a vicerektor seminára. Od roku 1841 profesor morálnej a pastorálnej teológie. V r. 1860 sa stal sídelným kanonikom Nitrianskej kapituly a zároveň rektorom seminára, od r. 1864 titulárny opát.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 282.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 37.

Krypty na Nitrianskom hrade / Viliam Judák. Fotogr. In: Katolícke noviny. - Roč. 125, č. 43 (2010), s. 10-11.

132.

PULLMANN, Ján – 105. výročie úmrtia

10. máj 1841 Trenčín – 12. september 1918 Čápor, dnes Cabaj-Čápor

Cirkevný pedagóg, kňaz a funkcionár Spolku svätého Vojtecha. Študoval na gymnáziu v Nitre, teológiu na univerzite v Budapešti. V r. 1865 bol v Nitre vysvätený za kňaza. Od roku 1866 zastával funkciu prefekta nitrianskeho seminára a profesora bohosloveckého učilišťa. Od roku 1879 pôsobil ako farár v Čápure (dnes Cabaj-Čápor), od r. 1908 čestný nitriansky kanonik.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 116-117.

Zabudnutým literárnym chodníkom : S Jánom Pullmannom v Udiči (1865 - 1866) / -nyi-. In: Obzor. - Roč. 9 (32), č. 12 (1999), s. 4.

133.

DEDEK-CRESCENS, Ľudovít – 90. výročie úmrtia

19. jún 1862 Nitra – 12. september 1933 Ostrihom (Maďarsko)

Cirkevný hodnostár a historik. Študoval na gymnáziu v Nitre. Po teologických štúdiách v Budapešti sa venoval cirkevnej histórii. Zameriaval sa na dejiny reholí pôsobiacich na území Uhorska. Spracoval dejiny Nitrianskej stolice a prispieval do rôznych historických a náboženských časopisov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 490.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 329-330.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A - D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 455.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 169.

134.

DIDI, Ľudovít – 10. výročie úmrtia

16. január 1931 Púchov – 15. september 2013 Vráble

Pedagogický pracovník, učiteľ, spisovateľ. Prvý slovenský tvorca autentického rómskeho románu. V roku 1963 vyštudoval Vysokú školu pedagogickú v Nitre. Pôsobil ako učiteľ a v roku 1966 sa stal vedúcim vychovávateľom v Osobitnej škole vo Vrábľoch. V roku 1990 sa stal riaditeľom Detského domova v Kolíňanoch, kde pôsobil až do odchodu na dôchodok. Žil vo Vrábľoch. Jeho literárne diela začali vznikať až po odchode do dôchodku. Napísal romány Príbehy svätené vetrom, Cigánkina veštbá, Čierny Róm a biela láska. Vo Vrábľoch bol predsedom mestskej organizácie Zväzu Cigánov, v roku 1971 tu založil prvý cigánsky súbor v kraji "ROMO". V roku 2014 mu bola udelená in memoriam Cena mesta Vráble za literárnu tvorbu, celoživotný občiansky postoj a dôstojnú reprezentáciu mesta Vráble.

Literatúra:

Čierny Róm a biela láska / Eva Dóriová. - Fotogr. In: Naše Vráble. - Roč. IX, č. 17 (2012), s. 5.

Prvý cigánsky súbor v kraji / Hana Orliková. - Fotogr. In: Nitriansky hlas. - Roč. 12 (22), č. 42 (1971), s. 2.

Román, po ktorom určite siahnete / - si -. In: Nitrianske noviny. - Roč. 14, č. 7 (2005), s. 3.

Výnimočný Ľudovít Didi / Eva Dóriová. - Fotogr. In: Naše Vráble. - Roč. XI, č. 7 (2014), s. 1.

Zomrel tvorca autentického rómskeho románu / red. - Fotogr. In: Literárny týždenník. - Roč. XXVI, č. 33-34 (2013), s. 15.

135.

WEIL, Shraga – 105. výročie narodenia

24. september 1918 Nitra – 20. február 2009 Haogen (Izrael)

Maliar, grafik, sochár, ilustrátor. Navštevoval Židovskú ľudovú školu a gymnázium v Nitre, strednú školu ukončil v Bratislave. Študoval na Umeleckej priemyselnej škole v Prahe odbor sochárstvo. V roku 1945 emigroval aj s manželkou do Palestíny. Usadil sa v Kibuci Haogen (pri meste Haifa) a svoje umelecké štúdiá si doplnil v Paríži. Jeho tvorba vychádza z hlbokého poznania Biblie a tradícií židovskej i svetovej histórie a kultúry. Stal sa najznámejším izraelským umelcom. Jeho diela sa nachádzajú v zbierkach po celom svete. V roku 2010 mu mesto Nitra udelilo Čestné občianstvo.

Literatúra:

Synagóga v Nitre ; [M. Borský a kol. ; fotografie Dagmar Veliká, Karol Rujder, Peter Rafaj]. - [1. vyd.]. - Nitra : Mesto Nitra, 2012. - [22 s.]

Shraga Weil a jeho pohnutý život : osobnosti, ktoré by mali natrvalo zostať vryté v našej pamäti / O. Sivčák. In: Nitra. - Roč. 25, č. 11 (2001), s. 26-27.

Shraga Weil sa vždy hrdlo hlásil k svojmu rodnému mestu / Ľudmila Synaková. In: Nitra. - Roč. 35, č. 10 (2010), s. 2-3.

Shraga Weil zostane navždy v našej pamäti / Jana Urbanová. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXIV, č. 4 (2009), s. 27 a 31.

Svetoznámy Shraga Weil sa narodil v Nitre / Stano Šimo. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 19, č. 35 (2010), s. 3.

Zomrel nitriansky rodák Shraga Weil / (RE). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 18, č. 8 (2009), s. 7.

136.

BÁRTFAY, Július – 135. výročie narodenia

28. september 1888 Nitra – 25. august 1979 Bratislava

Akademický sochár. Zakladateľská osobnosť slovenského sochárstva v medzivojnovom a povojnovom období. Navštevoval ľudovú školu v Nitre a v Székesfehérvári (Stoličný Belehrad, Maďarsko), v r. 1902 – 1905 sa vyučil v dielni umeleckého stolára Antona Kőkoviho v Nitre. V roku 1920 absolvoval študijnú cestu do Paríža, kde študoval na Académie Lagrande u sochára A. B. Ataniho. Do roku 1923 pracoval v ateliéri sochára A. Bourdella. V r. 1925 – 1926 žil a študoval v Ríme, v r. 1929 – 1930 v Paríži, od r. 1930 pôsobil ako sochár vo vlastnom ateliéri v Nitre. Venoval sa vytváraniu súsoší a podobizní v mramore, kove a dreve. Nositeľ významných ocenení a vyznamenaní. Patrí k najvýznamnejším osobnostiam slovenského sochárstva. Jeho tvorba ovplyvnila i následné generácie sochárov.

Literatúra:

Július Bártfay 1888 - 1979 : lyrik, ktorý prebásňoval skutočnosť / Marta Hučková. - Nitra : Nitrianska galéria, 2008. - 36 s.

Július Bártfay : 1888 - 1979 : bibliografický leták k 95. výročiu narodenia / [Zostavila : Edita Hillová]. - Nitra : Okresná knižnica, 1983. - 8 s.

Július Bártfay / Marta Pernická. - Bratislava : Tatran, 1980. - 56 s. - Zozn. reprodu. diel Lit.: Pernická, Marta : Július Bártfay. - Bratislava : Tatran, 1980. - 56 s.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 18.

Dielo majstra Júliusa Bártfaya / Štefan Valent. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 2, č. 11 (1978), s. 21-22.

In memoriam Július Bártfay / Štefan Valent. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 3, č. 10 (1979), s. 20-21.

137.

SAMASSA, Jozef – 195. výročie narodenia

30. september 1828 Zlaté Moravce – 20. august 1912 Eger (Maďarsko)

Cirkevný hodnostár, pedagóg a náboženský spisovateľ. Po štúdiách v Nitre, Leviciach a v Ostrihome pôsobil na gymnáziu v Trnave, na seminári v Pešti a v Ostrihome od r. 1861 na univerzite v Pešti. V r. 1869 pôsobil ako odborný radca ministerstva kultu a výučby, titulárny opát, ostrihomský kanonik, spišský biskup, egerský arcibiskup a skutočný tajný radca, v r. 1888 pápežský prelát a v r. 1905 sa stal kardinálom. V r. 1869 – 1871 zastával funkciu poslanca uhorského snemu za mesto Zlaté Moravce. V roku 1892 bol vyznamenaný veľkokrížom Rádu svätého Štefana.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 193.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 173-174.

Zlaté Moravce / Zostavili Marián Batora a Michal Zaťko. - Zlaté Moravce : Mestský úrad Zlaté Moravce, 1998. - S. 253-254.

Kardinál Jozef Samassa, spisovateľ, učiteľ, biskup, arcibiskup / Marián Tomajko. In: Tekovské noviny. - Roč. XVIII, č. 17 (2008), s. 4.

OKTÓBER

138.

CSŐSZ, Michal Imrich – 185. výročie narodenia

1. október 1838 Kecskemét (Maďarsko) – 31. máj 1916 Zrenjanin (Srbsko a Čierna Hora)

Piarista, stredoškolský profesor a historik školstva. Od roku 1864 pôsobil ako profesor, v r. 1870 – 1886 ako riaditeľ gymnázia v Nitre. Zaoberal sa dejinami piaristov a ich školstva. Napísal viacero knižných publikácií a niekoľko desiatok prekladov. Významné sú jeho životopisy piaristov pôsobiacich na slovenskom území a práce o dejinách piaristického školstva na Slovensku a v Nitre.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 68-69.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 185-186.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 385.

Nitrianske vlastivedné múzeum / Vlasta Babčanová. - Fotogr. In: Výtvarníctvo, fotografia, film. - Roč. XIV, č. 8 (1976), s. 176-177.

139.

SMIDA, Karol – 20. výročie úmrtia

28. január 1916 Tisovec – 1. október 2003 Zlaté Moravce

Stredoškolský profesor, športovec. Maturoval na gymnáziu v Banskej Bystrici, vysokoškolské štúdiá absolvoval na Karlovej univerzite v Prahe. Ako profesor pôsobil v Banskej Bystrici, od roku 1941 – 1983 na Gymnázium Janka Kráľa v Zlatých Moravciach, kde sa stal správcom zbierok pre hry a telesnú výchovu. Organizátor medzitriednych, medziškolských, okresných športových súťaží. Bol vynikajúcim voľnoštyliarom, basketbalistom, futbalistom, hádzanárom, venoval sa ľahkej atletike. Bol reprezentantom Slovenska v ľadovom hokeji. Účastník zimných športových Európskych hier v Garmisch-Partenkirchene (Nemecko) v roku 1940, kde sa po prvýkrát predstavila slovenská hokejová reprezentácia na medzinárodnej scéne.

Literatúra:

Rozlúčka s profesorom / (mt-r). In: Požitavské noviny. - Roč. 8, č. 18 (22.10.2003), s. 3.

Za prof. Karolom Smidom / M. Bátora. In: Tekovské noviny. - Roč. 13, č. 20 (2003), s. 7.

140.

LONGAUEROVÁ, Marta – 135. výročie narodenia
65. výročie úmrtia

3. október 1888 Bobrovec – 22. október 1958 Ivanka pri Nitre

Spisovateľka, dramatička a úradníčka. V r. 1910 – 1912 pôsobila ako poštová úradníčka v Liptovskej Osade, v r. 1912 – 1913 v Liptovskom Mikuláši. V r. 1919 – 1920 žila v Bratislave-Vajnorochoch a od roku 1920 v Ivanke pri Nitre. Je autorkou románu Soňa (1925) a divadelných hier, ktoré boli obľúbeným repertoárom ochotníckych súborov v 20. rokoch 20. storočia. V niektorých i sama účinkovala a spolurežirovala ich. Vo veselohrách i v drámach zobrazovala spoločenské rozdiely, protiklady dediny a mesta, tematiku národného obrodzenia a vojny. Využívala ľudový hovorový jazyk. Prispievala aj do Slovenských novín a do časopisov Priateľ dieťaťa a Slovenka.

Literatúra:

Festivalový spravodaj : I. festival Myrty - Marty Longauerovej / [spracoval Marián Valovič]. - Nitra : Okresný osvetový dom, 1969. - 13 s.

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ludmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 150.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 423.

Myrtina Ivanka / (GP). In: My Nitrianske noviny. - Roč.17, č. 42 (2008), s. 12.

141.

DAVIDEK - Dežö (Dezsö), Adolf – 135. výročie úmrtia

1852 Frýdlant nad Ostravicí (Česká republika) – 9. október 1888 Nitra

Pedagóg a bibliotekár. Stredoškolské štúdiá absolvoval na piaristickom gymnáziu, štúdiá filozofie v seminári v Nitre. Po štúdiách a vysvätení za kňaza pôsobil od r. 1878 v nitrianskom seminári. Prednášal filozofiu, viedol katedru cirkevného práva a cirkevných dejín, bol duchovným moderátorom bohoslovcov a ich špirituálom. Od roku 1885 pôsobil aj ako bibliotekár v Diecéznej knižnici v Nitre.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 31.

142.

GROSSMANN, Izrael – 135. výročie narodenia

11. október 1888 Radvanka (Rusko) – 1942 Nemecko

Kníhtlačiar. V r. 1916 – 1941 bol spolumajiteľom tlačiarne Hermes v Nitre. V roku 1942 bol deportovaný do koncentračného tábora, kde zahynul.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 233.

Tlačiarne na Slovensku 1477-1996 / Vojtech Breza. - Bratislava : Univerzitná knižnica, 1997. - S. 89-92.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 171.

Bohaté dejiny nitrianskych tlačiarov / Pavol Takáč. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. II, č. 1 (1978), s. 18-19, 22.

Od linotypky k fotosadzbe / Pavol Takáč. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. XI, č. 2 (1987), s. 27-28.

143.

BARTOSIEWICZ, Dominik – 20. výročie úmrtia

21. apríl 1912 Hlohovec – 11. október 2003 Nitra, poch. v Nitrianskych Hrnčiarovciach

Kňaz, trpiteľ za vieru, sudca cirkevného súdu, pápežský prelát a vysokoškolský pedagóg. Základné vzdelanie nadobudol v Hlohovci, stredoškolské v Nitre. Teológiu študoval v Nitre a na Karlovej univerzite v Prahe. V r. 1938 – 1941 pôsobil ako kaplán v Nitre, v r. 1950 profesor filozofie na Vysokej škole bohosloveckej v Nitre a v r. 1950 – 1953 dočasný správca farností Nitra-Dolné Mesto. Od roku 1964 bol správcom farností v Nitrianskych Hrnčiarovciach. Pôsobil aj ako pápežský kaplán a vysokoškolský pedagóg na Teologickom inštitúte pri kňazskom seminári v Nitre. Od roku 1990 člen Slovenskej liturgickej komisie. Je autorom viacerých teologických článkov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 65.

Schematismus Nitrianskej diecézy. - Nitra : Biskupský úrad ; Bratislava : Lúč, 1996. - S. 116-117.

144.

ADAMOVSÁ (Mitická), Liliana – 85. výročie narodenia
45. výročie úmrtia

14. október 1938 Žilina – 9. november 1978 Nitra

Múzejníčka, poľnohospodárska odborníčka. V rokoch 1955 – 1960 študovala na Vysokéj škole poľnohospodárskej v Nitre. V r. 1960 – 1961 pôsobila ako učiteľka na Poľnohospodárskej majstrovskej škole vo Vrábľoch, neskôr pôsobila na Strednej poľnohospodárskej technickej škole v Beladiciach. V r. 1961 – 1973 odborná pracovníčka Slovenského poľnohospodárskeho múzea v Nitre. Zúčastňovala sa na riešení vedeckovýskumných úloh múzea. Venovala sa štúdiu pôvodu, vývoja i úrovne šľachtenia a pestovania rozličných odrôd pšenice na Slovensku, histórii meteorologických pozorovaní v Gemerskej župe do roku 1881 a i. Výsledky vedeckej práce publikovala v odborných periodikách Agrikultúra a Sborník poľnohospodárskeho múzea v Nitre.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Táborecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 12.

145.

DUBAY, Dezider Anton – 30. výročie úmrtia

21. december 1902 Žikava – 16. október 1993 Rohožník

Kňaz, knihovník, bibliograf, jazykovedec, editor a pedagóg. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v r. 1914 – 1922 v Zlatých Moravciach a v Bratislave. Teologické vzdelanie získal v Žiline, filozoficko-teologické štúdium absolvoval v Hlohovci. Študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (nemčina a slovenčina) a na Karlovej univerzite v Prahe a vo Viedni. V r. 1931 – 1940 pracoval ako stredoškolský profesor na františkánskom gymnáziu v Malackách, v r. 1940 – 1951 bol bibliografom Knižnice Slovenskej univerzity v Bratislave. Organizoval založenie slovenskej národnej bibliografie a tvoril bibliografické diela registrujúcej i retrospektívnej bibliografie.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 572.
Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 262-263.

146.

JENIS, Július – 85. výročie narodenia

18. október 1938 Nitra – 14. júl 2006 Nitra

Bábkoherec. Od r. 1960 bol členom Bábkového divadla v Nitre. Na jeho vývin pôsobila realistická nitrianska bábkovodičská škola. Od počiatku svojho pôsobenia na javisku bol predstaviteľom drsných a tvrdých, zväčša záporných typov (Drak v Popolvárovi najväčšom na svete, Vezír v Aladinovej čarovnej lampe, Kostej Nesmrteľný v Žabke cárovnej). Postupne však odkryl svoje herecké majstrovstvo i v komediálnych až klaunovských postavách (Pocestný v hre Strach má veľké oči, Kocúr Mrculík v inscenácii Zahrajte sa s nami).

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 540.
Odišiel Július Jenis / -sd'. In: My Nitrianske Noviny. - Roč. 15, č. 29 (2006), s. 7

147.

HADNAGY (Hадnad'), Ján – 25. výročie úmrtia

1914 Mojmirovce – 18. október 1998 Močenok

Výtvarník, rezbár, ľudový umelec. Veľkú časť života prežil v Močenku. Ako 19-ročný slúžil v kaštieli nitrianskeho arcibiskupa u rehoľných bratov v Močenku. Pracoval ako gazda, pekár a kuchár. Neskôr pracoval v závodnej kuchyni podniku Duslo Šaľa. Vystavoval na prehliadke amatérskej tvorby v Dubnici a medzi ľudovými rezbármi vo Východnej. Jeho plastiky vlastní Slovenské národné múzeum a Slovenská národná galéria v Bratislave.

Literatúra:

Močenok : monografia obce : príroda, história, súčasnosť, pamiatky, tradície / Peter Keresteš a kolektív. - 1. vyd. - Nitra : En Ars, 2020. - S. 521.

Ján Hadnagy - rezbár a kuchár z Močenku. In: Spomienka na rezbára Jána Hadnagya. In: Močenok. - Roč. 1, č. 2 (2019), s. 3.

Neprofesionálni výtvarníci / Margita Švarcová. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. XIII, č. 5 (1989), s. 39-40.

Novú knihu o Hadnagyoovi predstavili v Močenku / Peter Sýkora. In: Močenok. - Roč. 1, č. 3 (2019), s. 9.

Spomienka na rezbára Jána Hadnagya. In: Močenok. - Roč. 1, č. 2 (2019), s. 3.

148.

LÖGER, Gustáv – 125. výročie úmrtia

1827 Sobotište (dnes okres Senica) – 19. október 1898 Nitra

Fotograf, etnograf, kultúrny pracovník a podnikateľ. Už od 60. rokov 19. storočia fotografoval v Nitre. Venoval sa krajinám i portrétom. Bol autorom ojedinelého projektu, keď vydal 28 kolorovaných fotografií ľudových krojov Nitrianskej župy. Neskôr boli publikované v župnej monografii v r. 1899. Vlastnil ateliér v Nitre a ďalšie pracoviská mal v Piešťanoch a rumunskom Arade. K ďalším jeho aktivitám patrilo divadelníctvo. Lögerová činoherná a operetná spoločnosť vystupovala v Piešťanoch od r. 1869 pravidelne každý rok od júna do konca augusta. Odtiaľ sa vracala po skončení letnej kúpeľnej sezóny do Nitry a pokračovala v predstaveniach v sále hostinca U zlatého jeleňa (približne v rokoch 1873 – 1874). Spolupracoval a uzatváral zmluvy aj s inými umeleckými skupinami.

Literatúra:

Medzi významných Nitranov patrila aj Gustáv Löger / Robert Bača. In: Nitra. - Roč. 32, č. 10 (2007), s. 37.

149.

BOTKA, Teodor (Theodor) – 30. výročie úmrtia

26. november 1905 Viktring (Rakúsko) – 20. október 1993 Bratislava, poch. v Malých Vozokanoch

Maliar a hudobný skladateľ. Bol vnukom historika Teodora Botku. Maliarsky talent zdedil po matke, grófke Morozzo, pôvodom z talianskej Verony. V Malých Vozokanoch žil až do roku 1945. Počas pôsobenia na Slovensku sa venoval portrétnej tvorbe. Po vojne odišiel k príbuzným do rakúskeho Klagenfurtu, kde pôsobil ako profesionálny hudobný skladateľ a maliar. Ovládal osem jazykov. Ku koncu života sa vrátil na Slovensko.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 231-232.

Výstava obrazov Theodora Botku. - Fotogr. In: Požitavie - Širočina. - Roč. X, č. 3 (2014), s. 20-21.

150.

ČAJDA, Jozef – 40. výročie úmrtia

29. marec 1919 Zlaté Moravce – 23. október 1983 Zlaté Moravce

Dostihový jazdec a klusácky pretekár. Pracoval ako chovateľ a jazdec v žrebčinoch v Topoľčiankach a v Nitre. V r. 1968 – 1979 bol chovateľom koní a trénerom na SPTŠ v Zlatých Moravciach. V r. 1955 pod vedením trénera E. Šulgana zvíťazil na 7-ročnom žrebčovi-plnokrvníkovi 19/51 Furioso XIV na 66. ročníku Veľkej pardubickej steeple-chase ako prvý víťaz (jazdec a kôň) zo slovenského žrebčína. V roku 1960 odišiel z Topoľčianok do Nového Tekova. Neskôr bol vedúcim jazdeckého oddielu pri SPTŠ v Zlatých Moravciach na Čiernej Doline.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 87.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 395.

Osobnosti národného žrebčína Topoľčianky : Jozef ČAJDA (* 29. 3. 1919 - † 23. 10. 1983) / M. Šurda. - Fotogr. In: Svet koní. - Roč. 20, č. 3 (2021), s. 11.

151.

WEISSMANDL, Michael – 120. výročie narodenia

25. október 1903 Debrecen (Maďarsko) – 29. november 1957 Mount Kisco (New York, USA)

Rabín. Jeho rodina niekoľko rokov žila v Trnave, v roku 1931 sa presťahovali do Nitry. Stál na čele rabínskej školy, ješivy v Nitre. Ješiva sa nachádzala v časti Párovce. Bol učenec a odborník na dešifrovanie starovekých rukopisov. Rabín Michael D. Weissmandel bol vedúcou osobnosťou takzvanej Pracovnej skupiny, cieľom ktorej bolo pomôcť pri záchrane židov nielen na Slovensku, ale aj v iných krajinách. S rodinou bol odvezený do Serede, odkiaľ ich Nemci transportovali do Poľska. Z transportu sa mu podarilo vyskočiť a vrátiť sa do Bratislavy, kde prežil vojnu. Jeho manželka a deti zahynuli. Po vojne odišiel do USA, kde založil školu rabínov Yeshiva of Nitra, ktorá teraz sídli v Mount Kisco v štáte New York.

Literatúra:

Moja Nitra : boj rodiny o prežitie / Hani Kedar-Kehat ; [z anglického originálu preložila Eva Budjačová]. - 1. vyd. - Bratislava : Hronka, 2020. - 225 s.

Ješiva v Nitre / Stanislav Májek. In: Kultúra. - Roč. XV, č. 6 (2012), s. 10-11.

152.

ZÁTURECKÝ, Peter – 105. výročie narodenia

25. október 1918 Rimavská Sobota – 1. august 1982 Zlaté Moravce

Právnik, organizátor športového jazdenia. V r. 1936 – 1941 študoval na Právnickej fakulte v Brne a Bratislave. V r. 1970 absolvoval postgraduálne štúdium právnického smeru. V r. 1942 – 1982 pracoval ako sudca, neskôr ako predseda Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky a na rôznych pracoviskách na Slovensku. Vo vedeckej práci sa orientoval na oblasť občianskeho, rodinného a trestného práva. Spoluautor a spoluzostavovateľ viacerých právnických publikácií, autor odborných článkov. Popri povolani aktívne pracoval v jazdectve. Od mladosti bol aktívnym športovým jazdcem. Po r. 1945 bol spoluzakladateľom civilného športového jazdectva v Bratislave i na Slovensku. Viedol výbor Jazdeckého zväzu Slovenského ústredného výboru Československého zväzu telesnej výchovy, zastával funkciu ústredného rozhodcu. Bol poverený vedením rozhodcovskej komisie. Je autorom pravidiel jazdeckého športu.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 415.

153.

KLÚČOVSKÝ, Štefan – 40. výročie úmrtia

31. december 1887 Nové Mesto nad Váhom – 31. október 1983 Nitra, poch. v Bratislave

Právnik, verejný činiteľ, nestor nitrianskych vinohradníkov a ovocinárov. Od roku 1920 pôsobil v Nitre. Bol posledným richtárom Horskej obce Zobor. Založil a dlhé roky viedol Vinohradnícky a ovocinársky spolok. Z jeho iniciatívy založili Mestský okrásľovací spolok (1928), ktorý sa zaslúžil o pretvorenie Sihote na mestský park.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 76-77.

Odišiel ovocinár / František Stupka. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 8, č. 1 (1984), s. 11-12.

NOVEMBER

154.

TERLANDAI, Ján – 315. výročie narodenia

3. november 1708 Chynorany – 8. január 1770 Nitra

Cirkevný hodnostár, básnik a náboženský spisovateľ. Teológiu a filozofiu študoval v seminári v Nitre, ako chovanec Pázmanea na univerzite vo Viedni a v Trnave. Krátko pôsobil ako kaplán v Trenčíne. Neskôr bol farárom v Púchove a v Ilave, kde ho v r. 1749 vymenovali za titulárneho kanonika. V r. 1753 sa stal kanonikom kapituly v Nitre, r. 1757 biskupským vikárom a titulárnym päťkostolským prepoštom, r. 1764 biskupom. V r. 1765 z poverenia nitrianskeho biskupa Jána Gustiniho usporiadal diecéznu knižnicu v Nitre. Bol literárne činný. Uverejňoval príležitostné oslavné reči, kázne aj satirické básne.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 43.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 180.

155.

KRUTÝ, Rudolf – 25. výročie úmrtia

23. marec 1915 Nové Zámky – 7. november 1998 Nitra

Lekár, významná osobnosť slovenskej i európskej pneumoftizeológie. Študoval na gymnáziu a Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Pôsobil v Bratislave a v Novom Smokovci, kde sa stal primárom. V r. 1948 – 1985 zastával funkciu riaditeľa Odborného liečebného ústavu tuberkulózy a respiračných chorôb Nitra-Zobor a pôsobil aj na Strednej zdravotníckej škole v Nitre. Bol riešiteľom mnohých výskumných úloh, napísal množstvo odborných prác, vrátane dvoch kníh a prednášal na rôznych odborných školeniach.

Literatúra:

Dvadsaťpäť rokov Strednej zdravotníckej školy v Nitre. - Nitra : SZŠ, 1971. - S. 21.

Doc. MUDr. Rudolf Krutý, CSc., osobnosť slovenskej pneumoftizeológie. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. 40, č. 9 (2015), s. 10-11.

Spomienka na Rudolfa Krutého / F. Dvořák, Š. Petříček. In: Vrábelské regionálne noviny. - Roč. III, č. 46 (1998), s. 4.

Významná osobnosť / Jana Blahová. - Fotogr. In: Naše Novinky Nitra. - Roč. 5, č. 10 (2015), s. 14.

156.

PÁSZTOR, Ján – 35. výročie úmrtia

27. január 1912 Prievidza – 8. november 1988 Nitra

Cirkevný hodnostár, publicista a právnik. Teologické vzdelanie získal v r. 1930 – 1934 na Bohosloveckej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. Kňazskú vysviacku prijal v Nitre v roku 1934. V r. 1934 – 1936 pôsobil ako kaplán v Močenku, neskôr pôsobil v Bytči, v Dubnici nad Váhom a od roku 1947 bol súčasne aj ilavským dekanom. V r. 1953 – 1954 bol správcom farnosti v Jasenici, r. 1954 – 1961 farárom v Nitre-Dolnom meste a v r. 1955 – 1961 zároveň riaditeľom Biskupského úradu v Nitre. V r. 1961 – 1965 opäť farárom v Púchove. V r. 1968 – 1973 zastával funkciu generálneho vikára biskupa Eduarda Nécseyho a zároveň bol aj sídelný kanonik. V roku 1972 sa stal predsedom Slovenskej liturgickej komisie pri Zbore ordinárov Slovenska. Od roku 1968 kapitulný vikár a od roku 1973 nitriansky biskup.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T- Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 749.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1052-1054.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 112-113.

Rozlúčka s nitrianskym arcipastierom. In: Katolícke noviny. - Roč. 103 (139), č. 48 (1988), s. 1 a 3.

157.

DÉRI, Aladár – 80. výročie úmrtia

10. december 1887 Šaľa – 9. november 1943 Šaľa

Lekárnik. Farmáciu študoval vo Viedni a v Budapešti. Bol uznávaným lekárnikom v Šali. V roku 1925 dostal živnostenské povolenie na výrobu sódovej vody, ktorú prevádzkoval v Šali na Hlavnej ulici. Venoval sa aj športu. Na dvore mal zriadený tenisový kurt, ktorý sprístupnil aj verejnosti. Bol spoluorganizátorom rôznych kultúrnych podujatí, režisérom ochotníckych divadelných predstavení. Spracoval dejiny kultúrneho života v Šali v období 19. storočia. Viacerí členovia rodiny Dériovcov boli vyštudovanými lekárnikmi. Lekáreň s názvom "K Vykupiteľovi" v Šali na Hlavnej ulici, zriadená v 19. storočí, patrila práve rodine Dériovcov.

Literatúra:

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 196.

Vitajte v mesta Šaľa / Text : Július Morávek. - Šaľa : Focesa, 2008. - S. 35.

Jediná lekáreň v Šali / Štefan Chrappa. In: Slovo Šaľanov. - Roč. 11, č. 12 (2006), s. 21.

158.

DEMO, Milan – 10. výročie úmrtia

10. september 1931 Mužla – 11. november 2013 Nitra

Pedagóg a poľnohospodársky odborník. Gymnázium absolvoval v Komárne, vysokoškolské vzdelanie získal na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. V praxi pôsobil na Štátnom majetku na Malante, Poľnohospodárskom družstve v Bini, Šľachtiteľskom a semenárskom podniku v Nitre a v roku 1960 nastúpil na Agronomickú fakultu Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Bol vedúcou osobnosťou pri zakladaní nových fakúlt - Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva a neskôr aj Fakulty európskych štúdií a regionálneho rozvoja, kde pôsobil ako vedúci Katedry udržateľného rozvoja.

Zaoberal sa problematikou sústavy hospodárenia na pôde vzhľadom na produkčný potenciál poľnohospodárskej krajiny. Autor a spoluautor vedeckých a odborných príspevkov. Napísal aj viacero učebníc z oblasti poľnohospodárstva a udržateľného rozvoja.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 282.

Opustil nás profesor Milan Demo. - Fotogr. In: Poľnohospodár. - Roč. 58, č. 5-6 (2013), s. 6.

Opustili nás. In: Nitrianske noviny My. - Roč. 22, č. 46 (2013), s. 18.

159.

URBANEC, Bartolomej – 105. výročie narodenia
40. výročie úmrtia

12. november 1918 Krompachy – 2. júl 1983 Bratislava

Dirigent a hudobný skladateľ. Študoval na Štátnom konzervatóriu v Bratislave a v Prahe. Pôsobil ako dirigent orchestra SĽUKU a Symfonického orchestra Čs. rozhlasu. Venoval sa úpravám ľudových piesní, skladateľskej tvorbe pre spevácke zbory, scénickej a filmovej hudbe. Neskôr viac inklinoval k vážnej hudbe. Je autorom piesní, komorných skladieb, symfonickej a koncertnej hudby a opier. Od r. 1964 pôsobil v Nitre a výrazne ovplyvnil rozvoj hudobného života.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 188.

100 slovenských skladateľov / Marián Jurík, Peter Zajac. - Bratislava : Národné hudobné centrum, 1998. - S. 280-282.

Hold B. Urbancovi / Andrej Zábredský. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. XIV, č. 9 (1990), s. 33-34.

Odišiel skladateľ. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 7, č. 8 (1983), s. 15.

160.

ROSINSKÝ, Jozef – 50. výročie úmrtia

5. december 1897 Bánovce nad Bebravou – 12. november 1973 Nitra

Hudobný skladateľ, pedagóg, regenschori a zbormajster. Študoval hudbu a krátko pôsobil ako učiteľ hudby v Taliansku. V roku 1925 sa vrátil na Slovensko a v roku 1926 sa natrvalo usadil v Nitre, kde pôsobil ako profesor hudby, zbormajster a regenschori v Nitrianskej katedrále. Jeho tvorba bola veľmi bohatá a všestranná - skomponoval spolu 269 diel svetských a 542 diel cirkevných skladieb. Svojou aktívnou činnosťou sa zaslúžil o rozvoj hudobného a kultúrneho života v Nitre. V roku 1968 ocenený Cenou mesta Nitry. Písal aj divadelné hry a libretá.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 146.

Nitra za prvej Československej republiky / Ida Zubácka. - 1. vyd. - Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, Fakulta humanitných vied, 1997. - S. 98-99.

Hudobný skladateľ Jozef Rosinský. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 1, č. 12 (1977), s. 28-29.

Predstavujeme vám hudobného skladateľa a majstra Jozefa Rosinského / Ivan Mikula. - Fotogr. In: Nitriansky hlas. - Roč. VIII (XVIII), č. 49 (1967), s. 1.

Spomienka na J. Rosinského. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XIV, č. 12 (1990), s. 35.

161.

GRUBY, Dávid – 125. výročie úmrtia

20. august 1810 Nitra – 14. november 1898 Paríž (Francúzsko)

Lekár a prírodovedec. Študoval medicínu v Budapešti a vo Viedni. Od roku 1841 pôsobil ako lekár v Paríži. Prednášal v mnohých európskych krajinách a venoval sa výskumu v oblasti medicíny. Osobný lekár H. Heineho, V. Huga, F. Chopina, F. Liszta i ďalších známych umelcov. Spoluzakladateľ a podporovateľ sociálnych ústavov. Objavil skupinu Trichophyton tonsurans, vyvolávajúcu kožné choroby. Napísal aj viacero odborných štúdií.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 198.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 52.

Parížsky lekár / Ladislav Martinček. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 7, č. 3 (1983), s. 30.

162.

DODEK, Andrej – 90. výročie úmrtia

14. február 1866 Levice – 14. november 1933 Budapešť (Maďarsko)

Kňaz, dekan. V r. 1890 – 1892 pôsobil ako kaplán v Častej, v r. 1893 – 1898 ako farár v obci Dubová pri Modre a v r. 1898 – 1933 pôsobil v Tekovských Nemciach. V Nemciach účinkoval na poli ľudovýchovnom a ako propagátor a organizátor družstevných myšlienok. Výsledkom jeho práce bolo založenie Úverového družstva v roku 1905 a Potravinového družstva v roku 1917. Zaslúžil sa o rozvoj ochotníckej divadelnej činnosti. Písal aj rôzne články, ktorými prispieval do viacerých náboženských časopisov.

Literatúra:

Tekovské Nemce : monografická historicko - národopisná publikácia o obci / Zost. Vincent Janček, Angela Havranová. - Tekovské Nemce : Obecný úrad, 2008. - S. 251.

Tekovské Nemce : pozoruhodnosti / Alexander Reško. - Komárno : Vydavateľstvo KT, 2005. - S. 15.

Z histórie Tekovských Nemiec. In: Tekovské noviny. - Roč. 13, č. 10 (2003), s. 5.

163.

ETHEY, Gyula (Július) – 145. výročie narodenia

18. november 1878 Dömös (Maďarsko) – 3. október 1957 Čachtice

Historik, statkár. Študoval právo na univerzitách v Budapešti a v Kluži. Krátko pôsobil ako župný úradník, neskôr hospodáril na rodinnom statku v Sľažanoch. Po roku 1945 žil v Čachticiach. Venoval sa študovaniu rodinných archívov šľachtických rodín. Napísal časopiseckú knižku A verebélyi érseki nemesi szék, kde opísal staré listiny o vrábel'skej stolici, ktoré dnes už v originály neexistujú. Autor knižných publikácií z dejín okolia Nitry a Nového Mesta nad Váhom. Písal aj rôzne štúdie a články, ktoré publikoval v odborných časopisoch a novinách.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 460.

164.

PATKA, Andrej – 115. výročie narodenia
20. výročie úmrtia

19. november 1908 Nemšová – 1. október 2003 Nitra, poch. v Nemšovej

Kňaz, apoštolský protonotár a publicista. V roku 1929 maturoval na gymnáziu a potom študoval na Vysokej škole bohosloveckej v Nitre. V r. 1934 – 1937 pôsobil na Biskupskom úrade v Nitre ako archivár, v r. 1941 – 1950 ako notár. V rokoch 1954 – 1956 bol kaplánom v Sládečkovciach (dnes Močenok). Od roku 1990 riaditeľ biskupskej kancelárie v Nitre. V roku 1996 mu bola udelená Cena mesta Nitra.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitra / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 91-92.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1055-1056.

Čestní občania Nitra / (HL-jom). In: Hlas ľudu. - Roč. 42, č. 291 (13.12.1996), s. 4.

Šíriteľ rozsiahlej pastoračnej, literárnej, výchovnej a humannej činnosti Mons. Andrej Patka / - r -. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXI, č. 4 (1997), s. 26-27.

Verný kňazský život / Ján Chryzostom Korec. - Fotogr. In: Katolícke noviny. - Roč. 118, č. 24 (2003), s. 25.

165.

ESTERHÁZI, Imrich – 260. výročie úmrtia

4. máj 1685 Szombathely (Maďarsko) – 19. november 1763 Nitra

Cirkevný hodnostár, kráľovský radca, verejný činiteľ, mecén. Od r. 1741 nitriansky biskup a župan. V nitrianskej diecéze pokračoval v rekatolizačnom úsilí svojich predchodcov. Dal vybudovať kostol v Žiranoch a v Močenku. Pred vchodom do biskupského hradu v Nitre dal postaviť prvú umeleckú sochu Nepoškvrneného počatia Panny Márie, ako jednu z prvých v Uhorsku. Opravil aj poškodenú klenbu nitrianskej katedrály.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 453.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 305.

Nitrianske biskupstvo v dejinách / Viliam Judák. - Nitra : Kňazský seminár sv. Gorazda, 1996. - S. 31.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 28.

166.

LIESKOVSKÝ, Andrej – 110. výročie narodenia

22. november 1913 Hlohovec – 18. marec 1995 Bratislava

Hudobník a hudobný skladateľ. Základnú školu a reálne gymnázium absolvoval v Nitre. Na nitrianskej hudobnej škole získal základy v hre na hudobných nástrojoch i v hudobnej teórii. Už v roku 1930 založil v Nitre svoj prvý orchester Jazz Band. Začal hrať na akordeóne a krátko na to aj účinkovať v rôznych poloprofesionálnych a profesionálnych hudobných telesách. Hudobnej kompozícii sa začal venovať najmä po druhej svetovej vojne. Od roku 1950 bol redaktorom zábavnej a tanečnej hudby Československého rozhlasu. Zložil vyše 170 tanečných piesní, väčšina vyšla na gramoplatniach a hrala sa v rozhlase. V posledných rokoch života sa usadil v Nitre.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 361.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 88.

Až bude pokosená tráva a iné hity Andreja Lieskovského / Martin Jurčo. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. 31, č. 7-8 (2006), s. 35-36.

Na posiedke so skladateľom A. Lieskovským / Ladislav Martinček. In: Život a kultúra mesta Nitra. - Roč. 8, č. 1 (1984), s. 26.

167.

LÓWY, Anton – 90. výročie úmrtia

24. december 1852 Hlohovec – 22. november 1933 Nitra

Knihár a knihtlačiar. Od r. 1900 majiteľ tlačiarne v Nitre. Tlačil knihy regionálnych autorov, spolkov, merkantilné a drobné tlače, kalendáre, noviny a časopisy.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 429.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 175.

Bohaté dejiny nitrianskych tlačiarov / Pavol Takáč. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. II, č. 1 (1978), s. 18-19 a 22.

168.

LANG (Láng), Adolf František – 160. výročie úmrtia

1795 Budapešť-Pešť (Maďarsko) – 23. november 1863 Nitra

Lekárnik a prírodovedec. Študoval na gymnáziu v Egeri, kde aj maturoval. Tu vykonával v lekárni Jozefa Špéca aj tirocinálnu prax a nadobudol tirocinálne vysvedčenie. Istý čas pracoval v lekárni v Budapešti a roku 1815 študoval farmáciu na tamojšej univerzite. Počas budapeštianskeho pobytu sa intenzívne venoval aj botanickým a zoológickým výskumom v prírode v okolí Budapešti a Egeru. V roku 1832 založil v Nitre lekáreň U Spasiteľa (1832 – 1858). Aktívne sa zúčastňoval spoločenského i verejného života a zastával viaceré funkcie v mestskom magistráte i župe. V Nitre založil rozsiahlu prírodovedeckú zbierku, ktorá obsahovala 60 000 domácich i cudzozemských rastlín. V rôznych časopisoch uverejnil niekoľko botanických a prírodovedných štúdií. Podnikal výskumné exkurzie nielen rámci Uhorska, ale aj do cudziny. Z oblasti zoológie venoval mnoho úsilia štúdiu slimákov a lastúr. Bol spoluzakladateľom Bratislavského lekársko-prírodovedného spolku. V roku 1848 začal vydávať v Nitre prvý lekárnický odborný časopis na území Uhorska – Gyógyszerészeti Hírlap (Lekárnický hlásnik). V r. 1856 – 1858 spolu s nitrianskym lekárnikom dr. Chrenóci-Nad'om redigoval časopis pre prírodné vedy, medicínu a veterinárstvo Magyarhoni Természetbarát – Der Naturfreund von Ungarn. Bol členom mnohých spolkov a vedeckých spoločností a doma i vo svete.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 348-349.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 87-88.

Redaktor prírodovedec : postavy (a postavičky) spod Zobora / Ladislav Martinček. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 5, č. 9 (1981), s. 35.

Vynikajúci lekár a prírodovedec / Tibor Babó. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 4, č. 2 (1980), s. 28-30.

169.

MINICHOVÁ, Anna – 35. výročie úmrtia

8. marec 1924 Dunajská Streda – 25. november 1988 Bratislava

Učiteľka, dramaturgička, prozaička, spisovateľka pre deti, scenáristka. Po maturite na učiteľskej akadémii v Nitre študovala filmovú a televíznu dramaturgiu na Divadelnej fakulte Vysokej školy múzických umení v Bratislave. Ako učiteľka pôsobila v Istebníku, Trenčianskej Teplej a Bratislave. Od roku 1962 bola dramaturgičkou Hlavnej redakcie programov pre deti a mládež v Československej televízii v Bratislave. Patrí k zakladateľským osobnostiam televíznej tvorby pre deti. Stála pri zrode

a koncepcii medzinárodnej televíznej súťaže Cena Dunaja (PRIX DANUBE 1971). Problematiku výchovy mladých autorov v praxi podala v knižke Cesta za televíznou rozprávkou a v zborníku K páľčivej problematike Večerníčka. Súčasne sa venovala knižnej tvorbe pre deti. Vo svojich knižných dielach vyjadrila obdiv k prostým veciam, skrývajúcim v sebe krásu i tajomstvo. V televízii dramaturgicky spracovala vyše 60 seriálov večerníckov a napísala takmer 20 pôvodných televíznych hier.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 88.

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ludmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Táborecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 169.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]- Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 320.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 222-223.

170.

VURUM (Warum, Wurum), Jozef – 260. výročie narodenia

185. výročie úmrtia

27. november 1763 Trnava – 2. máj 1838 Močenok, poch. v Nitre v katedrálnej krypte

Cirkevný hodnostár, historik, mecén, verejný činiteľ. Teológiu študoval v Trnave a v Nitre a na univerzite vo Viedni. V r. 1788 bol vysvätený za kňaza. Pôsoobil ako biskupský tajomník a profesor cirkevného práva a dejín v Nitre, biskup v Stoličnom Belehrade, Oradei, v r. 1827 – 1838 nitriansky biskup. V r. 1792 spoluzakladateľ pobočného stánku Slovenského učeného tovarišstva v Nitre, mecén Spolku milovníkov reči a literatúry slovenskej. Venoval sa histórii a archívniectvu. Bol významným cirkevným dejateľom, mecénom cirkevných, školských a charitatívnych ústavov. Zaslúžil sa o výstavbu dievčenskej školy v Nitre, dal postaviť aj stoličnú nemocnicu. V mestskom parku v Nitre dal r. 1831 postaviť biskupský hostinec. V Žiline dal v roku 1833 prebudovať niekdajší jezuitský kláštor a založil v ňom sirotinec pre deti, ktoré osireli počas epidémie cholery. V roku 1836 bol vyznamenaný stredným krížom Rádu svätého Štefana a povýšený do šľachtického stavu.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 382.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1486-1487.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 328.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 163-164.

Ulica, po ktorej kráčaš : Ulica Jozefa Vuruma / Ludmila Synaková. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXXIII, č. 7-8 (2019), s. 18.

DECEMBER

171.

JAVOR, Pavol – 100. výročie narodenia

3. december 1923 Hontianske Nemce – 13. apríl 2002 Nitra

Folklorista, choreograf, etnograf, etnomuzikológ, upravovateľ ľudových piesní, režisér a vysokoškolský pedagóg. V roku 1967 založil pri vtedajšej Ľudovej škole umenia v Nitre prvú detskú ľudovú hudbu, detskú cimbalovku "Nitrán". Pôsoobil ako umelecký vedúci vysokoškolského

folklórneho súboru Ponitran pri Pedagogickej fakulte v Nitre. Zbieral informácie zo všetkých oblastí ľudovej kultúry, ľudové piesne, zvyky, obyčaje, tance v regiónoch Ponitria, Tekova, Hontu, Gemera i u Slovákov žijúcich v zahraničí, najmä v rumunskom Bihore a Benáte.

Literatúra:

Žil som piesni / Gabriela Javorová. - 1. vyd. - Nitra : Dom Matice slovenskej, 2003. - 54 s.

Pavol Javor svoj život zasvätil ľudovej hudbe a ľudovej kultúre: založil viac ako desať folklórnych a hudobných súborov / - si - . - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXIV, č. 7-8 (2000), s. 34-35.

172.

GÁBRIŠ, Július – 110. výročie narodenia

5. december 1913 Tesárske Mlyňany – 13. november 1987 Trnava, poch. v Tesárskych Mlyňanoch

Historik, cirkevný hodnostár a stredoškolský profesor. Po maturite na gymnáziu v Zlatých Moravciach študoval na biskupskom seminári v Trnave. Teologické štúdiá dokončil na Bohosloveckej fakulte a v r. 1940 – 1944 získal doktorát prírodných vied na Prírodovedeckej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave. V roku 1973 zastával funkciu titulárneho biskupa dekoriánskeho, v r. 1978 apoštolský administrátor trnavskej arcidiecézy, biskup Trnavskej diecézy. Posmrtno bol menovaný titulárnym arcibiskupom. Angažoval sa v rámci združenia Pacem in terris, od konca 70. rokov sa dostával do určitej opozície voči totalitnému štátu a výraznejšie sa zastával záujmov veriacich. Svätý Otec Ján Pavol II. vyzdvihol jeho zásluhy a posmrtno ho povýšil udelením titulu "arcibiskup in memoriam".

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 704.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 373-375.

Spomienka na apoštolského administrátora a titulárneho biskupa / M. Tomajko. In: Tekovské noviny. - Roč. 1, č. XIX (2009), s. 4.

Život a dielo Júliusa Gábriša / Marián Gábriš. In: Slovenský denník. - Roč. 3, č. 269 (14.11.1992), s. 4.

173.

ČÁDY, Pavol – 45. výročie úmrtia

9. august 1911 Nitra – 5. december 1978 Bratislava

Hudobný skladateľ, textár, libretista a učiteľ. Študoval na reálnom gymnáziu v Nitre. Základné hudobné vzdelanie získal u vojenského kapelníka S. Koubka v Nitre. Súkromne študoval aj kompozíciu, hru na husliach a klavíri. Je spoluzakladateľom modernej slovenskej tanečnej hudby, najmä neskoršieho obdobia tzv. slovenského tanga. Autor textov k vlastným skladbám, ako aj na hudbu iných skladateľov, operety a rozhlasových hier.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 349.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 393.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 28-29.

Najkrajšia pieseň / Ladislav Martinček. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 8, č. 10 (1984), s. 26-27.

174.

ŠVEC, Marián – 15. výročie úmrtia

4. september 1946 Nitra-Dolné Krškany – 7. december 2008 Prešov

Spisovateľ a publicista. Gymnaziálne a vysokoškolské štúdiá absolvoval v Nitre. Študoval na Pedagogickej fakulte v Nitre. Najprv pôsobil ako učiteľ, v r. 1969 – 1973 pracoval v Okresnom osvetovom stredisku v Nitre. Od r. 1973 bol vedúcim účelového zariadenia pre mimoškolskú a mimopracovnú činnosť študentov a zamestnancov Vysokej školy poľnohospodárskej. Z vlastného pracovného prostredia spracoval prvú prozaickú publikáciu Skúška i ďalšiu prózu Skúsenosť. V tretej prozaickej práci Tichá teplá vôňa zeme (1985) dej situoval do prostredia slovenských roľníkov vo svojom vlastnom okolí. V roku 1979 dostal cenu "Biela vrana" za najväčší prínos v oblasti mladého umenia.

Literatúra:

Reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 245.

Biela vrana M. Švecovi / /kč/. In: Nitriansky hlas. - Roč. 20, č. 7 (1979), s. 3.

Výpoveď o živote / R. Čermák. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 3, č. 7 (1979), s. 22-23.

175.

LITOBORSKÝ, Bohumil – 65. výročie úmrtia

4. október 1882 Praha (Česká republika) – 11. december 1958 Trenčín

Český hudobník a vojenský kapelník. Od r. 1920 pôsobil v Nitre ako dirigent posádkovej hudby. Organizoval náročné symfonické koncerty pre nitriansku verejnosť. V r. 1929 – 1934 zastával funkciu riaditeľa Mestskej hudobnej školy v Nitre.

Literatúra:

Nitra za prvej Československej republiky / Ida Zubácka. - 1. vyd. - Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, Fakulta humanitných vied, 1997. - S. 98.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 418.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 88-89.

176.

LACA, Ján – 95. výročie narodenia

12. december 1928 Tajná – 3. február 2009 Nitra, poch. v Tajnej

Dramaturg. Študoval na Obchodnej škole v Nitre, dramaturgiu a divadelnú vedu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Pôsobil na Novej scéne v Bratislave a v r. 1955 – 1991 ako dramaturg v Divadle Andreja Bagara v Nitre. Popri dramaturgickej práci sa venoval prekladom divadelných hier z maďarčiny, ruštiny a češtiny. Mal zásluhu na založení divadelného festivalu Májová divadelná Nitra. Bol nielen iniciátorom, ale aj dlhoročným organizačným pracovníkom festivalu a redaktorom festivalových bulletinov. V osemdesiatych rokoch spolupracoval najmä s režisérom Karolom Spišákom a do programových bulletinov prispieval portrétmi členov nitrianskeho divadla a historiografickými úvahami.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 656.

Zomrel dramaturg nitrianskeho divadla Ján Laca / (LAZ/MP). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 18, č. 5 (2009), s. 10.

177.

FRAŠTACKÝ, Štefan – 40. výročie úmrtia

6. december 1900 Beluša – 13. december 1983 Nitra

Lekár-chirurg. V r. 1921 – 1927 študoval na Lekárskej fakulte Karlovej univerzity v Prahe a na Univerzite Komenského v Bratislave. Od r. 1935 pôsobil v Nitre ako prednosta chirurgického a gynekologicko-pôrodnického oddelenia nitrianskej nemocnice a súčasne v r. 1955 – 1956 a 1958 – 1959 ako externý pedagóg na Strednej zdravotníckej škole v Nitre. V r. 1939 sa zaslúžil o výstavbu nových objektov o nové chirurgické a infekčné oddelenie, administratívnu budovu a i. Inicioval nové chirurgické metódy, ako jeden z prvých na svete uskutočnil náhrady orgánov brušnej dutiny s použitím transplantátu a zaviedol vnútornú drenáž žľčových ciest. Bol publikačne činný a uverejňoval vedecké štúdie v odborných časopisoch a zborníkoch. Organizátor celoslovenských chirurgických sympózií a seminárov. Nositeľ významných ocenení. Patrí medzi popredných slovenských chirurgov známych aj v zahraničí.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 643.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 42-43.

Desiate výročie úmrtia zaslúžilého lekára, vedca MUDr. Štefana Fraštackého / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 17, č. 12 (1993), s. 31-33.

178.

HAVETTA, Jonáš – 95. výročie narodenia

14. december 1928 Veľké Vozokany – 24. december 2007 Veľké Vozokany

Včelár, režisér - amatér. Celý svoj život prežil vo Veľkých Vozokanoch. Od mladosti sa venoval ochotníckemu divadlu, najskôr ako herec, neskôr ako režisér. Každý rok nacvičil divadelnú hru. Pri výbere hier sa zameriaval na slovenských autorov a väčšinou to boli hry z dedinského prostredia. Ochotníci pod jeho vedením zviditeľnili Veľké Vozokany aj v okolitých obciach, kde s divadelnými hrami hosťovali. Od mladosti až do konca života sa venoval aj včelárstvu. Bol nápomocný aj ostatným včelárom v obci. Venoval sa aj začínajúcim včelárom, zasvätil ich do umenia včeláriť, radil im a pomáhal.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 229.

Odišiel režisér a včelár. In: Požitavie-Širočina. - Roč. IV, č. 1 (2008), s. 29.

179.

DUŠINSKÝ, Leopold – 190. výročie narodenia

15. december 1833 Letohrad (Česká republika) – 12. júl 1911 Nitra

Hudobný skladateľ, pedagóg. Študoval hru na organe u K. Fr. Pitscha v Prahe. Pôsobil ako učiteľ a organista v Bánovciach nad Bebravou, od r. 1863 regenschori a zbormajster biskupskej katedrály v Nitre. Súkromne vyučoval hru na husliach a na klavíri. Napísal mnoho sakrálnych skladieb a upravil viacero ľudových piesní najmä z okolia Nitry. Zaslúžil sa o rozvoj hudobného života v Nitre.

Literatúra:

Československý hudobní slovník osob a institucí. - Zv. 1.: A-L. - Praha : Státní hudobní vyd., 1963. - S. 275.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 613.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 35.

Jeho životom bola hudba / František Stupka. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 4, č. 5 (1980), s. 35-36.

Z hudobného života Nitry v minulosti a súčasnosti / H. Stančeková - R. Rybář. In: Kapitoly z dejín Nitry. - Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1963. - S. 18-19.

180.

ANTOŠ, Michal – 90. výročie narodenia

15. december 1933 Brusnica – 30. júl 2017 Nitra

Vysokoškolský profesor, odborný spisovateľ, literárny kritik. Začínal v Pedagogickom inštitúte v Nitre, pokračoval na Pedagogickej fakulte v Nitre na Fakulte humanitných vied a napokon pôsobil na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Od roku 1960 do roku 2002 pôsobil ako pedagóg na Katedre rusistiky Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Zaoberal sa dejinami ruskej a západnej literatúry. Svoje vedecko-odborné skúmania a literárnokritický diskurz deklaroval v mnohých vedeckých štúdiách, odborných článkoch, recenziách a monografiách. Podieľal sa na tvorbe viacerých učebných textov a autorsky aj edične participoval na literárnovedných zborníkoch zo série *Acta litteraria rossica*.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž.- Bratislava : Veda, 1982. - S. 676.

Významné životné jubileá : prof. PhDr. Michal Antoš, CSc. - zaslúžilý učiteľ / O.Š. In: *Pedagóg*. - Roč. 1, č. 3 (1984/1985), s. 51-52.

Za prof. Michalom Antošom neformálne : (15.12.1933 Brusnica - 30.7.2017 Nitra) / Marcela Antošová. In: *Slavica Nitriensia*. - Roč. 6, č. 2 (2017), s. 79.

181.

KALIX, Eugen – 125. výročie narodenia

22. december 1898 Nitra – 7. september 1950 Maracaibo (Venezuela)

Hudobný pedagóg a skladateľ, klavírny virtuóz. Pochádzal z hudobne podnetného prostredia. Bol bratom Vojtecha Kalixa. Svoj talent rozvíjal najprv v súkromnej škole v Nitre, potom v Budapešti a Prahe. Bol vynikajúcim klavírnym umelcom a koncertoval po celej Európe. Po vojne sa presťahoval do Venezuely.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 26.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 71-72.

Vojtech a Eugen Kalixovci / L. Martinček. In: *Život a kultúra mesta Nitry*. - Roč. 6, č. 11 (1982), s. 29.

Zabudnutí nitrianski hudobní umelci : (In memoriam bratov Kalixovcov) / Štefan Valent. In: *Nitra*. - Roč. 18, č. 7 (1994), s. 34-35.

182.

KMEŤKO, Karol – 75. výročie úmrtia

12. december 1875 Dolné Držkovce-Veľké Držkovce – 22. december 1948 Nitra, poch. v biskupskej katedrálnej krypte

Cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ a národovec. Gymnaziálne štúdiá absolvoval na Piaristickom gymnáziu v Nitre, štúdiom teológie v Budapešti. Od roku 1921 nitriansky biskup, od roku 1944 titulárny arcibiskup. V r. 1918 – 1922 bol poslancom Národného zhromaždenia. V roku 1918 signatár Deklarácie slovenského národa, za 1. ČSR i po vojne sa zasadzoval o obhajobu slovenských národných záležitostí. Venoval sa rozvoju misionárskej práce a budovaniu cirkevného školstva. Počas jeho pôsobenia vzrástol počet mužských a ženských reholí. Pričinil sa o vybudovanie misijného domu v Nitre a kláštora na Zobore. Venoval aj stavbe a oprave cirkevných budov. Obnovil

malý seminár a založil najmenší seminár pre žiakov 1. až 4. triedy gymnaziálnej. Obnovil aj úctu sv. Cyrila a Metoda a dal ich sviatku najvyššiu formu slávenia. Je autorom publikácií a článkov v cirkevných periodikách. V roku 1942 vydal knihu z názvom Svetové misie, I. diel s obrazovou prílohou a v tom istom roku dopísal aj jej druhý diel. Okrem vlastných prác prekladal náboženskú literatúru z francúzštiny a maďarčiny.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 93.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 686-687.

Osobnosti Slovenska. 2. diel / Jozef Leikert. - 1. vyd. - Bratislava : Príroda, 2010. - S. 151-153.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 117.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 78.

Arcibiskup Karol Kmeťko a šírenie cyrilo-metodskej úcty / Viliam Judák. - Fotogr. In: Hlasy z domova a misií. - Roč. 57, č. 7-8 (2013), s. 23-25.

V knižnici odhalili pamätník Kmeťkovi / Dominika Cunevová. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 28, č. 2 (2019), s. 4.

183.

HRIVŇÁKOVÁ-Jesenská, Soňa – 75. výročie narodenia
5. výročie úmrtia

29. december 1948 Praha (Česká republika) – 29. december 2018 Nitra

Výtvarníčka, maliarka, pedagogička. Vyštudovala odbor učiteľstvo pre I. stupeň a výtvarnú výchovu na Pedagogickej fakulte v Trnave. Od roku 1986 pôsobila na Katedre výtvarnej tvorby a výchovy Pedagogickej fakulty v Nitre. Vyučovala kresbu a grafiku, výtvarné vyjadrovanie a didaktiku výtvarnej výchovy. Venovala sa komornej tvorbe. V jej tvorbe sa uplatňujú figurálne motívy. Vo voľnej tvorbe sa venovala maľbe, inštalácií, výtvarným objektom a konceptu. Vystavovala na Slovensku i v zahraničí.

Literatúra:

Maliarka Soňa Hrivňáková vystavovala v Orbise : "Život sa s nami hrá na slepú bábu" / Eva Kapsová. In: Nitra. - Roč. 16, č. 5 (1992), s. 26-27.

Vklad do výtvarného života Nitry / Eva Kapsová. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. XIV, č. 2 (1990), s. 36-37.

Výstava maliarov - zástupcov troch generácií / Eva Dóriová. - Fotogr. In: Naše Vráble. - Roč. VIII, č. 16 (2011), s. 4.

184.

LUKNIŠ, Karol – 35. výročie úmrtia

6. január 1911 Zlatno – 29. december 1988 Lučenec

Ľudový maliar, huslista a výrobca huslí. Od mladosti sa venoval výrobe hudobných nástrojov. Prvé husle z javora zhotovil ako 13-ročný a naučil sa na nich hrať. Celkovo vyhotovil asi 70 nástrojov huslí a viol. Zúčastňoval sa na výstavách a súťažiach výrobcov hudobných nástrojov a získal viacero prestížnych ocenení za vynikajúcu husliarsku prácu. Jeho husle nájdeme aj v Slovenskom národnom múzeu v Bratislave a v Literárnom a hudobnom múzeu v Banskej Bystrici. Okrem toho bol aj nadaným maliarom-samoukom. Maľoval hlavne krajinky, prírodné úkazy a útvary, zrúcaniny slovenských hradov. Vzorom mu bol akademický maliar Július Szabó. Svoje diela s úspechom prezentoval na výstavách ľudových umelcov.

Literatúra:

Zlatno v náručí hôr : z histórie a života obce / Emil Benčík. - 1. vyd. - Zlatno : Obecný úrad Zlatno, 2014. - S. 163-164.

185.

PÁLFY, Tomáš – 400. výročie narodenia

1623 Bratislava alebo Skalica – 6. máj 1679 Viedeň (Rakúsko), poch. v Pezinku

Náboženský spisovateľ, krajinský a cirkevný hodnostár, dvorský kancelár, v r. 1670 – 1679 nitriansky biskup a župan. V Nitre dal baštami a hradbami opevniť svoje sídlo. Zaobstaral dôstojný relikviár pre pozostatky svätého Andreja Svorada a Benedikta (1674), nachádzajúci sa dnes v románskej časti Katedrály svätého Emeráma. Biskupský chrám obdaril mnohými vzácnosťami.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 250.

Nitrianske biskupstvo v dejinách / Viliam Judák. - Nitra : Kňazský seminár sv. Gorazda, 1996. - S. 27.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 381.

186.

MIGAZZIOVÁ-Marczibányiová, Antónia – 185. výročie narodenia

1838 ? – 21. máj 1886 Zlaté Moravce

Grófka, manželka grófa Viliama Migazziho. Pochádzala zo starého šľachtického rodu z Púchova a z Csoky. Venovala sa spoločenskej a humanitnej činnosti v Tekovskej župe. V Zlatých Moravciach založila Červený kríž, venovala sa chudobným a sirotám. Za jej náboženskú a charitatívnu činnosť jej viedenský cisár udelil vyznamenanie "Dámsky rád Hviezdneho kríža". Pri svojej práci ochorela na zápal mozgových blán a zomrela. Pre svoju manželku dal gróf Viliam Migazzi postaviť v roku 1887 mauzóleum.

Literatúra:

Zlaté Moravce a okolie / Štefan Rakovský. - Bratislava : Slavín, 1969. - S. 37-53, 73-166.

Krokom po minulosti rodiny Migazzi / Anton Kaiser. - Fotogr. In: Tekovské noviny. - Roč. XXVII, č. 6 (2017), s. 9.

Posledných Migazziovcov si pripomenuli stovky ľudí / Tomáš Holúbek. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 16, č. 21 (2007), s. 6.

187.

SCHEIMER, Emil – 100. výročie narodenia

31. december 1923 Hodruša – 4. február 2007 Zlaté Moravce, poch. v Topoľčiankach

Katolícky kňaz. Ľudovú školu absolvoval v rodisku, gymnázium v Banskej Štiavnici a v Bratislave. Teológiu študoval na Cyrilometodskej fakulte v Bratislave. V r. 1954 – 1957 pôsobil v Banskej Štiavnici, krátko potom ako kaplán v Zlatých Moravciach. Neskôr bol správcom fary v Jedľových Kostolánoch, vo Veľkom Záluží a v r. 1962 – 2004 v Topoľčiankach, kde zastával úrad okresného dekana dekanátu Zlaté Moravce. V r. 1983 obdržal titul kanonik. Okrem Topoľčianok spravoval aj filiálku Hostie a Skýcov. Venoval sa údržbe a zveľaďoval miestne chrámy a ich okolie. Každoročne organizoval púť k Panne Márii Karmelskej-Škapuliarskej, ktorá sa v Topoľčiankach koná už od roku 1686.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 245.

Jubileum kanonika Emila Scheimera / Marián Tomajko. In: Tekovské noviny. - Roč. 14, č. 2 (2004), s. 3.

Odišiel vzácný a láskavý človek / V. Priesol. In: Naše Topoľčianky. - Č. 1 (2007), s. 2.

188.

BOLDIŠ, Jozef – 25. výročie úmrtia

25. február 1920 Nevidzany – 31. december 1998 Bratislava, poch. v Nevidzanoch

Knižničný pracovník. Bol dlhoročným riaditeľom Ústrednej knižnice Slovenskej akadémie vied a významným organizátorom sústavy knižníc a vedecko-technických informácií na Slovensku. Zakladateľ moderného slovenského knihovníctva a informatiky. Publikačne veľmi činný. Napísal niekoľko monografií a viacero odborných článkov a štúdií.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 220.

Za Jozefom Boldišom / Vladimír Grigar. In: Knižnice a informácie. - Roč. 31, č. 4 (1999), s. 161-164.

XX

189.

KONŠTANTÍN Preslavský – 1160. výročie narodenia

863 pravdepodobne Macedónia – 915 Preslav

Biskup, učeník vierozvestov. Na naše územie prišiel spolu s vierozvestmi Konštantínom Cyrilom a Metodom. V nitrianskej a považskej doline sa veľmi intenzívne podieľal na pastorácii ľudu. Patril k vzorným učiteľom a učeníkom. Po rozpustení nitrianskeho zoborského učilišťa musel aj on opustiť Nitrú a usadil sa v Preslavi.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 82-83.

190.

BOROS, Peter – 390. výročie narodenia

350. výročie úmrtia

1633 Šaľa – 1673 ?

Cirkevný hodnostár, bratislavský a ostrihomský kanonik. Študoval v Trnave a v Ríme, kde dosahoval vynikajúce študijné výsledky. Dvakrát bol zvolený za prefekta Mariánskych kongregácií. Po návrate z Ríma bol správcom fary v Drnave. V r. 1668 bratislavský kanonik a farár. Od apríla 1669 zastával funkciu ostrihomského kanonika a hlavného dekana v Gemeri.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 15.

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 194.

191.

MERCADER, Kamil – 160. výročie narodenia

1863 Nitra – 1906 Philadelphia (USA), poch. v Nitre

Strojní inžinier a vynálezca. Študoval na gymnáziu v Nitre. Pôsobil ako hlavný inžinier americkej oceliarskej spoločnosti Carnegie-Steel. V Nitre mal manufaktúru na výrobu mydla a sviečok.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 176

Inžinier oceľového kráľa / Ladislav Martinček. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 8, č. 2 (1984), s. 24-25.

192.

MARKHOT, Július (Gyula) – 105. výročie úmrtia

1857 Veľké Janíkovce – 1918 Ivanka pri Nitre

Verejný činiteľ a úradník. V roku 1906 nitriansky župan. Založil župný výbor na ochranu ústavy. V r. 1905 – 1906 dal prestavať ivanský kaštieľ na reprezentačné rodové sídlo.

Literatúra:

Markhotovci patrili k Ivanke pri Nitre / -bej-. In: Nitrianske noviny. - Roč. 12, č. 50-51 (2003/2004), s. 22.

193.

FARKAŠ, Jozef – 175. výročie úmrtia

koniec 18. stor. Vlková – 1848 Budapešť (Maďarsko)

Rytec, maliar. Pôsobil v Pešti a v Bratislave. Zhotovoval pečate, venoval sa oceľo-medirytectvu. Okrem grafik a ilustrácií ku knihám vyryl tri grafiky : Nitra kedysi, Nitra dnes (podľa kresby Jozefa Wiesnera) a roku 1835 erb nitrianskeho biskupa do knihy Episcopatus Nitriensis eiusque praesulum Memoria ... (Bratislava 1835). Grafika Pohľad na Bratislavský hrad (podľa Miletzovej kresby) je uverejnená v knihe Vilma Almanach (Budapešť 1835).

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 501.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 170.

X X

II. UDALOSTI

194.

828. – prvá písomná zmienka o meste **Nitra**; – 1195. výročie

Literatúra: Nitra a Nitrania. 1 / Vladimír Bárta a kolektív; [fotografie Lubo Balko, Vladimír Bárta]. - [1. vyd.]. - Slovenská Ľupča : Ab Art press, 2019. - 111 s.
Nitra : ako si ťa pamätáme. 1 / Vladimír Bárta a kolektív. - [1. vyd.]. - Slovenská Ľupča : AB ART press, [2016]. - 127 s.
Nitra : ako si ťa pamätáme. 2 / [Vladimír Bárta a kolektív]. - 1. vyd. - Slovenská Ľupča : AB ART press, 2017. - 127 s.
Nitra : ako si ťa pamätáme. 3 / Vladimír Bárta a kolektív. - 1. vyd. - Slovenská Ľupča : AB ART press, 2018. - 111 s.

195.

1078 – prvá písomná zmienka o **Seliciach**; – 945. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 346.
Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 19-20.
Selice sú dedina veľká takmer ako mestečko / Ondrej Sivčák. In: Noviny juhozápadu (Nitrianske noviny). - Roč. 15, č. 11 (2006), s. 4.

196.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Čeľadice**; – 910. výročie

Literatúra: Čeľadice 1113 - 1993 : bulletin k 880. výročiu obce / [Sprac. Anton Šimanský ... [et al.]]. - Nitra : Regionálne kultúrne stredisko, 1993. - 34 s.
Encyclopaedia Beliana : Slovenská všeobecná encyklopédia. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 40.
Obec Čeľadice oslávila 905. výročie prvej písomnej zmienky / Ivana Matušková. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 39 (2018), s. 14.

197.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Dlhá nad Váhom (Vághosszúfalu)**; – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 345.
Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 14.

198.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Dolné Lefantovce**; – 910. výročie

Literatúra: Lefantovce 1113 - 1998 : k 885. výročiu prvej písomnej zmienky o obci / [zostavovateľ Anton Bódi]. - Lefantovce : Obecný úrad, 1998. - 170 s.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 336-337.

199.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Dolné Štitáre**; – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 279.

Podzoborské obce v období Rakúsko-Uhorska = Zobor-vidéki falvak az Osztrák-Magyar Monarchia idejében : (kapitoly k regionálnym dejinám) : (helytörténeti fejezetek) / [Beáta Pintérová a kol]. - [1. vyd.]. - [S.l.] : Univerzita Konštantína Filozofa, Filozofická fakulta, Katedra histórie, Občianske združenie Brencu, 2017. - S. 20.

Štitáre : v zrkadle 900-ročnej histórie / Beáta Pintérová ; Hilda Kramáreková, Alena Dubcová, Eva Gajdošová Spevárová. - [1. vyd.]. - Štitáre : Obecný úrad, 2013. - 221 s.

Zobor-vidék története = Dejiny Podzoboria / Pintér Beáta ; [preklad László Angyal, Sándor Pintér]. - 1. vyd. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2018. - S. 71-89.

200.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Dražovce** (Drasey, v súčasnosti mestská časť mesta Nitry, pričlenená v roku 1975); – 910. výročie

Literatúra: Dražovce : minulosť a prítomnosť : (1113 - 1996) / Anton Rajec. - Nitra : EKO, 1996. - 101 s.

Encyclopaedia Beliana : Slovenská všeobecná encyklopédia. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 536.

201.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Hájske**; – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 345.

Hájske : 1113 - 2003 / Ľudovít Čutník. - 1. vyd. - Hájske : OÚ, 2003. - 146 s.

202.

1113 – prvá písomná zmienka o **Hetmíne** (v súčasnosti mestská časť mesta Šaľa); – 910. výročie

Literatúra: Šaľa : kapitoly z histórie mesta / Karol Šmida. - [1. vyd.]. - Šaľa : Mestský úrad, 1993. - S. 232-233.

Hetmín / Ľudovít Mešťan. In: Šaľa. - Roč. IX, č. jún (2008), s. 27.

Patrili aj biskupstvu / Ľudovít Mešťan. In: My Nitrianske noviny - Noviny juhozápadu. - Roč. 18, č. 7 (2009), s. 5.

203.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Horná Kráľová**; – 910. výročie

Literatúra: Encyclopaedia Beliana. - Zv.6.: His-Im. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2010. - S. 170-171.

Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 345.

Zobor-vidék története = Dejiny Podzoboria / Pintér Beáta ; [preklad László Angyal, Sándor Pintér]. - 1. vyd. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2018. - S. 359-375.

204.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Horné Lefantovce**; – 910. výročie

Literatúra: Horné Lefantovce : deväťstoročné : 1113 - 2013 : k 900. výročiu prvej písomnej zmienky o obci ; [zostavil

Anton Bódi ; fotografie Schwarz Juraj...[et.al.]]. - 1. vyd. - Horné Lefantovce : Obecný úrad, [2013]. - 44 s.

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 220-221.

205.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Janíkovce** (v súčasnosti mestská časť mesta Nitry, pričlenená v roku 1975); – 910. výročie

Literatúra: Janíkovce : 900 rokov / Ján Tomasta. - 1. vyd. - Nitra : Garmond, 2012. - 247 s.
Janíkovský kostol jubiluje (1397 - 1997) / Štefan Milo. - Nitra : Nitra print, 1997. - 79 s.
Z histórie obce Nitra - Janíkovce : 700. výročie postavenia kostola / Štefan Milo. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXI, č. 1 (1997), s. 25-26.

206.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Jarok**; – 910. výročie

Literatúra: Jarok : 1113 - 1993 / Pavol Takáč. - Jarok : Obecný úrad, 1993. - 25 s.
Jarok : v premenách času / Peter Keresteš ; [fotografie Rudolf Viršík...[et.al]]. - 1. vyd. - Nitra : Enars, [2014]. - 271 s.
Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 152.

207.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Jelenec**; – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 274-275.
Obec Jelenec - 885 rokov = Gimes község - 885 éve : 1113 - 1998. - [Jelenec : Obecný úrad, 1998]. - 20 s.
Zobor-vidék története = Dejiny Podzoboria / Pintér Beáta ; [preklad László Angyal, Sándor Pintér]. - 1. vyd. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2018. - S. 91-113.

208.

1113 – pochádza prvá písomná zmienka o obci **Kolíňany**; – 910. výročie

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 43-44.
Podzoborské obce v období Rakúsko-Uhorska = Zobor-vidéki falvak az Osztrák-Magyar Monarchia idejében : (kapitoly k regionálnym dejinám) : (helytörténeti fejezetek) / [Beáta Pintérová a kol.]. - [1. vyd.]. - [S.l.] : Univerzita Konštantína Filozofa, Filozofická fakulta, Katedra histórie, Občianske združenie Brencu, 2017. - S. 15.
Zobor-vidék története = Dejiny Podzoboria / Pintér Beáta ; [preklad László Angyal, Sándor Pintér]. - 1. vyd. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2018. - S. 115-133.

209.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Kostoľany pod Tribečom**; – 910. výročie

Literatúra: Kostoľany pod Tribečom : monografia obce / Peter Baxa ; Peter Baxa a kolektív. - 1. vyd. - Kostoľany pod Tribečom : Obecný úrad, 2013. - 253 s.
Kostolianskym chodníčkom : životné príbehy ľudí z Kostolian pod Tribečom / Viera Peťková. - 1. vyd. - Košice : Viena, 2017. - 278 s.
Sprievodca po Kostolianskom náučnom chodníku : (Gýmeš - Kostolianske lúky) ; [editori Peter Baxa, Zuzana Borzová, Peter Bisták. - 1. vyd. - Bratislava : Obecný úrad Kostoľany pod Tribečom, Pamiatkový úrad Slovenskej republiky, 2016. - 151 s.

210.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Kráľová nad Váhom**; – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 345-346.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 89.
Vodná stavba Kráľová slúži 35 rokov. Verejnosti otvorila brány / Denisa Miklášová. - Fotogr. In: My Noviny juhozápadu. - Roč. 28, č. 12 (2019), s. 4.

211.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Lúčnica nad Žitavou** (obec vznikla 1960 zlúčením Martinovej (1437) a Vajky nad Žitavou (1113)); – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Šüle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 275.
Lúčnica nad Žitavou : 1113 - 1993 / napísali : Jozef Trubíni, Severín Zrubec, Juraj Chrenko. - Lúčnica nad Žitavou : Miestny odbor Matice slovenskej; Obecný úrad, 1993. - 86 s.
Lúčnica nad Žitavou, krátka história našej obce / Ladislav Cagaň. - Fotogr. In: Naša Lúčnica. - Roč. 1, č. 1 (2013), s. 2.

212.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Lužianky**; – 910. výročie

Literatúra: Lužianky : dejiny obce : [Šarlušky : Kajsa] / Peter Keresteš. - 1. vyd. - Nitra : Enars, [2013]. - 286 s.
Lužianky : 1113-1998 : pri príležitosti 885. výročia prvej písomnej zmienky o obci / [pripravil a zostavil Milan Cabánek] ; Milan Cabánek. - Lužianky : Obecný úrad, 1998. - 85 s.
História Lužianok / Viliam Mezey. - Fotogr. In: Lužianske noviny. - Roč. XXII, č. 3 (2019), s. 16-17.

213.

1113 – pochádza prvá písomná zmienka o obci **Malý Cetín**; – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Šüle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 276.
Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 201.
V Malom Cetíne sa dejú veľké veci. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 28, č. 29 (2019), s. 17.

214.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Močenok**; – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Šüle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 346.
História a súčasnosť obce Močenok / [Igor Hochel ... [et al.]]. - Močenok : Obecný úrad, 2003. - 113 s.
Močenok : monografia obce : príroda, história, súčasnosť, pamiatky, tradície / Peter Keresteš a kolektív. - 1. vyd. - Nitra : En Ars, 2020. - 542 s.

215.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Nevidzany**; – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Šüle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 367.
Nevidzany : mozaika histórie 1113 - 2013 : monografia dejín obce od praveku až po súčasnosť / Jozef Bátora ; s príspevkami Vojtecha Bónu a Jozefa Kováča. - [1. vyd.]. - Nitra : [s.n.], 2013. - 231 s.
Nevidzany 1113 - 1993 : publikácia k 880. výročiu obce / [Sprac. Jozef Bátora, Ján Strieška]. - Nitra : Regionálne kultúrne stredisko, 1993. - 63 s.

216.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Nitrianske Hrnčiarovce**; – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Šüle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 277.
Nitrianske Hrnčiarovce : 1113 - 2013. - [1. vyd.]. - Nitrianske Hrnčiarovce : Obecný úrad, [2013]. - 20 s.
Nitrianske Hrnčiarovce : obec pod Zoborom / [Alexander Reško, Rudolf Finta]. - Komárno : Komárňanské tlačiarne a vydavateľstvo, 1998. - 16 s.

Zobor-vidék története = Dejiny Podzoboria / Pintér Beáta ; [preklad László Angyal, Sándor Pintér]. - 1. vyd. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2018. - S. 195-211.

217.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Podhorany** (v roku 1960 vznikli Podhorany zlúčením troch menších obcí - Bádice, Mechenice a Sokolníky); – 910. výročie

Literatúra: Etnografia obcí : Podhorany a Bádice / [Ivan Tóth]. - [1. vyd.]. - Podhorany : Obecný úrad, 2013. - 99 s.
Podzoborské obce v období Rakúsko-Uhorska = Zobor-vidéki falvak az Osztrák-Magyar Monarchia idejében : (kapitoly k regionálnym dejinám) : (helytörténeti fejezetek) / [Beáta Pintérová a kol.]. - [1. vyd.]. - [S.l.] : Univerzita Konštantína Filozofa, Filozofická fakulta, Katedra histórie, Občianske združenie Brencu, 2017. - S. 17.
Zobor-vidék története = Dejiny Podzoboria / Pintér Beáta ; [preklad László Angyal, Sándor Pintér]. - 1. vyd. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2018. - S. 155-173.
Podhorany majú dedinské múzeum / Simona Žigová. - Fotogr. In: Nitrianske noviny My. - Roč. 22, č. 43 (2013), s. 10.
Podhorany vznikli zlúčením troch menších obcí / Renáta Chosraviová. In: My Nitrianske Noviny. - Roč. 15, č. 33 (2006), s. 9.

218.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Poľný Kesov**; – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 278.
Poľný Kesov 1113 - 1993 / [Napísal : Štefan Ivančík]. - Poľný Kesov : Obecný úrad, 1993. - 49 s.
Z histórie obce Poľný Kesov a jej občanov : [900 rokov Zoborskej listiny] / [Jozef Gál]. - [1. vyd.]. - Poľný Kesov : Obecný úrad, 2013.

219.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Trnovec nad Váhom** (Durmuz); – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 347.
Trnovec nad Váhom 900 rokov = Tornóc 900 éve / Veronika Nováková ; Veronika Nováková a kol. - 1. vyd. - [S.l.] : Obec Trnovec nad Váhom, 2013. - 335 s.
Trnovec nad Váhom - obec s históriou aj budúcnosťou. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 29, č. 50 (2020), s. 19-22.

220.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Veča** (v súčasnosti mestská časť mesta Šaľa); – 910. výročie

Literatúra: Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 16-17.
Šaľa : kapitoly z histórie mesta / Karol Šmida. - [1. vyd.]. - Šaľa : Mestský úrad, 1993. - S. 136, 234-242.
Veča - dynamicky rastúca časť Šale / Ondrej Sivčák. In: Noviny juhozápadu (Nitrianske noviny). - Roč. 15, č. 18 (2006), s. 4.

221.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Veľký Lapáš**; – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 276-277, 280-281.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 133-134.

222.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Vinodol**; – 910. výročie

Literatúra: Osemstoosemdesiate výročie obce Vinodol / [Vypracoval Stanislav Melišek a kol.]. - Vinodol : Obecný úrad, 1993. - 29 s.
Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 202.
História vinodolského kroja / -j.kozár-. - Fotogr. In: Vinodolské noviny. - Roč. 1, č. 1 (2015), s. 12.

223.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Vlčany**; – 910. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 347.
Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 332.
Strom života v Vlčanoch symbolizuje významné udalosti obce / (RE). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny : Noviny juhozápadu. - Roč. 23, č. 5 (2014), s. 10.

224.

1113 – prvá písomná zmienka o meste **Zlaté Moravce**; – 910. výročie

Literatúra: Zlaté Moravce : kedysi a dnes / Pavol Pečadný. - 1. vyd. - Zlaté Moravce : Pavol Pečadný, 2017. - 112 s.
Zlaté Moravce a okolie / Štefan Rakovský a kol. - Bratislava : Západoslovenské vydavateľstvo Slavín, 1969. - 184 s.
Mesto prekvitá zeleňou aj kultúrou / Peter Klimant. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 29, č. 35 (2020), s. 13.
Poznávanie histórie Zlatých Moraviec / Anton Kaiser. - Fotogr. In: Tekovské noviny. - Roč. XXXI, č. 10 (2021), s. 08.
Zlaté Moravce - mesto, ktoré ponúka dobré miesto pre život / Peter Klimant. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 29, č. 35 (2020), s. 12.

225.

1113 – prvá písomná zmienka o obci **Žirany** ; – 910. výročie

Literatúra: Podzoborské obce v období Rakúsko-Uhorska = Zobor-vidéki falvak az Osztrák-Magyar Monarchia idejében : (kapitoly k regionálnym dejinám) : (helytörténeti fejezetek) / [Beáta Pintérová a kol.]. - [1. vyd.]. - [S.l.] : Univerzita Konštantína Filozofa, Filozofická fakulta, Katedra histórie, Občianske združenie Brencu, 2017. - S. 24.
Zoboralja : kollégium / Horváth Zsolt ; Tóth Klára. - 1. vyd. - Lakitelek : Antológia Kiadó, 2019. - 319 s.
Žirany - Zsére 1113 - 2008 = Zsére - Žirany 1113 - 2008. - Žirany : Obec Žirany, 2008. - 104 s.

226.

1228 – prvá písomná zmienka o obci **Dolné Obdokovce**; – 795. výročie

Literatúra: Dolné Obdokovce : podzoborské tradície. - 1. vyd. - [Komárno] : Komárňanské tlačiarne a vydavateľstvo s.r.o., 1998. - 16 s.
Zobor-vidék története = Dejiny Podzoboria / Pintér Beáta ; [preklad László Angyal, Sándor Pintér]. - 1. vyd. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2018. - S. 35-54.
V regióne Dolnej Nitry otvorilo svoje brány nové Múzeum Podzoboria / -redakcia-. In: Vinodolské noviny. - Roč. III, č. 3 (2017), s. 6.

227.

1248 – 2. septembra dostalo mesto **Nitra** výsady slobodného kráľovského mesta od uhorského kráľa Bela IV.; – 775. výročie

Literatúra: Dejiny Nitry od najstarších čias po súčasnosť / Zostavili Gabriel Fusek, Marián R. Zemene. - Nitra : Mesto Nitra, 1998. - 396 s.
Nitra / zostavil Juraj Fojtík. - Bratislava : Obzor, 1977. - 299 s.
Nitra : návraty do minulosti / text : Alexander Ruttkay ; foto : Dagmar Veliká. - Nitra : DaVel, [2001]. - 35 s.

228.

1248 – bol založený františkánsky kláštor v **Nitre** (ako druhý na Slovensku po Trnave); – 775. výročie

Literatúra: Kultúrno-historický kalendár 1998 / Zost. Katarína Michalovičová. - Bratislava : Národné osvetové centrum, 1997. - S. 284.

229.

1248 – prvá písomná zmienka o obci **Čechynce**; – 775. výročie

Literatúra: Čechynce v zrkadle posledných sto rokov / Mária Karaszová. - 1. vyd. - Nitra : PollakTeam, s.r.o., 2019. - 116 s.
Monografia obce Čechynce = Csehi község monográfiája / Alexander Fehér ; Vendelín Száraz. - 1. vyd. - Nitra : Obec Čechynce, 2012. - 281 s.
Zobor-vidék története = Dejiny Podzoboria / Pintér Beáta ; [preklad László Angyal, Sándor Pintér]. - 1. vyd. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2018. - S. 339-357.
Obec sa neustále snaží zlepšovať a skvalitňovať život obyvateľov / (DC). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 29, č. 33 (2020), s. 12.

230.

1293 – prvá písomná zmienka o obci **Topoľčianky**; – 730. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 368-369.
FSK Topoľnica / [Viera Bieliková ; Dana Cigáňová]. - [1. vyd.]. - [S.l. : s.n., 2020]. - 24 s.
Topoľčianky / Štefan Čepček. - Bratislava : Tatran, 1983. - 166 s.

231.

1293 – prvá písomná zmienka o obci **Skýcov**; – 730. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 367.
Skýcov : história a súčasnosť / Helena Juríková. - [1. vyd.]. - [S.l.] : Obecný úrad Skýcov, 2018. - 147 s.

232.

1303 – prvá písomná zmienka o obci **Lehota**; – 720. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 275.
Lehota : [príroda, história, pamiatky, tradície, súčasnosť] : monografia obce Lehota / Peter Keresteš a kolektív. - 1. vyd. - Nitra : En Ars, 2018. - 271 s.
Lehota : sprievodca našou obcou ; [fotografie Slávka Zaujecová]. - 1. vyd. - Lehota : Obecný úrad, [2013]. - 19 s.
Lehota v 20 storočí / Daniel Pavel. - 1. vyd. - Nitra ; Lehota : Panter, Miestny odbor Matice slovenskej Lehota, 2018. - 172 s.

233.

1323 – prvá písomná zmienka o obci **Lovce**; – 700. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 366.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 189.

Mestská a obecná symbolika : Lovce (okres Zlaté Moravce) / Jozef Novák. In: Obecné noviny : týždenník miest a obcí. - Roč. 7, č. 49 (1997), s. 17.

234.

1358 – prvá písomná zmienka o obci **Ludovítová** ; – 665. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Šüle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 276.

Ludovítová 1358 - 1998 : bulletin k 640. výročiu obce / [Sprac. Janka Cigánová]. - Nitra : PKC - Ponitrianske osvetové stredisko, 1998. - 14 s.

Obec Ludovítová oslávila 660. výročie svojej prvej písomnej zmienky / Ivana Matušková. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 34 (2018), s. 9.

235.

1598 – bolo zriadené jezuitské kolégium v **Šali**. Preložili ho sem jezuiti z Kláštora pod Znievom. Pripravovali sa v ňom hlavne budúci kňazi a rečníci; – 425. výročie

Literatúra: 400 rokov kolégia v Šali / Ján Šipický. In: Slovo Šaľanov. - Roč. III, č. 6 (1998), s. 33.

236.

1853 – na panstve grófa Huňadyho v **Mojmírovciach** bola zriadená v budove zemianskej kúrie pošta; – 170. výročie

Literatúra: Jubilejný rok 2013 / Viera Lázniková, Daniela Kozáková. - Fotogr. In: Mojmirovčan. - Roč. XIX, č. 10 (2013), s. 8.

237.

1868 – bolo otvorené prvé verejné kúpalisko v **Nitre**; – 155. výročie

Literatúra: Na kúpajúcich sa dozerali žandári : v Nitre pred sto rokmi otvorili prvý snečný kúpeľ v Uhorsku / Miriam Hojčušová In: My Nitrianske noviny. - Roč. 19, č. 24 (2010), s. 4.

238.

1873 – bol založený Dobrovoľný hasičský spolok v **Mojmírovciach**; – 150. výročie

Literatúra: Jubilejný rok 2013 / Viera Lázniková, Daniela Kozáková. - Fotogr. In: Mojmirovčan. - Roč. XIX, č. 10 (2013), s. 8.

239.

1873 – bola založená Prvá šalianska sporiteľňa, najstaršia peňažná inštitúcia v **Šali**; – 150. výročie

Literatúra: Vitajte v meste = Welcome to our town / [text : Július Morávek] ; foto : Igor Boháč, Igor Takáč ; obálka a graf. úprava: Lukáš Boháč. - Šaľa : Focesa, [2008]. - S. 13.

240.

1878 – 26 mája bolo otvorené Župné múzeum v **Nitre**; – 145. výročie

Literatúra: Nitrianske múzeum 80-ročné / Ludovít Šajgalík. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 2, č. 4 (1978), s. 25.
Nitrianske vlastivedné múzeum / Vlasta Babčanová. - Fotogr. In: Výtvarníctvo, fotografia, film. - Roč. XIV, č. 8 (1976), s. 176-177.

241.

1883 – v **Nitre** bolo postavené prvé divadlo. Malo kapacitu 360 miest a stálo na mieste terajšej

hlavnej pošty. Bolo zničené leteckou bombou počas druhej svetovej vojny; – 140. výročie

Literatúra: Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M.Ž. - Bratislava: Veda, 1990. - S. 58 a 601.
Divadelníctvo v Nitre v rokoch 1939-1945 / Miroslav Palárik. In: Studia Historica Nitriensia. - Roč. 21, č. 2 (2017), s. 366-430.
100 rokov mestského divadla / Pavol Takáč. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. VII, č. 12 (1983), s. 24-25.

242.

1888 – vznikla obec **Výčapy-Opatovce** zlúčením sa obcí Výčapy a Opatovce (Výčapy sú prvýkrát písomne doložené v r. 1239 a Opatovce sa prvýkrát spomínajú v r. 1389); – 135. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 281.
Výčapy Opatovce / Sprac. kol. autorov. - Komárno : Vydavateľstvo KT, 1999. - 55 s.
Výčapy Opatovce : pozoruhodnosti / [Alexander Reško, Ernest Hupka]. - Komárno : Komárňanské tlačiarne KT, 1999. - 16 s.
Zobor-vidék története = Dejiny Podzoboria / Pintér Beáta ; [preklad László Angyal, Sándor Pintér]. - 1. vyd. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2018. - S. 253-271.

243.

1893 – bol zavedený prvý telefón v **Zlatých Moravciach**; – 130. výročie

Literatúra: Zaujímavosti. In: Tekovské noviny. - Roč. 15, č. 18 (2005), s. 7.

244.

1903 – živnostníci založili prvý divadelný súbor v **Zlatých Moravciach**; – 120. výročie

Literatúra: Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 577.
100 rokov ochotníckeho divadla v Zlatých Moravciach 1903-2003 / D. Novotová. In: Tekovské noviny. - Roč. 14, č. 1 (2004), s. 5.

245.

1913 – 22. júla bolo v **Zlatých Moravciach** zriadené prvé gymnázium (od roku 1972 nesie názov Gymnázium Janka Kráľa); – 110. výročie

Literatúra: Gymnázium Janka Kráľa má novú telocvičňu / A. Mondočková. In: Tekovské noviny. - Roč. XX, č. 20 (2010), s. 8.
Gymnázium Janka Kráľa v Zlatých Moravciach / T. Holúbek. In: Nitrianske noviny. - Roč. 15, č. 9 (2006), s. 22.
Z histórie gymnázia / Jozef Drgoňa. In: Požitavské noviny. - Roč. 8, č. 16 (2003), s. 9.

246.

1923 – 23. júna bola zriadená Mestská verejná knižnica v **Nitre** (v súčasnosti Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre); – 100. výročie

Literatúra: História Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre ; [spracovali Eva Orliková, Valéria Rečková, Marta Pernická]. - 1. vyd. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2006.
História Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre v rokoch 2007 - 2013 ; [zodpovedný redaktor Monika Lobodášová; spracovala Tatiana Némethová]. - 1. vyd. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka, 2013. - 61 s.
Okresná knižnica v Nitre : minulosť a súčasnosť ; [zostavili Eva Orliková; Eva Nosáľová]. - Nitra : Okresná knižnica, 1987. - 16 s.
Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre jubiluje / Tatiana Némethová. In: Nitriansky Ohlas. - Roč. III, č. 16 (2013), s. 6.

247.

1928 – 4. novembra vykonal posviacku Misijného domu Matky Božej na Kalvárii v **Nitre** biskup Karol Kmet’ko. (So samotnou stavbou sa začalo 1. júla 1927); – 95. výročie

Literatúra: Stavba Misijného domu a úprava Kostola Nanebovzatia Panny Márie v Nitre na Kalvárii / Tomáš Gerboc. - Fotogr. In: Hlasy z domova a misií. - Roč. 57, č. 9 (2013), s. 20-21.
Stavba nového Misijného domu v Nitre na Kalvárii / Tomáš Gerboc. - Fotogr. In: Hlasy z domova a misií. - Roč. 57, č. 7-8 (2013), s. 28-31.

248.

1933 – v **Nitre** sa konali prvé Pribinove slávnosti; – 90. výročie

Literatúra: Pribinova Nitra : 833-1933. - v Nitre : Pribinov fond, [1933]. - 31 s.
Program 1100 ročných jubilárnych osláv založenia prvého kresťanského chrámu kniežat’om Pribinom v Nitre. - [S.l.] : Jubilárny výbor, 1933. - 16 s.

249.

1938 – vznikla obec **Štefanovičová** zlúčením osád Dolný a Horný Taráň (prvá písomná zmienka o obci Dolný Taráň, Horný Taráň pochádza z roku 1269); – 85. výročie

Literatúra: 20 rokov samosprávy v nitrianskom regióne. - 1. vyd. - Nitra : [Agrokomplex], 2010. - S. 88-89.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 136.

250.

1943 – bola založená v **Zlatých Moravciach** Mestská hudobná škola (v súčasnosti Základná umelecká škola); – 80. výročie

Literatúra: Základná umelecká škola v Zlatých Moravciach : 1943-2003 / [zostavil: Gejza Hlavatý]. - Zlaté Moravce : Základná umelecká škola, 2003. - 37 s.
Základná umelecká škola oslávila 75. narodeniny / Peter Klimant. - Fotogr. In: Tekovské noviny. - Roč. XXIX, č. 6 (2019), s. 9.
ZUŠ oslavuje / A. Mondočková. In: Tekovské noviny. - Roč. XVIII, č. 18 (2008), s. 1 a 4.

251.

1948 – 26. júna bolo zriadené prvé ftizeologické pracovisko v **Nitre** v kaštieli v Lefantovciach, dnes Špecializovaná nemocnica sv. Svorada na Zobore"; – 75. výročie

Literatúra: 70 rokov Špecializovanej nemocnice sv. Svorada Zobor, n.o. ; [zostavovateľ Daniel Magula]. - [1. vyd.]. - Nitra : Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, 2018. - 187 s.
Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o. : 1948-2008. - Nitra : Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, 2008. - 95 s + 54 s. príl.

252.

1953 – vznikol v **Nitre** Okresný dom osvetu, dnes Krajské osvetové stredisko v Nitre; – 70. výročie

Literatúra: Mozaika miestnej kultúry 2013 : občasník Krajského osvetového strediska v Nitre pri príležitosti 60. výročia inštitucionalizácie osvetovej práce na Slovensku. - 1. vyd. - Nitra : Krajské osvetové stredisko, 2013. - [39] s.

253.

1953 – sa začala písať v **Nitre** história vzniku Centra voľného času Domino v Nitre; – 70. výročie

Literatúra: Abrahámoviny Domina / Synaková Ľudmila. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. 28, č. 10 (2003), s. 30-32.
Centrum voľného času má už 65 rokov / (ČE). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 25 (2018), s. 8.

CVČ Domino oslavuje výročie / (SY). - Fotogr. In: Nitrianske Echo. - Roč. 13, č. 23 (2018), s. 4.
Domino má už šesťdesiat rokov / (sy). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXVIII, č. 5 (2013), s. 6.
Vystriedali sa tri generácie detí a mládeže / (SY). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXXII, č. 7-8 (2018), s. 5.

254.

1953 – vznikol Archeologický ústav SAV, vedecké pracovisko SAV pre prehistorickú, protohistorickú a historickú archeológiu so sídlom v **Nitre**; – 70. výročie

Literatúra: Encyclopaedia Beliana. - Zv. 1.: A-Belk. - Bratislava : SAV a Veda, 1999. - S. 355.

255.

1958 – založenie Dusla, chemickej spoločnosti so sídlom v **Šali**; – 65. výročie

Literatúra: Encyclopaedia Beliana : Slovenská všeobecná encyklopédia. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 618.
Duslo oslávilo 60 rokov / Peter Sýkora. - Fotogr. In: Močenok. - Roč. XXV, č. 5 (2018), s. 6.
Náš podnik má 35 rokov / Juliana Brezinská. In: Duslo info. - Roč. II, č. 8 (1993), s. 1.
Roky s Duslom v Šali : história : chronológia : súčasnosť. - 1. vyd. - [S.l. : s.n.], 1983. - 184 s.

256.

1958 – uskutočnila sa prvá imatrikulácia poslucháčov Vysokkej školy poľnohospodárskej v **Nitre**; – 65. výročie

Literatúra: Nitra : ako si ťa pamätáme. 1 / Vladimír Bárta a kolektív. - [1.vyd.]. - Slovenská Ľupča : AB ART press, [2016]. - s. 22.

257.

1958 – bola založená Zubria zvernica v **Topoľčiankach**. Jej poslaním bolo prispieť k záchrane zubra hôrneho pred vyhynutím, pretože v čase jej vzniku žilo na celom svete iba 150 jedincov tohoto druhu; – 65. výročie

Literatúra: 90 rokov Štátnych lesov v Topoľčiankach / Jozef Šabo. - 1. vyd. - Banská Bystrica ; Topoľčianky : Lesy, Odštepny závod, 2011. - S. 60-71.
60-te výročie zubrej zvernice v Topoľčiankach / Martin Sýkora. In: Naše Topoľčianky. - Roč. XVI, č. 2 (2018), s. 5.
Zubria zvernica / Zuzana Kollárová. In: Krásy Slovenska. - Roč. 87, č. 9-10 (2010), s. 26-27.
Zubria zvernica v Topoľčiankach / Jozef Šabo. In: Naše Topoľčianky. - Č. 2 (2012), s. 6.

258.

1968 – 1. júna vznikol v **Šali** Dom detí a mládeže, dnes Centrum voľného času. Deťom ponúka rôzne záujmové krúžky a aktivity; – 55. výročie

Literatúra: Centrum voľného času slúži deťom a mládeži už 50 rokov. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XXIII, č. 6 (2018), s. 8.
CVČ oslavuje 50 rokov / (MH). In: Slovo Šaľanov. - Roč. XXIII, č. 3 (2018), s. 10.
O robotiku majú záujem aj dievčatá / (DM). - Fotogr. In: My Noviny juhozápadu. - Roč. 28, č. 40 (2019), s. 9.

259.

1973 – v **Nitre** bolo založené výstavisko Agrokomplex. (V r. 1973 sa konal prvý medzinárodný poľnohospodársky a potravinársky veľtrh Agrokomplex v Nitre (Národné výstavisko agrokomplex, š. p. v Nitre). V areáli výstaviska sa každoročne koná celý rad medzinárodných veľtrhov; – 50. výročie

Literatúra: Kultúrno-historický kalendár 1998 / Zost. Katarína Michalovičová. - Bratislava : Národné osvetové centrum, 1997. - S. 287.

260.

1973 – bolo založené Stredné odborné učilište potravinárske I na Cabajskej ceste v **Nitre**; (Stredná odborná škola potravinárska); – 50. výročie

Literatúra: Potravinárske učilište v Nitre jubiluje / -kg-. In: Nitrianske noviny. - Roč. 12, č. 21 (2003), s. 9.

261.

1983 – bol v **Nitre** založený medzinárodný festival gitarovej hudby CITHARA AEDICULAE; – 40. výročie

Literatúra: Cithara aediculae '92 / autor : Pavol Sika ; textové príspevky : Danica Ilievová; Juraj Begala. - Nitra. Nitrianske múzeum, 1992. - (15) s.

Hudobný život v Nitre : (Sondy do novšieho a súčasného obdobia) / Helena Červeňová. In: Nitra, naša Nitra - : literáti, divadelníci, hudobníci a výtvarníci jubilujúcemu mestu / [z príspevkových materiálov zostavil, predslov, sprievodné texty a poznámky o autoroch napísal alebo upravil Ján Kopál]. - 1. vyd. - Nitra : Nitrianske tlačiarne, a.s., 1998. - S. 188.

262.

1993 – v máji ako samostatná vedecko-výskumná a vzdelávacia fakulta začala realizovať svoju činnosť Fakulta prírodných vied Univerzity Konštantína Filozofa v **Nitre**; – 30. výročie

Literatúra: Fakulta prírodných vied UKF oslávi 20. výročie svojho vzniku / TASR. In: Novinky Nitra. - Roč. III, č. 9 (2013), s. 2.

263.

1993 – vznikla vo **Vrábľoch** medzinárodná spevácka súťaž Imricha Godina, od roku 1999 nesie názov Iuventus Canti; – 30. výročie

Literatúra: Godinova súťaž doteraz najkvalitnejšia / Eva Dóriová. - Fotogr. In: Naše Vráble, Roč. 3, č. 10 (2006), s. 1-2.

264.

1993 – bola v **Nitre** založená mestská organizácia Nitriansky informačný systém - NISYS. V roku 2018 došlo k zmene jej názvu na Turistické informačné centrum Nitra - TIC Nitra; – 30. výročie

Literatúra: NISYS premenovali na turistické infocentrum / (MH). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 4 (2018), s. 2.

265.

1993 – sa uskutočnil v **Nitre** prvý ročník Akademickej hudobnej jesene; – 30. výročie

Literatúra: Hudobný život v Nitre : (Sondy do novšieho a súčasného obdobia) / Helena Červeňová. In: Nitra, naša Nitra - : literáti, divadelníci, hudobníci a výtvarníci jubilujúcemu mestu / [z príspevkových materiálov zostavil, predslov, sprievodné texty a poznámky o autoroch napísal alebo upravil Ján Kopál]. - 1. vyd. - Nitra : Nitrianske tlačiarne, a.s., 1998. - S. 188-189.

266.

2008 – sa uskutočnil v **Nitre** prvý ročník medzinárodného organového festivalu ARS ORGANI NITRA; – 15. výročie

Literatúra: Hudobný slovník : bibliografia hudobníkov, hudobných interpretov a podujatí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce ; [spracovala Viola Bieliková]. - 1. vyd. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2019. - S. 10-11.
Ars Organi je na konci / (TS, DC). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 30, č. 21 (2021), s. 11.
Medzinárodný festival Ars Organi oslavuje desať rokov / (RE). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 26, č. 15 (2017), s. 12.
Medzinárodný organový festival Ars Organi Nitra. In: Nitra. - Roč. XXXIX, č. 4 (2014), s. 13.

267.

2013 – 21. apríla bola oficiálne otvorená nová tréningová Hokejová hala na Klokočine v **Nitre**; – 10. výročie

Literatúra: Hokejová hala na Klokočine ponúkne celoročné využitie / (J). - Fotogr. In: Nitrianske echo. - Roč. 8, č. 15 (2013), s. 4.
Prehľad udalostí v roku 2013 v Nitre / Miriam Hojčušová, (st,th). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 23, č. 1 (2014), s. 7.

268.

2013 – 4. júla bola pred hlavnou budovou Univerzity Konštantína Filozofa v **Nitre** inštalovaná nová socha sv. Konštantína Filozofa. Autorom bronzovej sochy je Mgr. Juraj Brišák; – 10. výročie

Literatúra: Socha Konštantína Filozofa / Jana Krajčovičová. - Fotogr. In: Náš čas. - Roč. XVII, č. 5 (2013), s. 5.

269.

2018 – v septembri vznikol v **Zlatých Moravciach** Folklórny súbor Tribeč. Založili ho folkloristi, bývalí členovia FS Inovec, pochádzajúci z okolia Zlatých Moraviec. Súbor má svoju tanečnú, spevácku a hudobnú zložku; – 5. výročie

Literatúra: V Zlatých Moravciach vznikol nový folklórny súbor / Peter Klimant. - Fotogr. In: Tekovské noviny. - Roč. XXIX, č. 2 (2019), s. 7.

MDT : 015(437.622):929
NÁZOV : Kalendár výročí osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce na rok 2023
PODNÁZOV : Súpis jubilujúcich osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce
ZOSTAVOVATEĽ : Mgr. Zuzana Mičúchová
ZODP. REDAKTOR : PhDr. Ingrid Meňky, riaditeľka Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre
MIESTO VYDANIA : Nitra
ROK VYDANIA : 2022
VYDAVATEĽ : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre
NÁKLAD : 25 kusov

ISBN 978-80-85143-83-6
EAN 9788085143836